

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w 2018 r.

Socio-economic situation of the country in 2018

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w 2018 r.

Socio-economic situation of the country in 2018

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Warszawa, styczeń Warsaw, January 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Opracowań Statystycznych
Statistics Poland, Statistical Products Department

pod kierunkiem

supervised by

Magdaleny Ambroch

Zespół autorski

Editorial team

Dominika Borek, Justyna Gustyn, Anna Kozera, Joanna Kozłowska, Marcin Marikin, Ewa Morytz-Balska,
Marcin Safader, Anna Zielkowska, Maciej Żelechowski

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Korczak-Żydaczewska, Elżbieta Lisiak, Eustachiusz Markowski, Urszula Wilczyńska, Marek Wilczyński

Autorzy ikon użytych na okładce

Icons used on the cover

Freepik, Kirensshastry i Pixel Perfect z Flaticon

Designed by Freepik, Kirensshastry i Pixel Perfect from Flaticon

ISSN 1505–6449

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source.

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 24/2019/naki. 290

Spis treści

Contents

Synteza	5
<i>Executive summary .....</i>	<i>8</i>
Sytuacja demograficzna Polski	11
<i>Demographic situation in Poland</i>	
Rynek pracy	22
<i>Labour market</i>	
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	31
<i>Wages and salaries; social benefits</i>	
Ceny	37
<i>Prices</i>	
Rolnictwo	47
<i>Agriculture</i>	
Przemysł	60
<i>Industry</i>	
Budownictwo	66
<i>Construction</i>	
Budownictwo mieszkaniowe	70
<i>Housing construction</i>	
Rynek wewnętrzny	73
<i>Domestic market</i>	
Transport	76
<i>Transport</i>	
Usługi biznesowe	79
<i>Business services</i>	
Bilans płatniczy	81
<i>Balance of payments</i>	
Handel zagraniczny	84
<i>Foreign trade</i>	
Giełdowy rynek papierów wartościowych	92
<i>Stock exchange market</i>	
Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach	96
<i>Economic situation on the world and in selected countries</i>	
Dynamika realna produktu krajowego brutto	103
<i>Indices of real gross domestic product</i>	
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju	104
<i>Selected indicators regarding the socio-economic situation of the country</i>	
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne	108
<i>Main macroeconomic indicators</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>	Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>	Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit</i>	„W tym” <i>“Of which”</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit</i>	Comma (,)	<i>used in figures represents the decimal point</i>
Kropka (.)	oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>		

Skróty

Abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>	Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>	kg	kilogram <i>kilogramme</i>
mln	milion <i>million</i>	szt. <i>pc.</i>	sztuka <i>piece</i>
mlrd	miliard <i>billion</i>	l	litr <i>litre</i>
p.proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>	hl	hektolitr <i>hectolitre</i>
zł <i>zl</i>	złoty <i>zloty</i>	t	tona <i>tonne</i>
USD	dolar USA <i>US dollar</i>	dt	decytona <i>decitonne</i>
EUR	euro <i>euro</i>		
CHF	frank szwajcarski <i>Swiss franc</i>		
UE <i>EU</i>	Unia Europejska <i>European Union</i>		

Synteza

Produkt krajowy brutto w 2018 r.

wstępny szacunek +5,1% r/r

Produkt krajowy brutto w 2018 r. wzrósł realnie w większym stopniu niż przed rokiem (5,1% wobec 4,8% w 2017 r.).

Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego pozostawał popyt krajowy. Pozytywnie oddziaływało spożycie i popyt inwestycyjny. Wpływ eksportu netto był neutralny.

Spożycie ogółem było wyższe niż przed rokiem o 4,3% (wobec wzrostu o 4,5% w 2017 r.), w tym spożycie w sektorze gospodarstw domowych zwiększyło się o 4,5%. Akumulacja brutto wzrosła o 9,2%, tj. w większym stopniu niż przed rokiem (6,2%). Tempo wzrostu nakładów brutto na środki trwałe przyspieszyło do 7,3% (z 3,9% w 2017 r.). Popyt krajowy zwiększył się o 5,3% (przed rokiem wzrósł o 4,9%).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej wzrosła w większym stopniu niż przed rokiem (5,0% wobec 4,7%). Znacznie przyspieszył wzrost wartości dodanej brutto w budownictwie (do 17,0% z 6,5% w 2017 r.). Tempo wzrostu w przemyśle (5,5%) i handlu; naprawie pojazdów samochodowych (4,8%) było zbliżone do notowanego przed rokiem, a w transporcie i gospodarce magazynowej – wyższe (9,2% wobec 7,2% w 2017 r.).

Rynek pracy w 2018 r.

pracujący w gospodarce narodowej (stan w końcu okresu)¹ ok. +2% r/r

W 2018 r. obserwowano dalszą poprawę sytuacji na rynku pracy. Liczba pracujących w gospodarce narodowej oraz przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosły, choć w nieco mniejszym stopniu niż w poprzednim roku. Stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się w porównaniu z notowaną w końcu 2017 r.

przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw² +3,5% r/r

stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w końcu okresu) 5,8%

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r.

nominalne +7,1% r/r

realne +5,4% r/r

Wzrost przeciętnych miesięcznych nominalnych i realnych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw umocnił się i był najszybszy w okresie ostatnich dziesięciu lat.

Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto w 2018 r.

z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych nominalne +3,9% r/r

realne +2,1% r/r

rolników indywidualnych nominalne +2,2% r/r

realne +0,4% r/r

Utrzymał się wzrost przeciętnych nominalnych emerytur i rent brutto w obu systemach, a jego tempo przyspieszyło w porównaniu z notowanym w 2017 r. Siła nabywcza świadczeń wzrosła w obu systemach; przy czym rolników indywidualnych – po spadku notowanym w 2017 r.

¹ Szacunek dla pełnej zbiorowości, tj. łącznie z jednostkami o liczbie pracujących do 9 osób.

² W jednostkach powyżej 9 pracujących.

Rolnictwo w 2018 r.

globalna produkcja rolnicza (wstępny szacunek)	-4,1% r/r
produkcja roślinna	-12,4% r/r
produkcja zwierzęca	+3,6% r/r

Po dwóch latach wzrostu odnotowano spadek globalnej produkcji rolniczej. Wyraźnie niższa niż w 2017 r. była produkcja roślinna; utrzymał się natomiast wzrost produkcji zwierzęcej.

Przy obniżonej podaży podstawowych produktów roślinnych, ich ceny w skupie były wyższe niż w 2017 r. Wzrosły również ceny skupu produktów pochodzenia zwierzęcego, z wyjątkiem żywca wieprzowego i mleka.

Wstępne wyniki reprezentacyjnych badań pogłowia przeprowadzonych według stanu na dzień 1 grudnia 2018 r, wskazują na ograniczenie pogłowia trzody chlewnej oraz wzrost pogłowia bydła w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r.

Rynkowe uwarunkowania produkcji rolniczej w 2018 r. były niekorzystne dla producentów (wobec korzystnych w roku poprzednim). Wpłynął na to spadek cen produktów rolnych sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne, przy wzroście cen towarów i usług zakupowanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i cele inwestycyjne.

Ceny w 2018 r.

ceny konsumpcyjne	+1,6% r/r
-------------------	-----------

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w mniejszym stopniu niż w 2017 r. Średnioroczny wskaźnik cen konsumpcyjnych był niższy od założonego w ustawie budżetowej na 2018 r. Wolniej niż w 2017 r. wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych. Zwiększyła się natomiast skala wzrostu cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz z transportem.

ceny produkcji w przemyśle	+2,1% r/r
ceny produkcji w budownictwie	+2,7% r/r

Dynamika cen producentów w przemyśle była nieco wolniejsza niż w 2017 r., przyspieszył natomiast wzrost cen produkcji budowlano-montażowej.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2018 r.

ogółem ¹	+5,8% r/r
w jednostkach powyżej 9 pracujących	+5,8% r/r

Według wstępnych szacunków wzrost produkcji sprzedanej przemysłu ogółem był wolniejszy od notowanego w 2017 r.

W mniejszym stopniu niż w poprzednim roku wzrosła również sprzedaż w jednostkach powyżej 9 pracujących. Wyższa niż w 2017 r. była produkcja we wszystkich sekcjach przemysłu; w tym najbardziej zwiększyła się w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, a najmniej – w górnictwie i wydobywaniu. We wszystkich głównych grupowaniach przemysłowych notowano wzrost sprzedaży, największy w produkcji dóbr związanych z energią, a najmniejszy w przypadku dóbr konsumpcyjnych nietrwałych.

¹ Wstępny szacunek dla pełnej zbiorowości, tj. łącznie z jednostkami o liczbie pracujących do 9 osób.

Produkcja budowlano-montażowa w 2018 r.ogółem¹ + ok. 14% r/rw jednostkach powyżej
9 pracujących +17,9% r/r

Wstępne szacunki wskazują na wyższy niż w 2017 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej ogółem.

Dynamika notowana w jednostkach powyżej 9 pracujących była również wyższa niż w roku poprzednim. Szybciej rosła sprzedaż robót remontowych niż robót inwestycyjnych. Powyżej poziomu z 2017 r. ukształtowała się produkcja budowlano-montażowa we wszystkich działach budownictwa; najwyższy wzrost obserwowano w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej.

Sprzedaż w 2018 r.sprzedaż detaliczna
ogółem¹ + 4,5% r/rw jednostkach powyżej
9 pracujących +6,2% r/rsprzedaż usług w transporcie
ogółem¹ + 9,0% r/rw jednostkach powyżej
9 pracujących +11,0% r/r

Według wstępnych szacunków sprzedaż detaliczna ogółem wzrosła w mniejszym stopniu niż w dwóch poprzednich latach. W przedsiębiorstwach powyżej 9 pracujących wzrost sprzedaży detalicznej był wolniejszy niż w 2017 r.

Wzrost sprzedaży usług w transporcie, zarówno ogółem, jak i w jednostkach powyżej 9 pracujących, był nieco niższy niż przed rokiem.

Handel zagraniczny w okresie styczeń–listopad 2018 r.

eksport +6,4% r/r

import +9,1% r/r

Obroty towarowe z zagranicą wzrosły w słabszym tempie niż w okresie styczeń–listopad 2017. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem wobec dodatniego rok wcześniej. Zwiększyły się obroty ze wszystkimi grupami krajów, w największym stopniu z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Wskaźnik terms of trade w okresie styczeń–październik 2018 r. kształtował się bardziej niekorzystnie niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Koniunktura gospodarcza w styczniu 2019 r.

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego oceniają koniunkturę pozytywnie, podobnie jak przed miesiącem. Korzystne są także nastroje firm budowlanych wobec negatywnych ocen w grudniu 2018 r. Pozytywnie, ale ostrożniej niż w poprzednich miesiącach, oceniają koniunkturę przedsiębiorcy w jednostkach handlu detalicznego.

Koniunktura konsumencka w styczniu 2019 r.

Nastroje konsumentów dotyczące bieżących i oczekiwanych tendencji konsumpcji indywidualnej poprawiły się w porównaniu z obserwowanymi w grudniu 2018 r. Bardziej pozytywne niż przed miesiącem są m.in. wskazania dotyczące możliwości obecnego dokonywania ważnych zakupów. Znacznie poprawiły się także przewidywania w zakresie sytuacji ekonomicznej kraju oraz oceny możliwości przyszłego oszczędzania pieniędzy.

¹ Wstępny szacunek dla pełnej zbiorowości, tj. łącznie z jednostkami o liczbie pracujących do 9 osób.

Executive summary

Gross domestic product in 2018

preliminary estimate +5.1% y/y

Gross domestic product in 2018 increased in real terms to a greater extent than a year before (5.1% against 4.8% in 2017).

Domestic demand remained the main driver of economic growth. The impact of consumption and investment demand was positive, while of net exports neutral.

Final consumption expenditure was by 4.3% higher than a year before (against a growth of 4.5% in 2017), of which consumption expenditure of households sector grew by 4.5%. Gross capital formation increased by 9.2%, i.e. to a greater extent than a year before (6.2%). The growth rate of gross fixed capital formation accelerated to 7.3% (from 3.9% in 2017). Domestic demand grew by 5.3% (against an increase of 4.9% a year before).

Gross value added in the national economy increased to a greater extent than a year before (5.0% against 4.7%). The increase in gross value added in construction accelerated significantly (to 17.0% from 6.5% in 2017). The growth rate in industry (5.5%) and trade; repair of motor vehicles (4.8%) was similar to the one recorded a year before, while in transportation and storage – higher (9.2% against 7.2% in 2017).

Labour market in 2018

employment in national economy (as of the end of period)¹ ca. +2% y/y

average paid employment in enterprise sector² +3.5% y/y

registered unemployment rate (as of the end of period) 5.8%

In 2018 further improvement in the situation on the labour market was observed. Both employment in the national economy and average paid employment in enterprise sector increased, although to a slightly smaller extent than a year before. Registered unemployment rate decreased as compared to the one recorded at the end of 2017.

Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in 2018

nominal +7.1% y/y

real +5.4% y/y

The growth in average monthly gross wages and salaries in enterprise sector strengthened – of nominal and real ones was the fastest since ten years.

Average monthly gross retirement and other pensions in 2018

from non-agricultural social security system

nominal +3.9% y/y

real +2.1% y/y

of farmers

nominal +2.2% y/y

real +0.4% y/y

Average monthly gross retirement and other pensions in both systems increased, and the growth rate accelerated in comparison to the one recorded in 2017. The purchasing power of benefits increased in both systems; of individual farmers – after the fall observed in 2017.

¹ Estimate covering complete statistical population, ie. including entities employing up to 9 persons.

² In entities employing more than 9 persons.

Agriculture in 2018

gross agricultural output (preliminary estimate)	-4.1% y/y
crop output	-12.4% y/y
animal output	+3.6% y/y

After two years of annual growth, gross agricultural output declined. Visibly lower than in 2017 was plant output; while the growth in animal output maintained.

With reduced supply of basic plant products, their prices in procurement were higher than in 2017. The procurement prices of animal products also increased, except for pigs for slaughter and milk.

Preliminary results of representative surveys of livestock conducted as of 1st December 2018 indicate reduced pig livestock and increased cattle livestock in comparison with the corresponding period of 2017.

In 2018 market conditions for agricultural production were unfavorable for producers (against favourable ones in the previous year). It was influenced by the annual decline in prices of agricultural products sold by private farms, with increased prices of goods and services purchased for the purposes of the current agricultural production and for investment.

Prices in 2018

prices of consumer goods and services	+1.6% y/y
--	-----------

Prices of consumer goods and services increased to a lesser extent than in 2017. The average annual price index of consumer goods and services was lower than assumed in the Budget Act for 2018. Slower than in 2017 was the increase in prices of food and non-alcoholic beverages. However the growth in the prices of goods and services related to dwelling and transport strengthened.

producer prices in industry	+2.1% y/y
producer prices in construction	+2.7% y/y

The dynamics of producer prices in industry was slightly slower than in 2017, while the increase in prices of construction and assembly production accelerated.

Sold production of industry in 2018

total ¹	+5.8% y/y
in entities above 9 employees	+5.8% y/y

According to preliminary estimates, sold production of industry in total increased at a slower rate than in 2017. Sales in units employing more than 9 persons also grew to a lesser extent than in the previous year. Production was higher than in 2017 in all sections of industry; with the highest growth in electricity, gas, steam and air conditioning supply. Sales increased in all main industrial groupings, the most in production of energy, and the least in production of non-durable consumer goods.

¹ Preliminary estimate covering complete statistical population, ie. including entities employing up to 9 persons.

Construction and assembly production in 2018

total ¹	ca. +14% y/y
in entities above 9 employees	+17.9% y/y

Preliminary estimates indicate a higher than in 2017 increase in construction and assembly production in total. The dynamics of production in units employing more than 9 persons was also higher than in the previous year. Sales of restoration works grew faster than of investment works. Construction and assembly production stood above the level of 2017 in all divisions of construction; the highest increase was observed in civil engineering.

Sales in 2018

Retail sales	
total ¹	+ 4.5% y/y
in entities above 9 employees	+6.2% y/y
Sales in transport	
total ¹	+ 9.0% y/y
in entities above 9 employees	+11.0% y/y

According to preliminary estimates, total retail sales increased more slowly than in the two previous years.

In enterprises above 9 persons employed, retail sales grew to a lesser extent than in 2017.

The increase of sales in transport was slightly lower than a year before, both total and in entities above 9 persons employed.

Foreign trade in January-November 2018

exports	+6.4% y/y
imports	+9.1% y/y

Foreign trade turnover grew at a slower rate than in January-November 2017. The total turnover balance was negative against the positive one a year before. The exchange increased with all groups of countries, to the largest extent with the Central and Eastern European countries. The terms of trade index in the period January–October 2018 was more unfavourable than in the corresponding period of the previous year.

Business tendency in January 2019

Entrepreneurs conducting business in the scope of manufacturing assess the general business tendency climate positively, similarly as a month before. Favourable are also sentiments of construction enterprises against the negative assessments in December 2018. Positively, but more cautiously than in previous months, is assessed the general business tendency climate in retail trade units.

Consumer tendency in January 2019

Consumer sentiments regarding current and expected tendencies of individual consumption improved compared to those observed in December 2018. More positive than a month before are, among others, indications regarding the current possibility of making major purchases. The projections regarding the economic situation of the country and the assessments concerning future savings also improved significantly.

---

¹ Preliminary estimate covering complete statistical population, ie. including entities employing up to 9 persons.

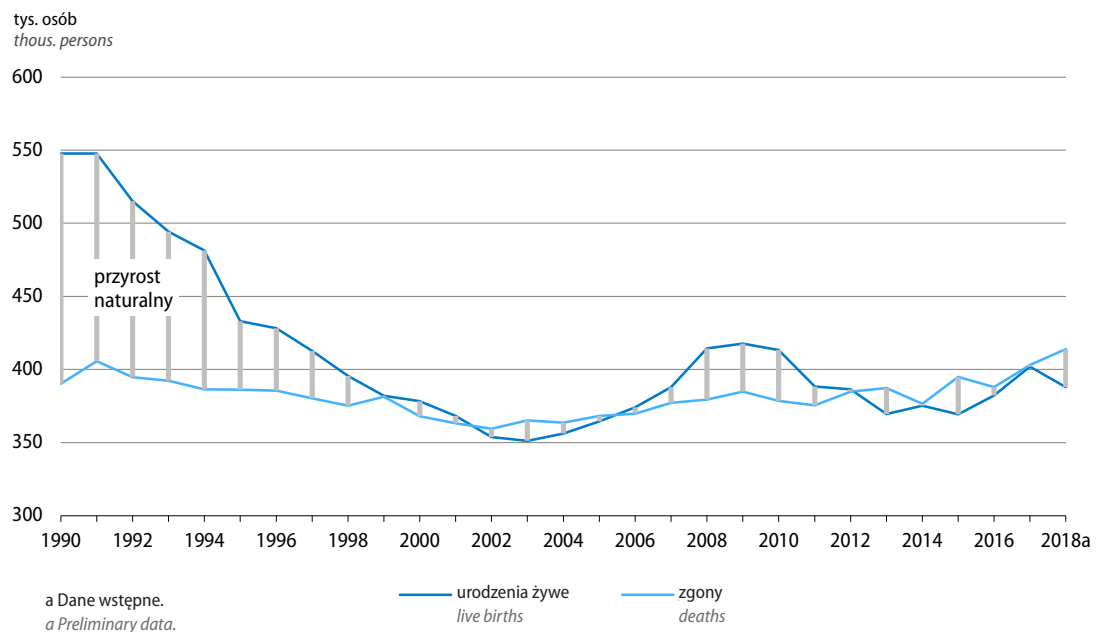
Sytuacja demograficzna Polski

Demographic situation in Poland

Według wstępnych danych **liczba ludności Polski** w końcu 2018 r. wyniosła 38412 tys., tj. o ok. 22 tys. mniej niż w końcu 2017 r. (w tym w I półroczu 2018 r. zmniejszyła się ona o 20 tys. osób). Stopa ubytku rzeczywistego wyniosła -0,06%, co oznacza, że na każde 10 tys. ludności ubyło ok. 6 osób (w 2017 r. odnotowano nieznaczny przyrost rzeczywisty – 0,001%).

Spadek liczby ludności obserwowany jest od 2012 r., z wyjątkiem 2017 r., kiedy odnotowano nieznaczny wzrost (o niespełna 1 tys.). Na zmiany w liczbie ludności w ostatnich latach wpływa przede wszystkim przyrost naturalny, który od 2013 r. pozostaje ujemny. Szacuje się, że w 2018 r. liczba urodzeń była niższa od liczby zgonów o ok. 26 tys. Współczynnik przyrostu naturalnego (na 1000 ludności) wyniósł -0,7; przed rokiem także był ujemny, ale bliski zeru. Współczynniki przyrostu naturalnego są zazwyczaj wyższe na wsi niż w miastach – w ostatnich latach w miastach obserwowany jest ubytek naturalny, natomiast na wsi niewielki przyrost.

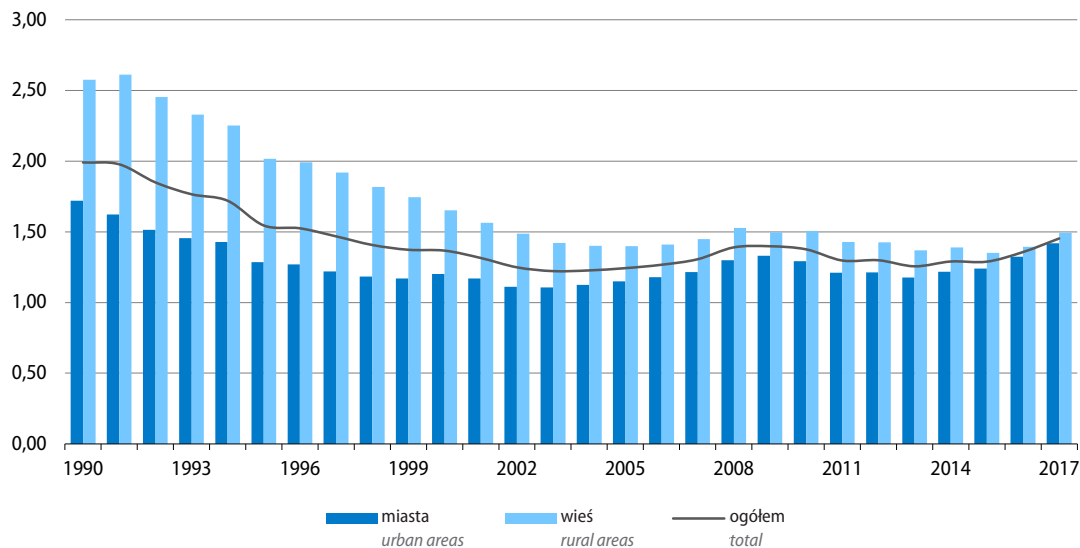
Wykres 1. Ruch naturalny ludności
Chart 1. Vital statistics

Ze wstępnych szacunków wynika, że w 2018 r. zarejestrowano 388 tys. **urodzeń żywych**, tj. o ok. 14 tys. mniej niż w poprzednim roku; współczynnik urodzeń spadł o 0,4 pkt do 10,1‰.

Od prawie 30 lat utrzymuje się zjawisko depresji urodzeniowej – **niska liczba urodzeń nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń**. W 2017 r.¹ **współczynnik dzietności** wyniósł 1,45, co oznacza, że na 100 kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) przypadało 145 urodzonych dzieci (w miastach – 142, na wsi – 149). Optymalna wielkość tego współczynnika, określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego, to 2,10–2,15, tj. gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypada średnio co najmniej 210–215 urodzonych dzieci.

Wykres 2. Współczynnik dzietności
 Chart 2. Fertility rate

Obserwowane od początku transformacji ustrojowej zmiany postaw i priorytetów życiowych młodych ludzi (osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia i stabilizacji ekonomicznej) spowodowały przesunięcie wieku zakładania rodziny. Obecnie najwyższa płodność cechuje kobiety w wieku 26–31 lat, co oznacza podwyższenie wieku najczęstszego rodzenia dzieci średnio o 6–8 lat w stosunku do początku lat transformacji oraz o 2–4 lata w stosunku do początku XXI wieku. W konsekwencji, w 2017 r. **mediana wieku² kobiet rodzących dziecko** wyniosła 30 lat (wobec 26 lat w 1990 r. i 2000 r.), a średni wiek rodzenia pierwszego dziecka wzrósł w tym okresie o ponad 4 lata i wynosi obecnie prawie 28 lat.

W ostatnich 2–3 latach zmieniła się także struktura wg kolejności urodzeń – wzrósł udział urodzeń drugich i kolejnych, przy spadku liczby i udziału urodzeń pierwszych.

Systematycznie rośnie odsetek urodzeń pozamałżeńskich – na początku lat 90. było to ok. 6–7%, w 2000 r. – ok. 12%, a w 2017 r. – ponad 24%. Odsetek dzieci urodzonych ze związków pozamałżeńskich jest wyższy w miastach: w 2017 r. wyniósł ponad 27%, podczas gdy na wsi – ok. 21%.

¹ Przywołane w tekście dane szczegółowe dotyczą 2017 r. Dane za 2018 r. stanowią wstępny szacunek.

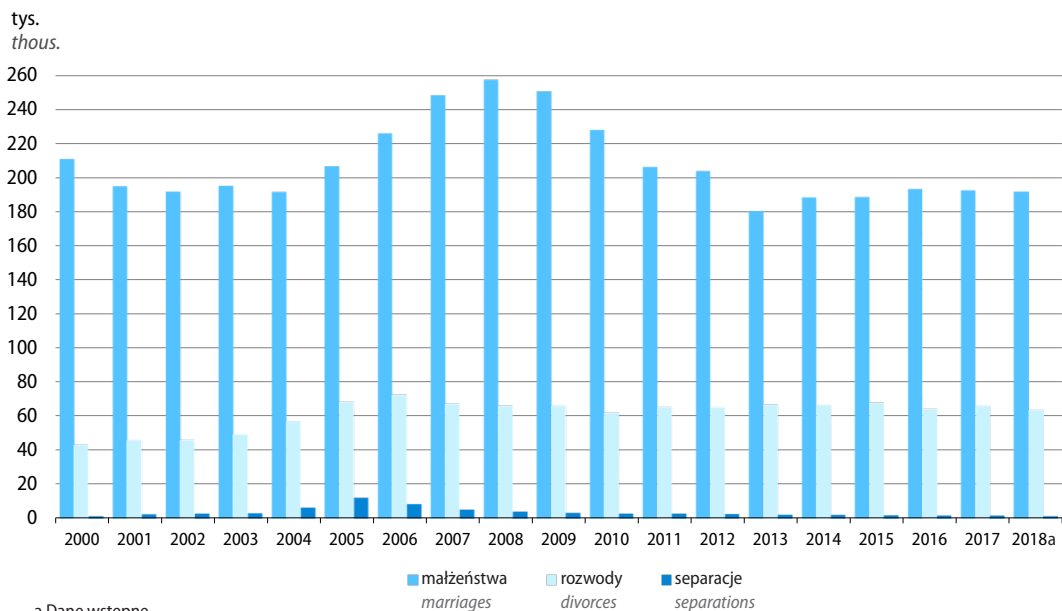
² Mediana wieku/wiek środkowy wyznacza granicę wieku, którą połowa danej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Liczba urodzeń w Polsce nadal jest istotnie determinowana liczbą zawieranych związków małżeńskich, przy czym ponad połowa dzieci rodzi się w okresie pierwszych trzech lat trwania małżeństwa rodziców. Szacuje się, że w 2018 r., podobnie jak rok wcześniej, zawarto ok. 192 tys. **związków małżeńskich**; współczynnik małżeństw wyniósł ok. 5,0‰. Częstość zawierania małżeństw w miastach i na wsi jest podobna. W 2017 r. małżeństwa wyznaniowe (tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego) stanowiły w Polsce ok. 62% zawieranych prawnie związków (na wsi było to ok. 71%). Wśród nowo zawartych związków ok. 80% to małżeństwa pierwsze, tj. panien z kawalerami (na wsi – ok. 85%). W ostatnich kilkunastu latach znacznie podwyższył się wiek nowożeńców. W 2017 r. mediana wieku mężczyzny zawierającego małżeństwo wynosiła prawie 30 lat, a kobiety 28 lat; w przypadku obydwu płci było to o prawie 4 lata więcej niż w 2000 r. Nowożeńcy w miastach są średnio o 2 lata starsi od zamieszkałych na terenach wiejskich.

Według wstępnych szacunków w 2018 r. **rozwiódło się** ok. 63 tys. par małżeńskich, tj. o ok. 2,5 tys. mniej niż rok wcześniej; współczynnik rozwodów obniżył się o 0,1 pkt do 1,6‰. W 2017 r. na każde 10 tys. istniejących małżeństw 73 zostało rozwiązanych na drodze sądowej, podczas gdy w 1990 r. było ich 46. W miastach częstość rozwodów jest 2-krotnie wyższa niż na wsi. Wśród małżeństw rozwiedzionych w 2017 r. prawie 60% wychowywało 56 tys. nieletnich dzieci (w wieku poniżej 18 lat). Coraz częściej sąd orzeka wspólne wychowywanie dzieci przez rozwiedzionych rodziców – w 2017 r. takich rozstrzygnięć było ponad 50% (wobec 29% w 2000 r.). Opieka przyznana wyłącznie matce dotyczy obecnie ok. 41% przypadków (w 2000 r. udział ten wynosił 65%), natomiast wyłączną opiekę przyznano ojcu tylko w ok. 4% orzeczeń.

Od kilkunastu lat, w stosunku do ok. 1,5 tys. małżeństw rocznie sąd orzeka **separację** – szacuje się, że w 2018 r. było ich ok. 1,3 tys. Każdego roku odnotowuje się nieliczne przypadki zniesienia separacji, tj. powrotu do małżeństwa, jednak większość małżeństw pozostających w prawnej separacji wnosi o rozwód.

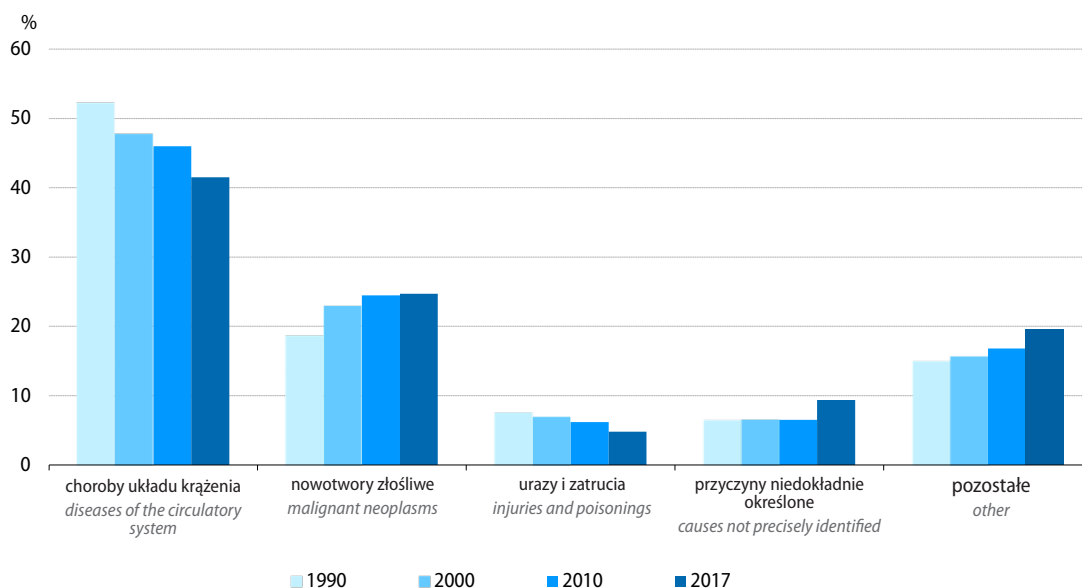
Wykres 3. Małżeństwa, rozwody i separacje
 Chart 3. *Marriages, divorces and separations*

Według wstępnych danych w 2018 r. **zmarło** ponad 414 tys. osób, tj. o ok. 11 tys. więcej niż przed rokiem. Współczynnik umieralności wyniósł 10,8‰ (wobec 10,5‰ w 2017 r.). W ogólnej liczbie osób zmarłych ok. 52% stanowili mężczyźni. Mediana wieku osób zmarłych w 2017 r. wyniosła 77 lat (71 lat dla mężczyzn i 82 lata dla kobiet), podczas gdy w 2000 r. było to 73 lata (odpowiednio 69 lat dla mężczyzn i 78 lat dla kobiet).

Głównymi **przyczynami zgonów** są choroby układu krążenia i choroby nowotworowe, powodujące prawie 70% wszystkich zgonów. Z roku na rok obserwuje się wzrost liczby zachorowań i zgonów w wyniku chorób nowotworowych; na początku lat 90. XX w. nowotwory złośliwe były przyczyną niespełna 20% wszystkich zgonów, a w 2017 r. – już ok. 25%. Maleje natomiast udział zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia: z ok. 52% w 1990 r. do ok. 42% obecnie. Kolejnymi istotnymi przyczynami zgonów są choroby układu oddechowego oraz urazy i zatrucia, stanowiące przyczynę po ok. 5–6% wszystkich zgonów.

Wykres 4. Zgony według przyczyn
 Chart 4. Deaths by causes

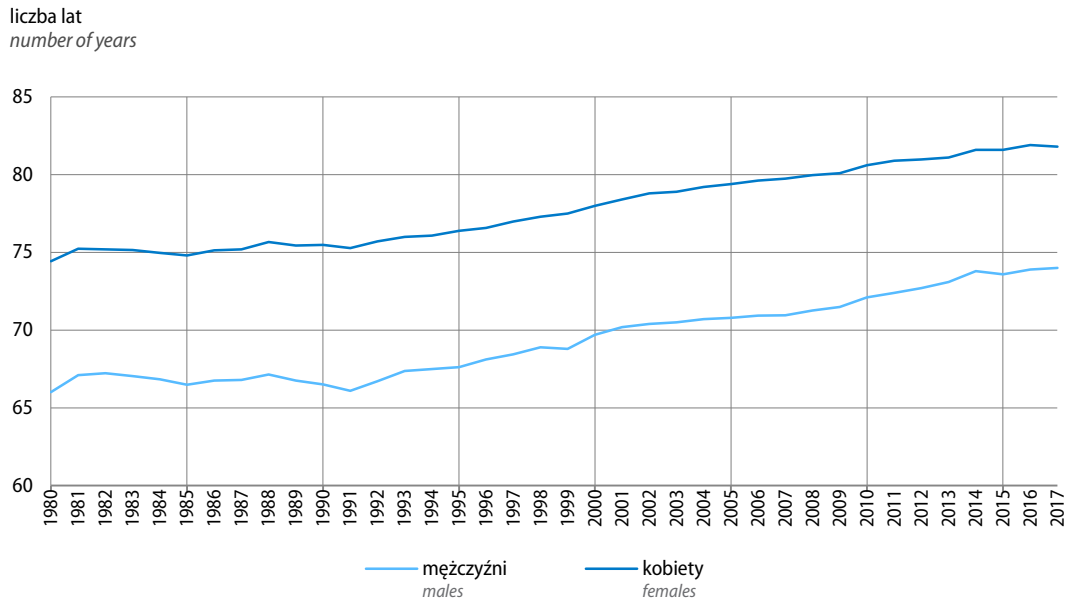

Pozytywnym zjawiskiem jest utrzymująca się niska **umieralność niemowląt**. Szacuje się, że w 2018 r. zmarło ok. 1,5 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. Od kilku lat współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wynosi ok. 4‰; szacuje się, że w 2018 r. wyniósł 3,9‰ (wobec 8,1‰ w 2000 r. oraz 19,3‰ w 1990 r.).

Obserwowany od początku lat 90. XX w. poziom umieralności korzystnie wpływa na długość trwania życia, przy czym nadal utrzymuje się duża różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet. W 2017 r. **przebiegłe trwanie życia** przewidywane dla noworodka płci męskiej wyniosło 74 lata, a dla dziewczynki było o 8 lat dłuższe i wyniosło 82 lata (przy założeniu utrzymania się w kolejnych latach warunków umieralności jak w danym roku). W porównaniu z początkiem lat 90. XX w. trwanie życia wydłużyło się o ponad 7 lat dla mężczyzn oraz o ponad 6 lat dla kobiet. Krótsze trwanie życia mężczyzn wynika ze zjawiska ich nadumieralności, które obserwowane jest we wszystkich grupach wieku, ale różnica ta zmniejsza się wraz z wiekiem.

Wykres 5. Przeciętne trwanie życia
 Chart 5. Life expectancy

W ogólnej liczbie ludności Polski kobiety stanowią prawie 52% i na 100 mężczyzn przypada ich 107 (w miastach 111, a na wsi 101). Wskaźnik ten jest zróżnicowany pod względem wieku. Rodzi się więcej chłopców niż dziewczynek i do ok. 50 roku życia występuje liczebna przewaga mężczyzn (na 100 przypada 97 kobiet). Następnie z powodu nadumieralności mężczyzn relacja ta ulega odwróceniu – w grupie osób w wieku 50 lat i więcej **współczynnik feminizacji** wynosi 126, przy czym w najstarszych rocznikach (70 lat i więcej) jest to już 175. Wśród mieszkańców wsi przewaga liczebna kobiet następuje dopiero po 60 roku życia, natomiast w miastach – już od 40 roku życia.

Mediana wieku mieszkańców Polski w 2017 r. wyniosła prawie 41 lat, tj. o ponad 5 lat więcej niż w 2000 r. Wiek środkowy dla mężczyzn to prawie 39 lat, a dla kobiet – ponad 42 lata (w 2000 r. odpowiednio: ponad 33 i 37 lat). Mieszkańcy wsi są przeciętnie o 3 lata młodszy od ludności miast, gdzie mediana wynosi prawie 42 lata.

Rezultatem przemian w procesach demograficznych, a przede wszystkim trwającej od początku lat 90. XX w. depresji urodzeniowej, są zmiany **w liczbie i strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku**. Do 2016 r. stopniowo zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży (0–17 lat). W latach 2017–2018 nieznacznie wzrosła, ponieważ liczba urodzeń w tych latach była nieco wyższa od liczby 17–latków opuszczających wiek przedprodukcyjny. Szacuje się, że w końcu 2018 r. liczba ludności w wieku 0–17 lat wyniosła nieco ponad 6,9 mln i była o ok. 9 tys. wyższa niż rok wcześniej, ale o ponad 4 mln mniejsza niż w 1990 r. oraz o 2,4 mln mniejsza niż w 2000 r. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności nie zmienił się w stosunku do 2017 r. i wyniósł 18,0% (wobec 24,4% w 2000 r. i 29,0% w 1990 r.).

Tablica 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku według stanu w dniu 31 grudnia^a
Table 1. Structure of the population by economic age groups as of 31 December^a

Grupy wieku Age groups	1990	2000	2010	2017	2018 ^b	1990	2000	2010	2017	2018 ^b
	w tysiącach in thousand					w % in %				
Ludność ogółem Total population	38073	38254	38530	38434	38412	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w wieku:										
przedprodukcyjnym (0–17 lat) pre-working age (0–17 years)	11043	9333	7243	6921	6930	29,0	24,4	18,8	18,0	18,0
produkcyjnym (18–59/64) working age (18–59/64)	22146	23261	24831	23518	23266	58,2	60,8	64,4	61,2	60,6
mobilnym (18–44) mobility age (18–44)	15255	15218	15424	14860	14677	40,1	39,8	40,0	38,7	38,2
niemobilnym (45–59/64) non-mobility age (45–59/64)	6890	8043	9407	8658	8589	18,1	21,0	24,4	22,5	22,4
poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej) post-working age (60/65 and more)	4884	5660	6456	7995	8216	12,8	14,8	16,8	20,8	21,4

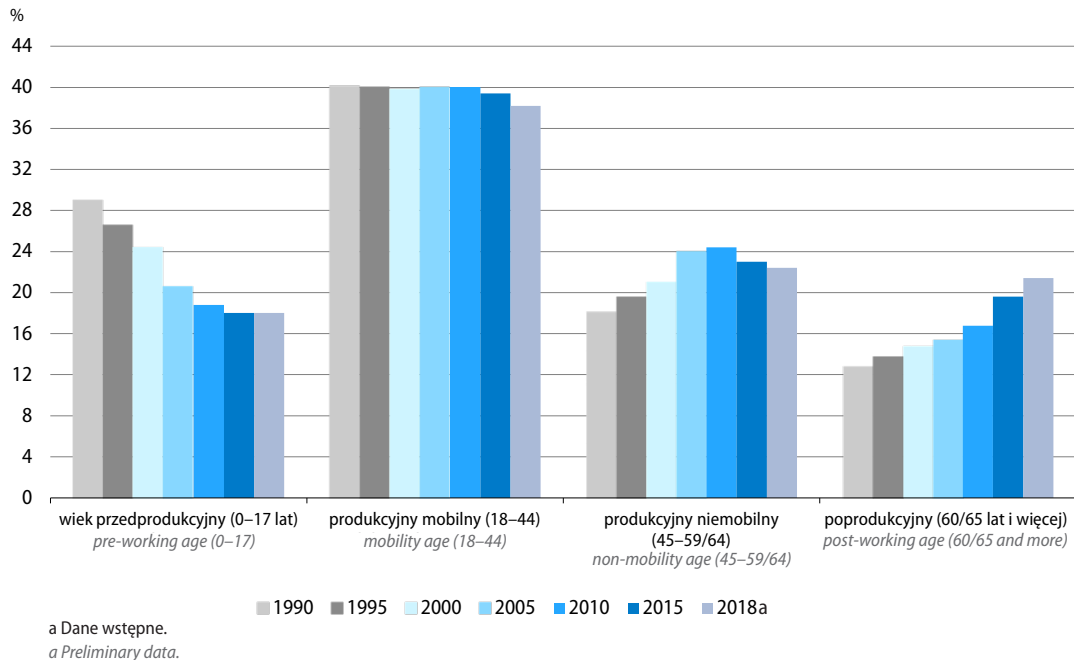
a Dane zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników kolejnych spisów powszechnych: dla 1990 r. – NSP 1988, dla 2000 r. – NSP 2002, od 2010 r. – NSP 2011. b Dane wstępne.

a Data were compiled taking into account the results of subsequent national censuses: for 1990 – the 1988 National Census, for 2000 – the 2002 National Census, since 2010 the 2011 National Census. b Preliminary data.

W latach 2000–2009, w wyniku osiągnięcia wieku dojrzałości przez liczne roczniki urodzone w okresie ostatniego wyżu demograficznego (z pierwszej połowy lat 80. XX w.), obserwowano znaczny wzrost liczebności grupy wieku produkcyjnego oraz jej udziału w ogólnej populacji. Od 2010 r. odsetek tej grupy wieku obniża się – szacuje się, że w końcu 2018 r. wyniósł niespełna 60,6% (23,3 mln osób, tj. o 252 tys. mniej niż przed rokiem). Wynika to z przechodzenia do grupy wieku poprodukcyjnego licznych roczników osób urodzonych w końcu lat 50. XX w. oraz z coraz mniejszej liczebności 18-latków, zasilających wiek produkcyjny. Złagodzeniu uległ proces starzenia się zasobów pracy, tj. maleją zarówno liczba, jak i odsetek ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym, który, według stanu na koniec 2018 r., oszacowano na 22,4%. Obniża się jednak także liczba i odsetek ludności w wieku produkcyjnym mobilnym, który od ponad 20 lat oscylował wokół 40%, a według szacunków na koniec 2018 r. wyniósł 38,2%.

Nieprzerwanie obserwowany jest wzrost liczby i odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Według wstępnych danych w końcu 2018 r. liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wyniosła ponad 8,2 mln osób, a jej udział w ogólnej populacji wzrósł do 21,4% (wobec odpowiednio 5,7 mln i niespełna 15% w 2000 r.). W stosunku do 2017 r. liczebność tej grupy wzrosła o ponad 200 tys.

Wykres 6. Zmiany w strukturze ludności według wieku
 Chart 6. *Changes in the structure of population by age*

Miarą określającą relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności jest współczynnik obciążenia demograficznego, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Współczynnik ten rośnie od kilku lat – szacuje się, że w 2018 r. wyniósł 65 wobec 55 w 2010 r. Bardziej istotne niż wartość ogólnego współczynnika są proporcje wskaźników cząstkowych (rozpatrywanych oddzielnie relacji liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do wieku produkcyjnego oraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym do wieku produkcyjnego). Analiza wskaźników cząstkowych wskazuje na niekorzystne zmiany w obydwu grupach.

Tablica 2. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według stanu w dniu 31 grudnia

Table 2. *Non-working age population per 100 persons of working age as of 31 December*

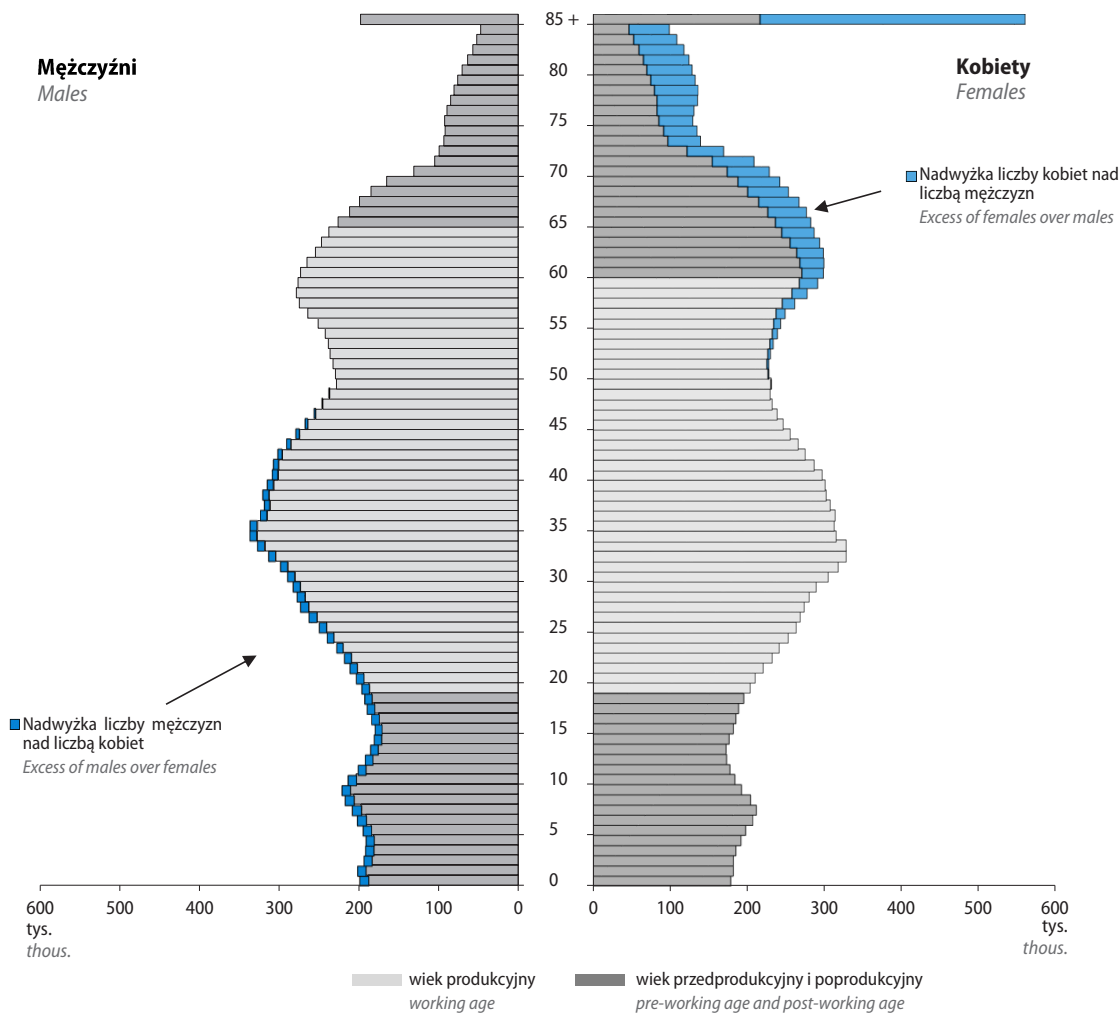
Wyszczególnienie / Specification	1990	1995	2000	2010	2017	2018 ^a
Ogółem / Total	72	68	64	55	63	65
Przedprodukcyjny (0-17 lat) / Pre-working age (0-17)	50	45	40	29	29	30
Poprodukcyjny (60/65 lat+) / Post-working age (60/65 and more)	22	23	24	26	34	35

a Dane wstępne.
 a Preliminary data.

Wskaźnik dla osób w wieku przedprodukcyjnym od kilku lat pozostaje praktycznie bez zmian, natomiast dla osób w wieku poprodukcyjnym szybko wzrasta. Szacuje się, że w 2018 r. na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 30 osób w wieku przedprodukcyjnym i aż 35 osób w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że udział potencjalnych przyszłych zasobów pracy jest mniejszy niż udział osób, które rynek pracy już teoretycznie opuściły. Zjawisko to jest obserwowane od pięciu lat; jeszcze w 2010 r. cząstkowe współczynniki kształtowały się na poziomie 29 i 26, a w latach wcześniejszych relacje były jeszcze bardziej korzystne: w 2000 r. wynosiły odpowiednio 40 i 24, a na początku lat 90. XX w. – 50 i 22.

Wykres 7. Piramida wieku ludności (stan w dniu 30 VI 2018 r.)

Chart 7. Population age pyramid as of June 30, 2018

Obserwowane procesy demograficzne wskazują, że **sytuacja ludnościowa Polski nadal pozostaje trudna**. W najbliższej perspektywie nie można oczekiwać znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny. Obserwowany od ponad ćwierćwiecza niski poziom dzietności będzie miał negatywny wpływ także na przyszłą liczbę urodzeń, ze względu na zmniejszającą się liczbę kobiet w wieku rozrodczym. Zjawisko to dodatkowo jest potęgowane wysoką skalą emigracji Polaków za granicę (szczególnie dotyczy to emigracji czasowej ludzi młodych). Niski poziom dzietności i urodzeń, przy jednocześnie korzystnym zjawisku, jakim jest wydłużanie trwania życia, będzie powodować zmniejszanie podaży pracy. Wpłynie także na coraz szybsze starzenie się społeczeństwa poprzez, przede wszystkim, wzrost liczby i udziału w ogólnej populacji najstarszych grup wieku ludności – obecnie grupa wieku 80 i więcej lat liczy ponad 1,6 mln osób (ponad 4% ludności Polski); w 2010 r. liczyła 1,3 mln (3,4%), a w 2000 r. – 770 tys. (2% populacji).

Tablica 3. Podstawowe dane^a demograficzne
Table 3. Main demographic^a data

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	1990	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^b
Ludność ogółem w tys. (stan w dn. 31 XII) <i>Total population in thous. (as of December 31)</i>	38073	38254	38157	38530	38538	38533	38496	38479	38437	38433	38434	38412
Przyrost rzeczywisty: <i>Actual increase:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	85	-9	-17	33	9	-5	-37	-17	-41	-4	1	-22
w % <i>in %</i>	0,22	-0,02	-0,04	0,08	0,02	-0,01	-0,10	-0,04	-0,11	-0,01	0,00	-0,06
Mężczyźni (w tys.) <i>Males (in thous.)</i>	18552	18537	18454	18653	18655	18649	18630	18620	18598	18593	18593	18582
Ludność w miastach: <i>Urban population:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	23546	23670	23424	23429	23386	23336	23258	23216	23166	23129	23109	23071
w % <i>in %</i>	61,8	61,9	61,4	60,8	60,7	60,6	60,4	60,3	60,3	60,2	60,1	60,1
Ludność w wieku (%): <i>Population of age (%):</i>												
przedprodukcyjnym (0–17 lat) <i>pre-working (0–17 years)</i>	29,0	24,4	20,6	18,8	18,5	18,3	18,2	18,0	18,0	17,9	18,0	18,0
produkcyjnym (18–59/64 lata) <i>working (18–59/64 years)</i>	58,2	60,8	64,0	64,4	64,2	63,9	63,4	63,0	62,4	61,9	61,2	60,6
mobilnym (18–44 lata) <i>mobility (18–44 years)</i>	40,1	39,8	40,0	40,0	40,0	40,0	39,8	39,7	39,4	39,1	38,7	38,2
niemobilnym (45–59/64 lata) <i>non-mobility (45–59/64 years)</i>	18,1	21,0	24,0	24,4	24,2	23,9	23,6	23,3	23,0	22,8	22,5	22,4

a Dane o liczbie ludności oraz współczynniki demograficzne w przeliczeniu na 1000 ludności zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników kolejnych spisów powszechnych: dla lat 1990 i 1995 – NSP 1988, dla lat 2000 i 2005 – NSP 2002, od 2010 – NSP 2011.

b Dane oznaczone kursywą stanowią wstępny szacunek.

a Data on the population number and demographic indices per 1000 population were compiled taking into account national censuses: for 1990 and 1995 – the 1988 National Census, for 2000 and 2005 – the 2002 National Census, since 2010 the 2011 National Census.

b Data in italics are preliminary estimates.

Tablica 3. Podstawowe dane^a demograficzne (cd.)
Table 3. Main demographic^a data (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	1990	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^b
poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej) <i>post-working (60/65 years and more)</i>	12,8	14,8	15,4	16,8	17,3	17,8	18,4	19,0	19,6	20,2	20,8	21,4
0–14 lat (dzieci) <i>0–14 years (children)</i>	24,4	19,1	16,2	15,2	15,1	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,2	15,3
65 lat i więcej <i>65 years and more</i>	10,2	12,4	13,3	13,5	13,8	14,2	14,7	15,3	15,8	16,4	17,0	17,5
Przeciętne trwanie życia: <i>Life expectancy:</i>												
Mężczyźni <i>males</i>	66,2	69,7	70,8	72,1	72,4	72,7	73,1	73,8	73,6	73,9	74,0	.
Kobiety <i>females</i>	75,2	78,0	79,4	80,6	80,9	81,0	81,1	81,6	81,6	81,9	81,8	.
Małżeństwa nowo zawarte: <i>Newly-contracted marriages:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	255,4	211,2	206,9	228,3	206,5	203,9	180,4	188,5	188,8	193,5	192,6	192,0
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	6,7	5,5	5,4	5,9	5,4	5,3	4,7	4,9	4,9	5,0	5,0	5,0
Rozwody: <i>Divorces:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	42,4	42,8	67,6	61,3	64,6	64,4	66,1	65,8	67,3	63,5	65,3	63,0
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	1,1	1,1	1,8	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7	1,7	1,6
Separacje (w tys.) <i>Separations (in thous.)</i>	-	1,3	11,6	2,8	2,8	2,5	2,2	1,9	1,7	1,6	1,6	1,3
Urodzenia żywe: <i>Live births:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	547,7	378,3	364,4	413,3	388,4	386,3	369,6	375,2	369,3	382,3	402,0	388,0
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	14,3	9,9	9,6	10,7	10,1	10,0	9,6	9,7	9,6	9,9	10,5	10,1
Współczynnik dzietności <i>total fertility rate</i>	1,99	1,37	1,24	1,38	1,30	1,30	1,26	1,29	1,29	1,36	1,45	.
Zgony ogółem: <i>Total deaths:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	390,3	368,0	368,3	378,5	375,5	384,8	387,2	376,5	394,9	388,0	402,9	414,0
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	10,2	9,6	9,7	9,8	9,7	10,0	10,1	9,8	10,3	10,1	10,5	10,8
wg przyczyn (w %): <i>by causes (in %):</i>												
choroby układu krążenia <i>of the circulatory system</i>	52,2	47,7	45,7	46,0	45,2	46,1	46,1	45,1	45,8	43,3	41,5	.

a Dane o liczbie ludności oraz współczynniki demograficzne w przeliczeniu na 1000 ludności zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników kolejnych spisów powszechnych: dla lat 1990 i 1995 – NSP 1988, dla lat 2000 i 2005 – NSP 2002, od 2010 – NSP 2011.

b Dane oznaczone kursywą stanowią wstępny szacunek.

a Data on the population number and demographic indices per 1000 population were compiled taking into account national censuses: for 1990 and 1995 – the 1988 National Census, for 2000 and 2005 – the 2002 National Census, since 2010 the 2011 National Census.

b Data in italics are preliminary estimates.

Tablica 3. Podstawowe dane^a demograficzne (dok.) Table 3. *Main demographic^a data (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	1990	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^b
nowotwory złośliwe <i>malignant neoplasms</i>	18,7	23,0	24,5	24,5	24,6	24,6	24,3	25,4	25,5	25,8	24,7	.
urazy i zatrucia <i>injuries and poisonings</i>	7,6	7,0	6,9	6,2	6,3	6,1	5,8	5,7	5,0	4,9	4,8	.
w tym: <i>of which:</i>												
wypadki drogowe <i>road accidents</i>	2,12	1,58	1,37	1,10	1,09	0,81	0,73	0,72	0,70	0,68	0,62	.
samobójstwa <i>suicides</i>	1,27	1,59	1,64	1,68	1,63	1,65	1,60	1,58	1,37	1,20	1,11	.
przyczyny niedokładnie określone <i>causes not precisely identified</i>	6,5	6,6	6,6	6,5	6,4	5,9	6,4	7,4	6,6	7,6	9,4	.
Zgony niemowląt: <i>Infant deaths:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	10,6	3,1	2,3	2,1	1,8	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5
na 1000 urodzeń żywych <i>per 1000 live births</i>	19,3	8,1	6,4	5,0	4,7	4,6	4,6	4,2	4,0	4,0	4,0	3,9
Przyrost naturalny: <i>Natural increase:</i>												
w tys. <i>in thous.</i>	157,4	10,3	-3,9	34,8	12,9	1,5	-17,7	-1,3	-25,6	-5,8	-0,9	-26,0
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	4,1	0,3	-0,1	0,9	0,3	0,0	-0,5	-0,0	-0,7	-0,2	0,0	-0,7
Migracje zagraniczne na pobyt stały (w tys.): <i>International migrations for permanent residence (in thous.):</i>												
imigracja <i>immigrations</i>	2,6	7,3	9,3	15,2	15,5	14,6	12,2	12,3	.	13,5	13,3	.
emigracja <i>emigrations</i>	18,4	27,0	22,2	17,4	19,9	21,2	32,1	28,1	.	12,0	11,9	.
saldo <i>net migrations</i>	-15,8	-19,7	-12,9	-2,1	-4,3	-6,6	-19,9	-15,8	-15,8	1,5	1,4	3,7

a Dane o liczbie ludności oraz współczynniki demograficzne w przeliczeniu na 1000 ludności zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników kolejnych spisów powszechnych: dla lat 1990 i 1995 – NSP 1988, dla lat 2000 i 2005 – NSP 2002, od 2010 – NSP 2011.

b Dane oznaczone kursywą stanowią wstępny szacunek.

a Data on the population number and demographic indices per 1000 population were compiled taking into account national censuses: for 1990 and 1995 – the 1988 National Census, for 2000 and 2005 – the 2002 National Census, since 2010 the 2011 National Census.

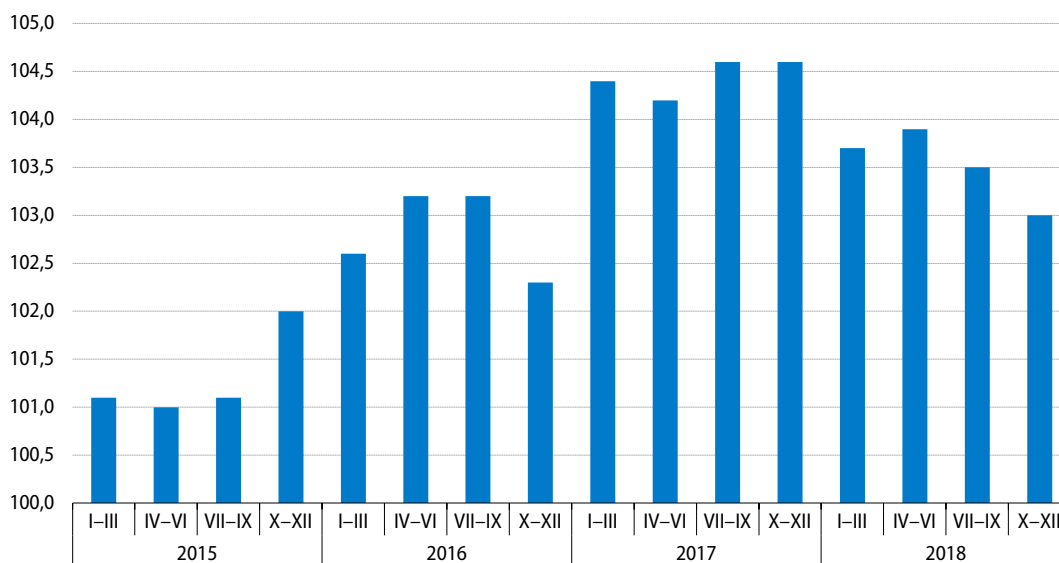
b Data in italics are preliminary estimates.

Rynek pracy Labour market

Według danych szacunkowych w końcu 2018 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej ukształtowała się na poziomie o ok. 2% wyższym niż przed rokiem (wobec wzrostu o 2,7% w 2017 r.). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wzrosło w skali roku, ale w mniejszym stopniu niż rok wcześniej. Mniejszy niż w 2017 r. był napływ do ewidencji bezrobotnych, równocześnie mniej osób wykreślono z rejestru. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2018 r. była niższa niż przed rokiem.

Wykres 8. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 8. Average paid employment in enterprise sector corresponding period of previous year=100

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w 2018 r. ukształtowało się na poziomie 6229,6 tys. osób i było o 3,5% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,5% w 2017 r.). Najbardziej zwiększyło się zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 7,2%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 6,7%) oraz budownictwie (o 5,3%). Wzrost (w granicach 4,5%–2,4%) notowano ponadto w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, handel; naprawa pojazdów samochodowych, przetwórstwo przemysłowe, administrowanie i działalność wspierająca oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja. W górnictwie i wydobywaniu zatrudnienie nie uległo istotnej zmianie, natomiast jego spadek obserwowano w obsłudze rynku nieruchomości (o 2,1%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,3%).

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 4. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw
Table 4. Average paid employment in enterprise sector

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018		2017		2018	
	XII		I–XII			
	w tys. <i>in thous.</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>			w tys. <i>in thous.</i>	
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	6232,7	102,8	104,6	104,5	103,5	6229,6
w tym: <i>of which:</i>						
Przemysł <i>Industry</i>						
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	2724,0	102,3	103,2	103,2	102,6	2719,0
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	128,6	100,5	98,5	95,5	100,1	129,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	2351,5	102,4	103,8	104,0	102,9	2347,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	116,8	101,1	98,8	98,7	99,7	115,7
Budownictwo <i>Construction</i>	127,2	103,5	101,8	102,4	102,4	126,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	402,8	104,1	103,0	100,9	105,3	407,5
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	1284,7	102,4	104,3	104,3	103,1	1278,5
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	589,1	106,0	107,5	106,6	106,7	580,2
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	121,5	105,1	109,0	109,9	104,5	122,0
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	231,4	104,6	105,4	107,6	104,3	228,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	94,7	98,4	103,6	104,6	97,9	95,2
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	223,2	107,1	107,5	108,4	107,2	219,0
	407,9	97,7	109,9	109,2	102,8	425,3

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

Spośród działów o największym udziale w zatrudnieniu wyższy niż przeciętnie wzrost zatrudnienia w stosunku do 2017 r. notowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem lądowym i rurociągowym (8,7%), robotami budowlanymi specjalistycznymi (6,1%), produkcją maszyn i urządzeń (5,5%), budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (5,4%), handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawą (5,2%). W granicach 4,4%–3,6% zwiększyło się zatrudnienie w budowie budynków, produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny. Spadek przeciętnego zatrudnienia obserwowano w produkcji odzieży (o 2,8%) oraz w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 0,4%).

W grudniu 2018 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 6232,7 tys. osób i było o 2,8% wyższe niż w analogicznym miesiącu 2017 r.

Tablica 5. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw
 Table 5. Dynamics of average paid employment in enterprise sector

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>							
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	104,4	104,2	104,6	104,6	103,7	103,9	103,5	103,0
w tym: <i>of which:</i>								
Przemysł <i>Industry</i>	103,2	103,0	103,0	103,8	102,7	102,9	102,4	102,4
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	94,0	95,0	96,0	97,1	99,2	100,4	100,4	100,4
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	104,1	103,7	103,7	104,5	103,1	103,3	102,7	102,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	98,2	98,5	98,6	99,4	99,3	99,5	99,1	100,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	102,7	102,1	103,0	101,9	101,7	102,6	102,5	102,7
Budownictwo <i>Construction</i>	99,9	99,5	101,7	102,6	104,5	106,0	106,2	104,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	104,8	104,4	104,7	103,1	103,3	103,6	103,1	102,3
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	106,9	107,1	106,2	106,0	106,7	106,7	106,4	107,2
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	109,2	108,9	111,4	110,0	104,5	104,6	103,7	105,3
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	106,4	105,2	113,5	105,8	103,7	104,3	105,5	103,8
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	104,1	104,2	105,1	105,2	99,2	99,2	97,3	96,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	106,5	106,7	108,8	111,5	108,5	108,2	105,7	106,5
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	109,3	109,5	108,1	109,8	104,6	103,1	102,6	101,0

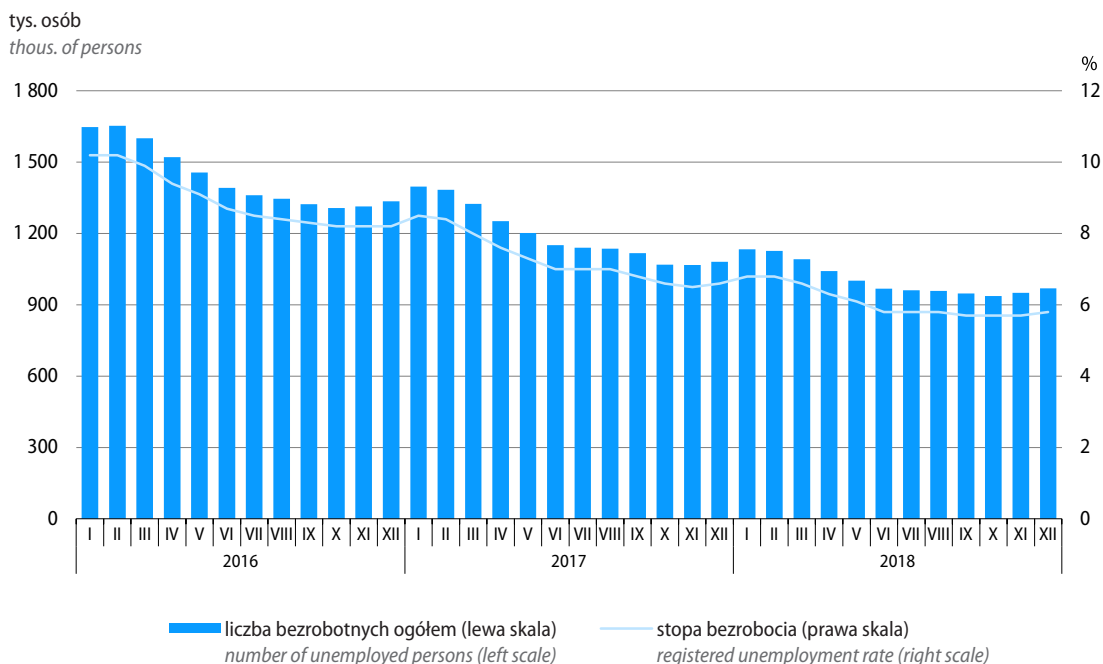
a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

W końcu grudnia 2018 r. w urzędach pracy było **zarejestrowanych** 968,9 tys. **bezrobotnych**, tj. więcej o 18,4 tys. niż w listopadzie 2018 r. (wzrost o 1,9%), ale mniej o 112,8 tys. niż w grudniu 2017 r. (spadek o 10,4%). **Stopa bezrobocia rejestrowanego** wyniosła 5,8%, tj. była o 0,1 p.proc. wyższa niż przed miesiącem, ale o 0,8 p.proc. niższa niż przed rokiem.

Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 3,1% w wielkopolskim do 10,4% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z poprzednim miesiącem wzrosła (o 0,3–0,1 p.proc.) w większości województw, z wyjątkiem małopolskiego, śląskiego oraz wielkopolskiego, gdzie nie uległa zmianie. W porównaniu z grudniem 2017 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich województwach, w tym w największym stopniu w warmińsko-mazurskim (o 1,3 p.proc.), a w najmniejszym – w dolnośląskim, pomorskim oraz świętokrzyskim (po 0,5 p.proc.).

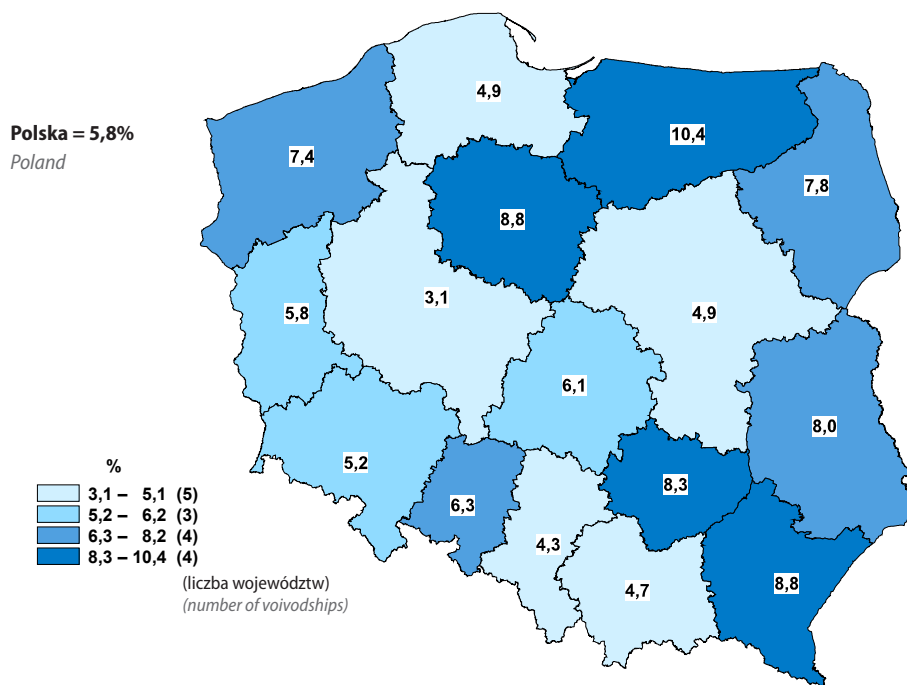
Wykres 9. Bezrobocie rejestrowane
Chart 9. Registered unemployment

W **strukturze bezrobotnych zarejestrowanych** udział kobiet w końcu grudnia 2018 r. był o 0,9 p.proc. większy niż przed rokiem i wyniósł 56,0%. Wzrósł m.in. odsetek osób uprzednio pracujących (o 0,5 p.proc. do 86,6%), osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych (o 0,2 p.proc. do 30,9%) oraz absolwentów (o 0,1 p.proc. do 3,6%). Zmniejszył się odsetek osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku (o 1,1 p.proc. do 84,2%), dotychczas niepracujących (o 0,5 p.proc. do 13,4%) oraz zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o 0,4 p.proc. do 3,9%).

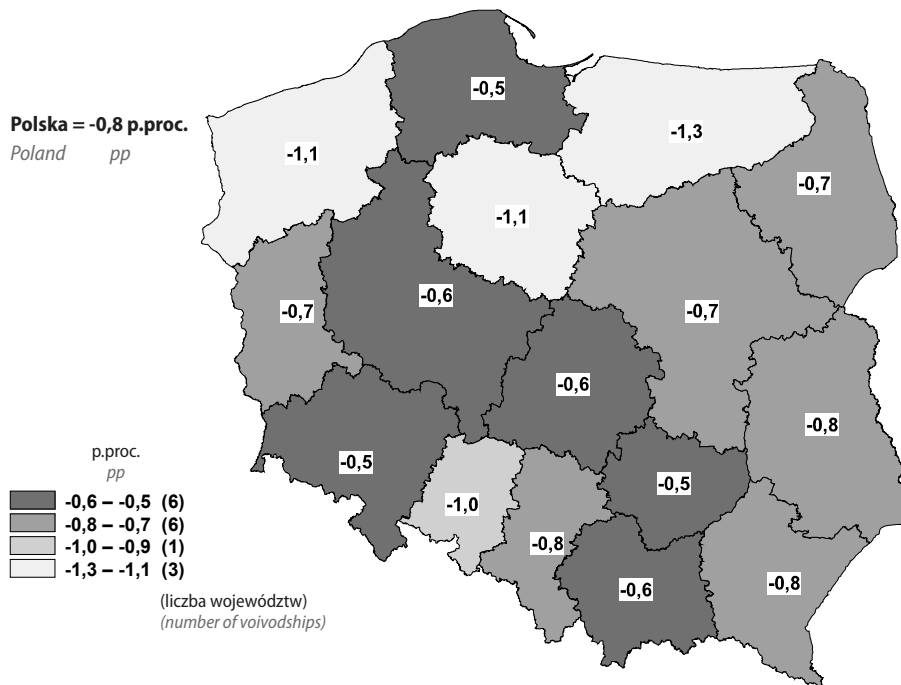
Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego stan w końcu grudnia 2018 r.

Map 1. Registered unemployment rate as of the end of December 2018

Mapa 2. Zmiany stopy bezrobocia rejestrowanego grudzień 2018 r. do grudnia 2017 r.

Map 2. Registered unemployment rate changes December 2018 to December 2017

Tablica 6. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego
Table 6. Registered unemployed persons and unemployment rate

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu): <i>Registered unemployed persons (of the end of a period):</i>								
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	1324,2	1151,6	1117,1	1081,7	1092,2	967,9	947,4	968,9
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	82,7	82,7	84,4	81,0	82,5	84,0	84,8	89,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani: <i>Newly registered unemployed:</i>								
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	520,5	414,3	491,2	488,8	455,7	366,9	416,8	422,7
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	86,7	85,8	92,6	87,8	87,5	88,5	84,9	86,5
Bezrobotni wyrejestrowani: <i>Unemployed persons removed from unemployment rolls:</i>								
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	531,5	586,9	525,7	524,2	445,2	491,2	437,3	401,2
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	94,4	85,0	87,8	96,1	83,8	83,7	83,2	76,5
Płynność bezrobocia (napływ – odpływ) <i>Inflow into and outflow from unemployment (inflow – outflow)</i>	-11,0	-172,6	-34,5	-35,4	10,5	-124,3	-20,5	21,5
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w % <i>Unemployment rate (of the end of a period) in %</i>	8,0	7,0	6,8	6,6	6,6	5,8	5,7	5,8

Wśród bezrobotnych ogółem, w porównaniu z końcem grudnia 2017 r., zmniejszył się udział następujących kategorii osób bezrobotnych znajdujących się w **szczególnej sytuacji na rynku pracy**:

- długotrwale bezrobotnych² (o 2,6 p.proc. do 52,4%),
- osób powyżej 50 roku życia (o 0,5 p.proc. do 27,1%),
- osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,2 p.proc. do 2,3%),
- osób w wieku poniżej 30 roku życia (o 0,1 p.proc. do 26,0%, w tym udział osób w wieku poniżej 25 roku życia obniżył się o 0,2 p.proc. do 12,2%).

Zwiększył się natomiast odsetek osób bezrobotnych:

- posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 1,0 p.proc. do 20,6%),
- niepełnosprawnych (o 0,1 p.proc. do 6,3%).

Odsetek osób bezrobotnych posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia, podobnie jak w grudniu 2017 r., wyniósł 0,2%.

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

W 2018 r. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1662,1 tys. osób, tj. była o 13,2% niższa niż w 2017 r. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zwiększył się w porównaniu z 2017 r. (o 0,2 p.proc. do 82,4%). Wzrósł także odsetek osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych oraz zamieszkałych na wsi. Znacznie zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (o 3,4 p.proc. do 26,8%), a w mniejszym stopniu – osób dotychczas niepracujących, absolwentów oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Tablica 7. Liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych

Table 7. *Newly registered unemployed*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–XII 2017		I–XII 2018		I–XII 2017	
	w tys. <i>in thous.</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w tys. <i>in thous.</i>	w % bezrobotnych nowo zarejestrowanych <i>in % of newly registered unemployed</i>		
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem						
<i>Newly registered unemployed – in total</i>	1914,8	88,2	86,8	1662,1	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni: <i>Of total – registered unemployed:</i>						
zarejestrowani po raz kolejny <i>reentrants to unemployment rolls</i>	1573,4	87,8	87,1	1370,2	82,4	82,2
dotychczas niepracujący <i>previously not employed</i>	276,5	82,8	81,0	224,0	13,5	14,4
absolwenci ^a <i>graduates^a</i>	187,5	85,8	81,3	152,4	9,2	9,8
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy <i>terminated for company reasons</i>	72,6	80,2	76,0	55,2	3,3	3,8
zamieszkali na wsi <i>living in rural areas</i>	827,1	88,3	87,1	720,2	43,3	43,2
bez kwalifikacji zawodowych <i>without occupational qualifications</i>	555,4	87,8	87,4	485,6	29,2	29,0
długotrwale bezrobotni ^b <i>long-term unemployed^b</i>	579,1	80,0	77,0	445,7	26,8	30,2

a Zaliczono osoby, dla których okres od momentu zakończenia nauki do momentu rejestracji nie przekroczył 12 m-cy.
b Zaliczono osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 m-cy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

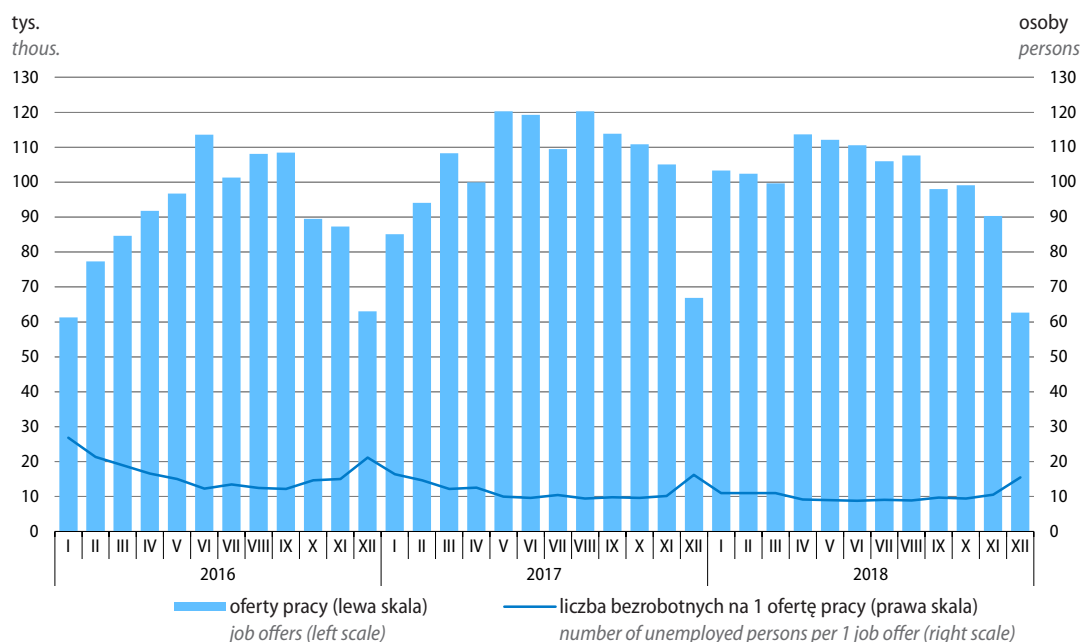
a *Unemployed graduates include the persons registered within the period of 12 months since the completion of education.*
b *Long-term unemployed persons include the persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last two years, excluding the periods of trainee-ship occupational preparation of adult at the workplace.*

Z ewidencji bezrobotnych w 2018 r. **skreślono** 1774,9 tys. osób, tj. o 18,1% mniej niż w 2017 r. Z powodu podjęcia pracy wyrejestrowano 899,8 tys. osób (o 15,4% mniej niż w 2017 r.). Zmniejszyła się zarówno liczba osób, które podjęły pracę niesubsydiowaną (o 11,4%), jak i tych, które podjęły pracę subsydiowaną (o 29,7%). Podjęcie pracy, podobnie jak w poprzednich latach, było główną przyczyną wykreślenia z rejestru (50,7% przypadków, tj. o 1,6 p.proc. więcej niż przed rokiem). Wśród wyarejestrowanych zwiększył się również udział osób, które nie potwierdziły gotowości do podjęcia pracy (o 0,6 p.proc. do 19,2%) oraz tych, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 0,3 p.proc. do 7,2%). Zmniejszył się natomiast udział osób wykreślonych z powodu rozpoczęcia szkolenia lub stażu, nabycia praw emerytalnych lub rentowych oraz nabycia uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego.

Tablica 8. Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy według przyczyn
Table 8. Unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–XII 2017		I–XII 2018		I–XII 2017	
	w tys. <i>in thous.</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w tys. <i>in thous.</i>	w % bezrobotnych wyreje- strowanych <i>in % of unemployed persons removed from unemployment rolls</i>		
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem <i>Unemployed persons removed from unemployment rolls – in total</i>	2168,3	90,4	81,9	1774,9	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni, którzy: <i>Of total – unemployed persons, who:</i>						
podjęli pracę <i>took work</i>	1063,8	88,0	84,6	899,8	50,7	49,1
niesubsydiowaną <i>unsubsidised</i>	828,2	85,5	88,6	734,2	41,4	38,2
subsydiowaną <i>subsidised</i>	235,6	98,2	70,3	165,6	9,3	10,9
rozpoczęli szkolenie lub staż <i>started training or traineeship</i>	214,8	93,0	71,8	154,3	8,7	9,9
nie potwierdzili gotowości do podję- cia pracy <i>did not confirm availability for work</i>	402,8	85,8	84,4	340,1	19,2	18,6
dobrowolnie zrezygnowali ze statusu bezrobotnego <i>voluntarily resigned from the status of unemployed</i>	149,3	92,6	85,6	127,8	7,2	6,9
nabyli prawa emerytalne lub rentowe <i>acquired the right to retirement pay pension</i>	22,5	112,6	39,1	8,8	0,5	1,0
nabyli uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego <i>acquired the right to pre-retirement allowances</i>	22,8	73,6	67,7	15,4	0,9	1,1

**Wykres 10. Oferty pracy
stan w końcu miesiąca**

 Chart 10. Job offers
as of the end of a month

Do urzędów pracy w 2018 r. zgłoszono 1548,9 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. o 8,6% mniej niż w 2017 r. Oferty z sektora publicznego stanowiły 9,0% wszystkich ofert (wobec 9,8% w 2017 r.). W końcu grudnia 2018 r. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 29,9% ogółu ofert (wobec 30,7% w grudniu 2017 r.). Spośród wszystkich ofert pozostających do dyspozycji w końcu grudnia 2018 r., 5,0% było adresowanych do osób niepełnosprawnych, 0,9% dotyczyło stażu, a 0,03% było przeznaczonych dla absolwentów.

W ramach zwolnień grupowych w 2018 r. pracodawcy zadeklarowali zwolnienie większej niż w 2017 r. liczby pracowników – 470 zakładów **zadeklarowało zwolnienie** 30,2 tys. pracowników, w tym 4,1 tys. osób z sektora publicznego (w 2017 r. odpowiednio 676 zakładów, 26,9 tys. pracowników, w tym 4,0 tys. z sektora publicznego).

W 2018 r. zarejestrowano 7 **strajków**, w których uczestniczyło 2,0 tys. pracowników, tj. 22,4% zatrudnionych w jednostkach, w których wystąpiły strajki (w 2017 r. odpowiednio 1,5 tys. strajków, 29,7 tys. strajkujących pracowników, tj. 34,8% zatrudnionych). Straty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 28,8 tys. roboczogodzin, tj. ponad 14 godzin nieprzepracowanych na 1 strajkującego (w 2017 r. odpowiednio 172,9 tys. roboczogodzin, tj. blisko 6 godzin na 1 osobę uczestniczącą w strajku).

3 Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

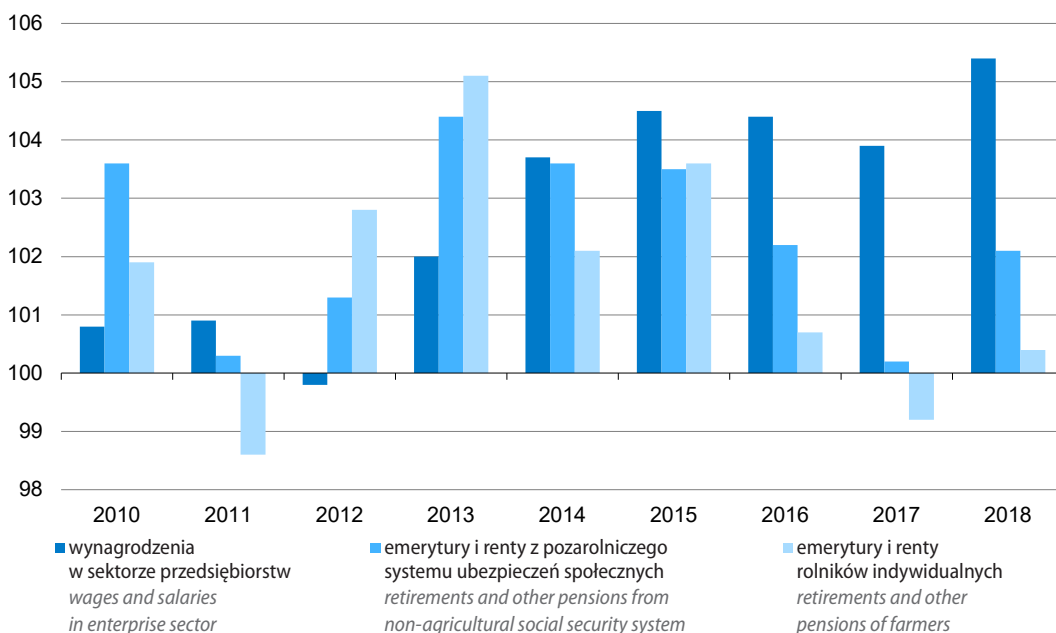
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Wages and salaries; social benefits

Przeciętne miesięczne nominalne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw oraz ich siła nabywcza w 2018 r. wzrosły w większym stopniu niż w 2017 r. We wszystkich kwartałach utrzymywała się znaczna dynamika płac. Nominalne i realne emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych rosły wolniej niż wynagrodzenia, ale szybciej niż przed rokiem. Nieco umocnił się również wzrost nominalnych emerytur i rent rolników indywidualnych. Siła nabywcza tych świadczeń, była nieznacznie wyższa niż w 2017 r., kiedy obserwowano jej spadek.

Wykres 11. Przeciętne miesięczne realne wynagrodzenia brutto oraz przeciętne miesięczne realne emerytury i renty brutto rok poprzedni=100

Chart 11. Average monthly real gross wages and salaries and average monthly real gross retirements and other pensions previous year=100

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw¹ w 2018 r. ukształtowało się na poziomie 4852,29 zł i było o 7,1% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 5,9% w 2017 r.). Wzrost płac wystąpił we wszystkich sekcjach, w tym najwyższy w górnictwie i wydobywaniu – o 10,6% oraz w budownictwie (o 8,1%). Szybciej niż przeciętnie wzrosły również płace w zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,7%), przetwórstwie przemysłowym oraz administrowaniu i działalności wspierającej (po 7,5%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 7,3%). Najwolniej rosły wynagrodzenia w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami oraz w obsłudze rynku nieruchomości (po 5,1%), a także w transporcie i gospodarce magazynowej (o 5,4%).

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto
Table 9. Average monthly gross wages and salaries

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018		2017		2018	
	XII		I–XII			
	w zł <i>in zł</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w zł <i>in zł</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w zł <i>in zł</i>	w zł <i>in zł</i>
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	5274,95	106,1	107,3	105,9	107,1	4852,29
w tym: <i>of which:</i>						
Przemysł <i>Industry</i>						
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	5438,06	106,2	108,0	105,6	107,3	4904,44
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	13936,75	106,7	126,5	106,3	110,6	7937,90
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	4833,98	106,6	107,1	106,3	107,5	4633,76
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	8550,39	103,0	101,6	102,8	105,9	7466,28
5155,49	105,7	102,1	103,5	105,1	4482,45	
Budownictwo <i>Construction</i>	5171,68	106,3	107,5	106,7	108,1	4904,64
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	4808,22	107,0	109,2	107,9	107,3	4512,17
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	4612,48	102,7	107,3	105,1	105,4	4383,21
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	3663,79	108,1	107,9	105,7	107,7	3522,10
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	8643,53	108,0	105,1	104,0	106,9	8430,86
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	5925,92	105,8	105,3	106,7	105,1	5086,21
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	7327,60	103,9	105,5	103,6	106,5	6981,51
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	3617,21	107,0	108,0	107,8	107,5	3459,75

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

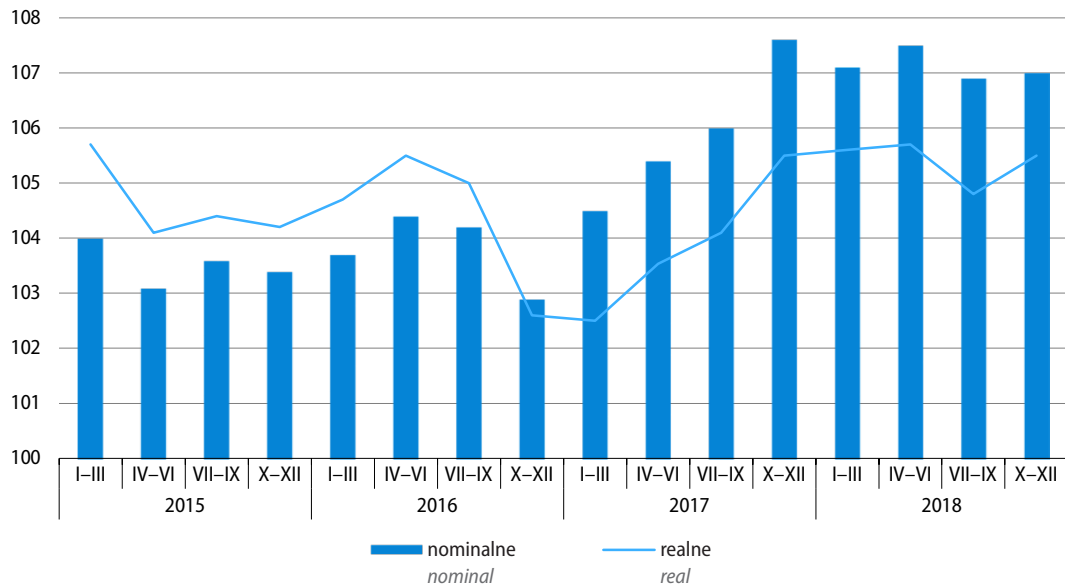
a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w 2018 r. największy wzrost przeciętnych wynagrodzeń notowano m.in. w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 12,6%), wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 12,5%), produkcji artykułów spożywczych (o 9,9%) oraz w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 8,0%). W najmniejszym stopniu wzrosły płace w budowie budynków (o 3,9%) oraz w transporcie lądowym i rurociągowym (o 4,2%).

W grudniu 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5274,95 zł i było o 6,1% wyższe niż przed rokiem (w listopadzie 2018 r. płace wzrosły odpowiednio o 7,7%). Wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich sekcjach, m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,1%), informacji i komunikacji (o 8,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (po 7,0%), a także w górnictwie i wydobywaniu (o 6,7%). Płace zwiększyły się w większości działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w tym w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 12,2%), produkcji artykułów spożywczych (o 9,3%), produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 8,8%), produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 8,4%) oraz w robotach budowlanych i specjalistycznych (o 8,1%). Niższe niż w grudniu 2017 r. były wynagrodzenia w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,3%), a także w budowie budynków (o 1,0%).

Wykres 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 12. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector corresponding period of previous year=100

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. była o 10,9% wyższa niż w 2017 r. (przed rokiem obserwowano wzrost o 10,6%).

Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. zwiększyła się w skali roku o 5,4% (wobec wzrostu o 3,9% w 2017 r.). We wszystkich kwartałach utrzymywało się znaczne tempo wzrostu, najwyższe w II kwartale (5,7%), a najniższe w III kwartale (4,8%). W grudniu 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto było o 4,9% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 5,3% w analogicznym okresie 2017 r.).

Tablica 10. Dynamika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto
 Table 10. *Indices of average monthly gross wages and salaries*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>							
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	104,5	105,4	106,0	107,6	107,1	107,5	106,9	107,0
w tym: <i>of which:</i>								
Przemysł <i>Industry</i>								
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	104,1	105,9	105,2	106,8	106,7	107,8	106,9	107,8
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	104,4	108,9	97,7	112,7	101,3	120,7	105,8	113,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	105,2	106,1	106,6	107,3	107,2	107,5	107,3	107,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	99,0	106,7	102,9	102,9	110,2	103,9	105,7	103,8
Budownictwo <i>Construction</i>	102,7	103,8	103,4	104,1	105,0	103,8	105,8	105,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	105,6	104,0	107,4	109,3	107,7	109,0	109,6	106,3
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	106,7	106,8	107,2	110,9	107,1	107,5	107,3	107,3
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	103,7	104,4	105,1	107,0	106,7	105,7	105,1	104,4
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	104,8	106,6	107,0	104,3	108,5	107,3	108,5	106,4
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	103,6	103,6	106,9	102,4	107,8	107,5	105,7	106,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	105,2	107,5	105,1	108,9	106,4	102,4	107,5	104,3
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	100,7	102,8	102,5	108,6	107,6	106,8	106,7	105,0
	104,6	107,3	108,1	110,9	108,8	106,7	107,7	107,2

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.
a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

Tablica 11. Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto
 Table 11. Number of retirees and pensioners and average monthly gross benefits

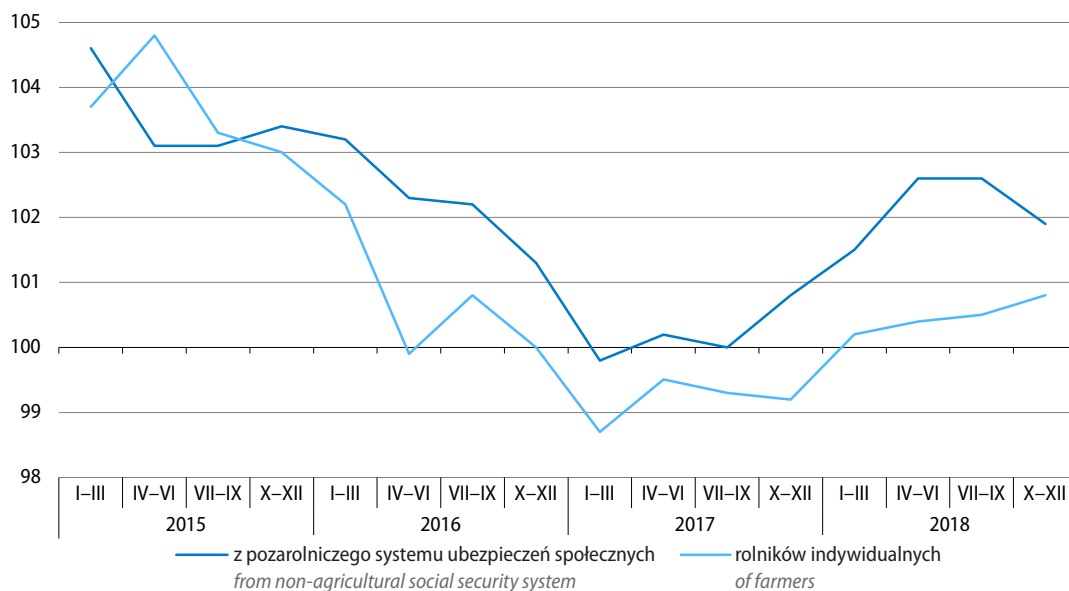
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017	2018					
		I–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	XII
Przeciętna liczba emerytów i rencistów: <i>Average number of retirees and pensioners:</i>							
w tys. osób <i>in thous. persons</i>	8935,2	9198,9	9166,8	9189,9	9198,4	9240,6	9255,0
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	100,3	103,0	102,8	103,2	103,3	102,5	101,4
Pobierający emerytury i renty: <i>Received retirement and other pensions:</i>							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób <i>from non-agricultural social security system in thous. persons</i>	7759,9	8041,6	7995,6	8026,8	8046,1	8097,7	8114,1
rolników indywidualnych w tys. osób <i>of farmers in thous. persons</i>	1175,3	1157,3	1171,2	1163,1	1152,3	1142,9	1140,9
Przeciętna emerytura i renta: <i>Average retirement and other pension:</i>							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł <i>from non-agricultural social security system in zł</i>	2138,03	2221,36	2183,64	2225,02	2236,01	2240,43	2233,34
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	102,5	103,9	103,5	104,5	104,5	103,1	103,5
rolników indywidualnych w zł <i>of farmers in zł</i>	1200,00	1226,88	1214,55	1229,31	1231,70	1232,07	1221,68
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	101,5	102,2	102,2	102,3	102,4	102,0	102,0

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w 2018 r. wyniosła 2221,36 zł i była o 3,9% wyższa niż w 2017 r. W grudniu 2018 r. ukształtowała się ona na poziomie 2233,34 zł, tj. wzrosła w skali roku o 3,5%. Siła nabywcza przeciętnego świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2018 r. zwiększyła się o 2,1% w skali roku, natomiast w grudniu 2018 r. była o 2,5% wyższa niż przed rokiem.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w 2018 r. wyniosła 1226,88 zł i wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,2%. W grudniu 2018 r. ukształtowała się ona na poziomie 1221,68 zł i była o 2,0% wyższa niż rok wcześniej. Siła nabywcza przeciętnej emerytury i renty brutto rolników indywidualnych w 2018 r. wzrosła w porównaniu z 2017 r. o 0,4%, a w grudniu 2018 r. zwiększyła się o 1,0% w skali roku.

Wykres 13. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 13. Average monthly real gross retirement and other pensions corresponding period of previous year=100

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) w 2018 r. wyniosła 1337,5 mln zł, tj. o 13,7% mniej niż w roku poprzednim. W grudniu 2018 r. wypłacono bezrobotnym 106,6 mln zł, tj. o 5,7% więcej niż przed miesiącem i o 6,3% mniej niż przed rokiem.

Wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** w 2018 r. wyniosła 1400,5 mln zł i była o 32,1% mniejsza niż w roku poprzednim. W grudniu 2018 r. wypłacono z tego tytułu 105,6 mln zł, tj. o 16,0% mniej niż w analogicznym miesiącu 2017 r.

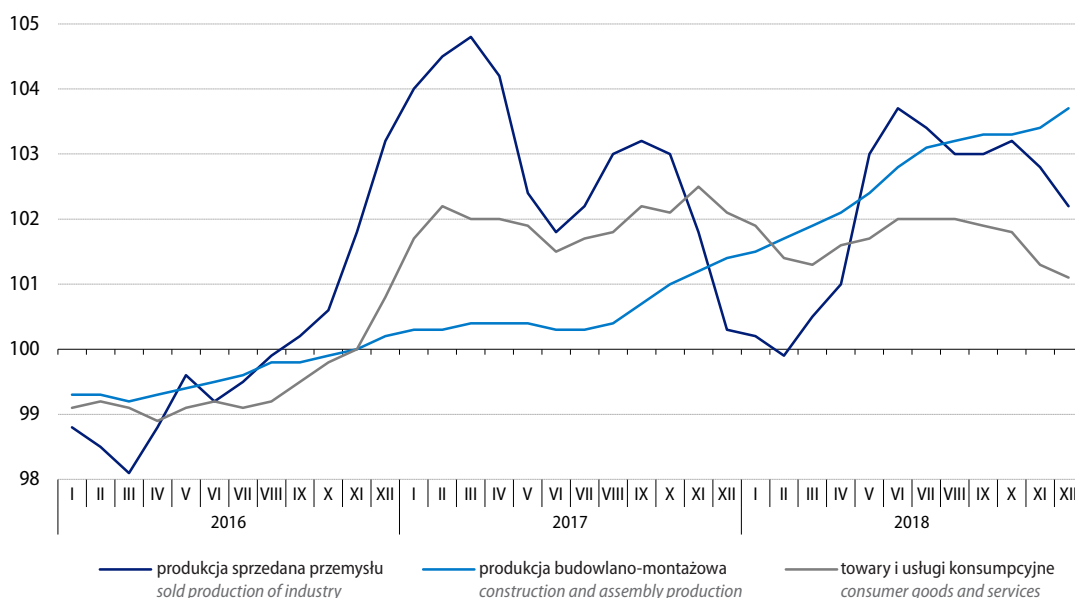
W 2018 r. **wypłaty z Funduszu Emerytur Pomostowych** pobierało przeciętnie miesięcznie 24,8 tys. osób (wobec 21,7 tys. przed rokiem), a suma wypłaconych świadczeń wyniosła 801,1 mln zł, tj. o 21,6% więcej niż w 2017 r. W grudniu 2018 r. zrealizowano 26,8 tys. wypłat z tego źródła (wobec 22,6 tys. przed rokiem), o łącznej kwocie 74,3 mln zł, tj. o 31,0% większej niż w grudniu 2017 r.

Ceny Prices

W 2018 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż przed rokiem. W IV kwartale wzrost cen był najwolniejszy od początku roku. Średnioroczny wskaźnik cen konsumpcyjnych był niższy od założonego w ustawie budżetowej. Słabszy niż w 2017 r. był wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. Bardziej niż w poprzednim roku wzrosły ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz z transportem. Ceny produkcji sprzedanej przemysłu wzrosły nieco wolniej niż w 2017 r., przyspieszył natomiast wzrost cen produkcji budowlano-montażowej.

Wykres 14. Wskaźniki cen analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 14. Price indices corresponding period of previous year=100

Według wstępnych danych **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** w 2018 r. były o 2,1% wyższe od notowanych w roku poprzednim (wobec wzrostu o 2,9% w 2017 r.). Wzrost cen obserwowano we wszystkich sekcjach, w tym najwyższy w górnictwie i wydobywaniu – o 2,9%. W przetwórstwie przemysłowym ceny podniesiono o 2,2%, w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 1,3%, a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 0,5%. W przetwórstwie przemysłowym znacznie wzrosły ceny m.in. w produkcji: koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 17,4%), metali (o 6,3%) oraz papieru i wyrobów z papieru (o 5,0%). Wyższe niż przed rokiem były także ceny w produkcji: skór i wyrobów skórzanycy (o 3,4%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 3,3%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 2,7%), odzieży (o 2,5%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 2,1%), napojów (o 1,8%), wyrobów z metali (o 1,5%) oraz wyrobów tekstylnych (o 1,3%). Podniesiono również ceny m.in. w produkcji: wyrobów tytoniowych (o 0,8%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz mebli (po 0,5%), jak również pojazdów samocho-

dowych, przyczep i nacze (o 0,4%), maszyn i urządzeń (o 0,2%), artykułów spożywczych oraz urządzeń elektrycznych (po 0,1%). Ceny w produkcji wyrobów farmaceutycznych nie uległy zmianie. Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny m.in. w produkcji: komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,3%) oraz pozostałego sprzętu transportowego (o 1,7%).

W grudniu 2018 r. ceny produkcji sprzedanej przemysłu wzrosły **w skali roku** o 2,2% (wobec wzrostu o 2,8% w listopadzie 2018 r.). Podniesiono ceny we wszystkich sekcjach, najbardziej w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 3,1%. W sekcji przetwórstwo przemysłowe wzrost cen wyniósł 2,2%, a w górnictwie i wydobywaniu oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – po 1,5%. Spośród działów przetwórstwa przemysłowego wzrosły ceny m.in. w produkcji: skór i wyrobów skórzanych (o 7,3%), metali (o 5,6%), papieru i wyrobów z papieru (o 4,9%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 4,6%), koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 3,8%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 3,7%) oraz wyrobów tekstylnych (o 3,1%). Wyższe niż przed rokiem były również ceny w produkcji: napojów (o 2,9%), wyrobów z metali (o 2,5%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 2,4%), pojazdów samochodowych, przyczep i nacze (o 2,3%), wyrobów farmaceutycznych (o 2,2%). Podniesiono także ceny w produkcji: wyrobów tytoniowych (o 1,8%), odzieży (o 1,6%), pozostałego sprzętu transportowego oraz mebli (po 1,5%), maszyn i urządzeń (o 1,3%), urządzeń elektrycznych (o 1,2%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 1,1%), jak również w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych oraz artykułów spożywczych (po 0,5%).

Według wstępnych danych ceny produkcji sprzedanej przemysłu w grudniu 2018 r. były o 0,9% niższe niż **w poprzednim miesiącu**. Spadek cen obserwowano w przetwórstwie przemysłowym (o 1,0%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 0,6%). Nieznacznie wyższe niż w listopadzie 2018 r. były ceny w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (po 0,1%).

Szacuje się, że w 2018 r. **ceny produkcji budowlano-montażowej** były o 2,7% wyższe niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 0,6% w 2017 r.). Ceny związane z budową budynków wzrosły o 3,1%, z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 2,7%, a ceny robót budowlanych specjalistycznych – o 2,3%. W grudniu 2018 r. notowano wzrost cen produkcji budowlano-montażowej o 3,7% w skali roku i o 0,4% w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Tablica 12. Wskaźniki cen w przemyśle i budownictwie

Table 12. Price indices in industry and construction

Okresy Periods	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu Prices of sold production of industry						Ceny produkcji budowlano-montażowej Prices of construction and assembly production
	ogółem total	górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	przetwórstwo przemysłowe manufacturing	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air conditioning supply	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja water supply; sewerage, waste management and remediation activities		
2017							
		grudzień roku poprzedniego=100 December of previous year=100					
	XII	100,3	99,8	100,4	99,4	101,5	101,4
2018							
	XII	102,2	101,5	102,2	103,1	101,5	103,7
2017							
		miesiąc poprzedni=100 previous month=100					
	XI	100,0	99,9	100,1	99,6	99,8	100,3
	XII	99,7	99,9	99,6	99,9	100,2	100,2

Tablica 12. Wskaźniki cen w przemyśle i budownictwie (dok.)

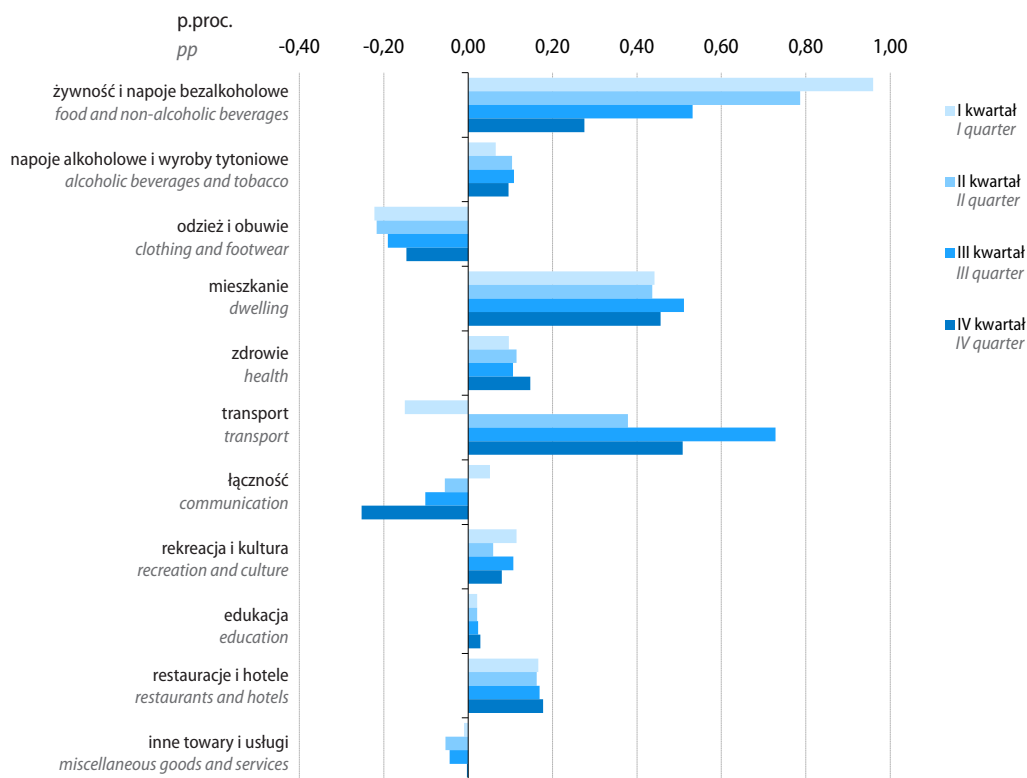
Table 12. Price indices in industry and construction (cont.)

Okresy Periods	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu Prices of sold production of industry					Ceny produkcji budowlano- montażowej Prices of construction and assembly production
	ogółem total	górnictwo i wydobywa- nie mining and quarrying	przetwórstwo przemysłowe manufacturing	wytwarzanie i zaopatrywa- nie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air conditioning supply	dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja water supply; sewerage, waste mana- gement and remediation activities	
2018						
I	100,1	99,8	100,1	100,0	100,3	100,1
II	99,8	99,6	99,8	100,0	100,0	100,1
III	100,6	101,8	100,6	100,1	100,0	100,3
IV	100,3	99,6	100,3	100,1	100,2	100,3
V	101,3	102,1	101,4	101,0	100,0	100,3
VI	100,3	101,3	100,3	100,2	100,4	100,4
VII	100,1	97,1	100,2	100,1	100,2	100,3
VIII	100,0	99,0	100,0	100,7	99,9	100,3
IX	100,5	99,8	100,5	100,3	100,1	100,4
X	100,5	101,5	100,5	99,9	100,2	100,4
XI	99,6	100,6	99,5	100,6	100,1	100,4
XII	99,1	99,4	99,0	100,1	100,1	100,4
2017	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year=100					
XI	101,8	104,9	101,8	99,5	102,0	101,2
XII	100,3	99,8	100,4	99,4	101,5	101,4
I–III	104,4	129,3	103,8	99,7	103,3	100,3
IV–VI	102,8	123,1	102,1	100,7	102,8	100,4
VII–IX	102,8	118,9	102,3	100,7	102,6	100,5
X–XII	101,7	108,6	101,5	99,6	102,0	101,2
I–XII	102,9	119,5	102,4	100,2	102,7	100,6
2018						
I	100,2	100,1	100,2	99,4	101,3	101,5
II	99,9	98,2	100,0	98,9	101,2	101,7
III	100,5	99,7	100,6	99,3	101,0	101,9
IV	101,0	101,6	101,1	99,0	101,1	102,1
V	103,0	106,2	103,1	99,9	101,0	102,4
VI	103,7	111,6	103,7	100,0	101,4	102,8
VII	103,4	105,1	103,7	100,1	101,7	103,1
VIII	103,0	104,2	103,2	100,9	101,1	103,2
IX	103,0	104,7	103,1	101,4	101,1	103,3
X	103,2	101,3	103,4	101,9	101,3	103,3
XI	102,8	102,0	102,8	102,9	101,6	103,4
XII	102,2	101,5	102,2	103,1	101,5	103,7
I–III	100,2	99,3	100,2	99,2	101,1	101,7
IV–VI	102,5	106,4	102,6	99,6	101,2	102,5
VII–IX	103,2	104,7	103,3	100,8	101,3	103,2
X–XII	102,7	101,6	102,8	102,6	101,5	103,4
I–XII	102,1	102,9	102,2	100,5	101,3	102,7

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w 2018 r. były o 1,6% wyższe niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 2,0% w 2017 r.), w tym towary podrożały o 1,7%, a usługi – o 1,6%. Największy wpływ na poziom wskaźnika ogółem miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych, a także cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz z transportem, które wpłynęły na podwyższenie tego wskaźnika odpowiednio o 0,64 p.proc., 0,46 p.proc. oraz 0,37 p.proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył wskaźnik ogółem o 0,19 p.proc., a cen w zakresie łączności – o 0,09 p.proc.

Wykres 15. Wpływ zmian cen grup towarów i usług na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2018 r. analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 15. Impact of price changes of goods and services groups on the total consumer price index in 2018 corresponding period of previous year=100

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w 2018 r. wyniósł 2,6%, przy czym żywność podrożała o 2,7%, a napoje bezalkoholowe – o 1,5%. Więcej niż w 2017 r. konsumenci płacili m.in. za oleje i tłuszcze (o 6,8%, w tym ceny masła wzrosły o 12,8%), pieczywo (o 5,6%), artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 5,4%, w tym jaja podrożały o 19,4%, śmietana – o 7,5%, jogurty – o 6,6%, sery i twarogi – o 1,9%, a mleko – o 1,2%) oraz warzywa (o 4,7%). Podniesiono również ceny kasz i ziaren zbóż (o 2,3%), makaronów i produktów makaronowych i mąki pszennej (po 1,9%), mięsa (przeciętnie o 1,7%, w tym mięso drobiowe podrożało o 3,9%, wołowe – o 2,9%, a wędliny – o 2,5%, przy spadku cen mięsa wieprzowego – o 1,8%). Droższe były także ryby i owoce morza (o 1,4%) oraz ryż (o 1,3%). Dużo niższe niż w 2017 r. były natomiast ceny cukru (o 29,0%), a nieznacznie niższe – ceny owoców (o 0,1%).

Tańsza niż w 2017 r. była odzież (o 4,6%) oraz obuwie (o 1,8%).

Tablica 13. Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych
Table 13. Price indices of consumer goods and services

Okresy Periods	Ogółem Total	żywność i napoje bezalko- holowe <i>food and non- alcoholic beverages</i>	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages and tobacco</i>	odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	mieszka- nie <i>dwelling</i>	zdrowie <i>health</i>	transport <i>transport</i>	łączność <i>communi- cation</i>	rekreacja i kultura <i>recreation and culture</i>	edukacja <i>education</i>	resta- racje i hotele <i>resta- urants and hotels</i>	
2017	grudzień roku poprzedniego=100 <i>December of previous year=100</i>											
XII	102,1	105,4	100,9	95,2	102,1	101,8	99,2	101,5	101,7	101,9	102,8	
2018	XII											
	101,1	100,9	101,4	97,3	101,7	102,9	104,0	93,9	100,9	103,0	103,1	
2017	miesiąc poprzedni=100 <i>previous month=100</i>											
XI	100,5	101,0	100,2	99,7	100,2	100,1	101,6	99,8	100,6	100,1	100,2	
XII	100,2	100,5	99,9	98,6	100,1	100,1	100,7	100,0	100,3	100,0	100,2	
2018	I											
	100,3	101,2	100,5	96,1	100,3	100,4	99,4	100,2	100,9	100,3	100,4	
	II	99,8	99,6	100,2	98,5	100,1	100,3	99,4	98,6	100,0	100,1	100,2
	III	99,9	99,9	100,1	102,3	99,8	99,9	99,3	100,0	99,5	100,1	100,1
	IV	100,5	100,4	100,3	102,9	100,2	100,2	102,4	99,4	100,2	100,0	100,2
	V	100,2	99,7	100,2	99,6	100,1	100,5	102,6	100,3	99,0	100,1	100,5
	VI	100,1	99,8	100,1	98,6	100,1	100,1	100,9	99,9	100,9	100,0	100,3
	VII	99,8	99,3	100,3	96,5	100,2	100,0	100,3	100,0	101,8	100,0	100,3
	VIII	100,0	99,3	99,9	98,3	100,3	100,2	100,4	100,4	100,1	100,1	100,2
	IX	100,2	100,6	100,2	102,4	100,2	100,4	99,7	97,7	99,1	101,4	100,4
	X	100,4	100,4	99,7	103,9	100,2	99,9	100,7	99,9	99,5	100,6	100,2
	XI	100,0	100,0	100,4	99,9	100,2	100,8	100,2	97,4	99,3	100,3	100,3
	XII	100,0	100,7	99,6	98,6	100,0	100,1	98,6	99,9	100,5	100,0	100,2
2017	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>											
XI	102,5	106,0	101,0	95,4	102,2	101,9	102,3	101,5	101,7	101,8	102,7	
XII	102,1	105,4	100,9	95,2	102,1	101,8	99,2	101,5	101,7	101,9	102,8	
I-III	102,0	103,4	101,1	94,5	101,1	100,9	109,8	98,8	99,7	100,8	101,9	
IV-VI	101,8	103,4	100,8	94,7	101,5	100,6	104,2	100,9	102,3	100,9	102,0	
VII-IX	101,9	104,6	101,0	94,7	101,6	101,3	100,9	101,5	102,0	101,1	102,3	
X-XII	102,2	105,6	100,9	95,3	102,1	101,9	100,6	101,5	101,6	101,8	102,7	
I-XII	102,0	104,2	101,0	94,8	101,6	101,2	103,8	100,7	101,4	101,2	102,2	
2018	I											
	101,9	104,8	101,2	95,5	101,8	101,8	98,8	102,0	102,5	102,1	103,0	
	II	101,4	103,4	101,0	95,8	101,8	101,9	98,0	100,6	101,5	102,1	103,0
	III	101,3	103,7	100,9	96,3	101,6	101,4	98,1	100,6	101,0	102,2	102,9
	IV	101,6	104,1	101,7	96,2	101,6	101,4	99,9	100,1	100,9	102,1	102,8
	V	101,7	103,0	101,6	96,2	101,7	102,4	104,8	98,1	101,0	102,2	102,9
	VI	102,0	102,7	101,8	95,8	101,8	102,2	108,6	98,4	100,7	102,2	102,9
	VII	102,0	102,2	101,8	95,8	101,9	101,7	110,1	98,3	101,2	102,2	102,9
	VIII	102,0	102,1	101,8	96,6	102,1	101,8	108,5	99,1	101,6	102,2	102,9
	IX	101,9	102,3	101,6	96,7	102,0	102,1	107,0	96,4	101,8	102,6	103,0
	X	101,8	101,8	101,5	97,1	101,8	102,1	107,5	96,4	101,9	102,8	103,1
	XI	101,3	100,7	101,7	97,3	101,8	102,9	106,1	94,1	100,7	103,0	103,1
	XII	101,1	100,9	101,4	97,3	101,7	102,9	104,0	93,9	100,9	103,0	103,1
	I-III	101,5	103,9	101,1	95,9	101,7	101,7	98,3	101,1	101,7	102,1	102,9
	IV-VI	101,7	103,2	101,7	96,0	101,7	102,0	104,4	98,9	100,9	102,2	102,9
	VII-IX	102,0	102,2	101,8	96,4	102,0	101,9	108,5	97,9	101,5	102,3	102,9
	X-XII	101,4	101,1	101,6	97,3	101,8	102,6	105,9	94,8	101,2	102,9	103,1
	I-XII	101,6	102,6	101,5	96,4	101,8	102,0	104,2	98,2	101,3	102,4	103,0

Ceny towarów i usług w zakresie mieszkania wzrosły w skali roku o 1,8%. Podniesiono opłaty za wywóz śmieci (o 3,8%), usługi kanalizacyjne (o 1,9%) oraz zaopatrywanie w wodę (o 1,4%). Podrożały nośniki energii (przeciętnie o 1,6%), w tym opał – o 6,7% oraz energia ciepła – o 0,8%; ceny energii elektrycznej oraz gazu nie uległy zmianie. Wzrosły ceny związane z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego (o 0,7%).

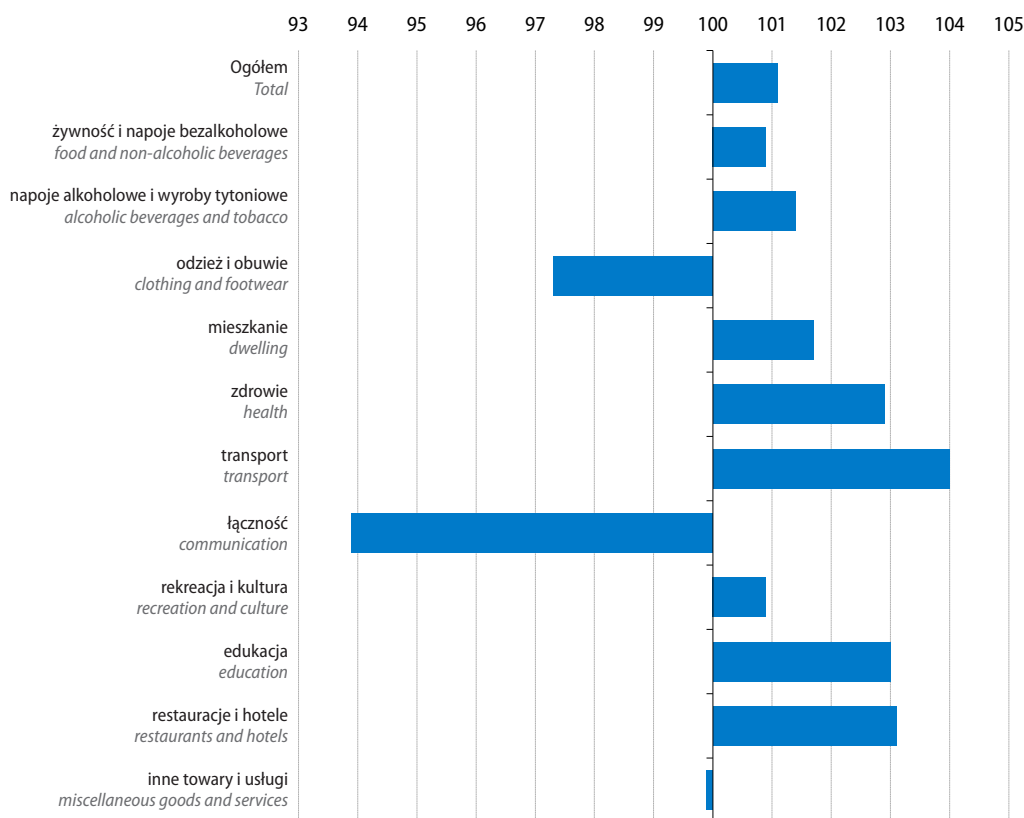
Towary i usługi związane ze zdrowiem były o 2,0% droższe niż w 2017 r. Wzrosły ceny usług stomatologicznych (o 4,0%), lekarskich (o 3,7%), szpitalnych (o 2,4%), a także wyrobów farmaceutycznych (o 1,2%). Niższe były natomiast opłaty za usługi sanatoryjne (o 0,9%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu wzrosły w skali roku o 4,2%. Znacznie więcej konsumenci płacili za paliwa do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 7,8%, w tym olej napędowy podrożał o 10,3%, gaz ciekły – o 7,2%, a benzyna – o 6,7%). Wyższe niż w 2017 r. były także opłaty za usługi transportowe (o 0,5%). Spadły natomiast ceny samochodów osobowych (o 5,0%).

Ceny towarów i usług w zakresie łączności były o 1,8% niższe niż w 2017 r. Znacznie tańszy był sprzęt telekomunikacyjny (o 12,3%). Zmniejszyły się również opłaty za usługi telekomunikacyjne (o 1,5%, w tym za usługi internetowe o 4,2%) oraz za usługi pocztowe (o 0,8%).

Wykres 16. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2018 r. analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 16. Price indices of consumer goods and services in December 2018 corresponding period of previous year=100

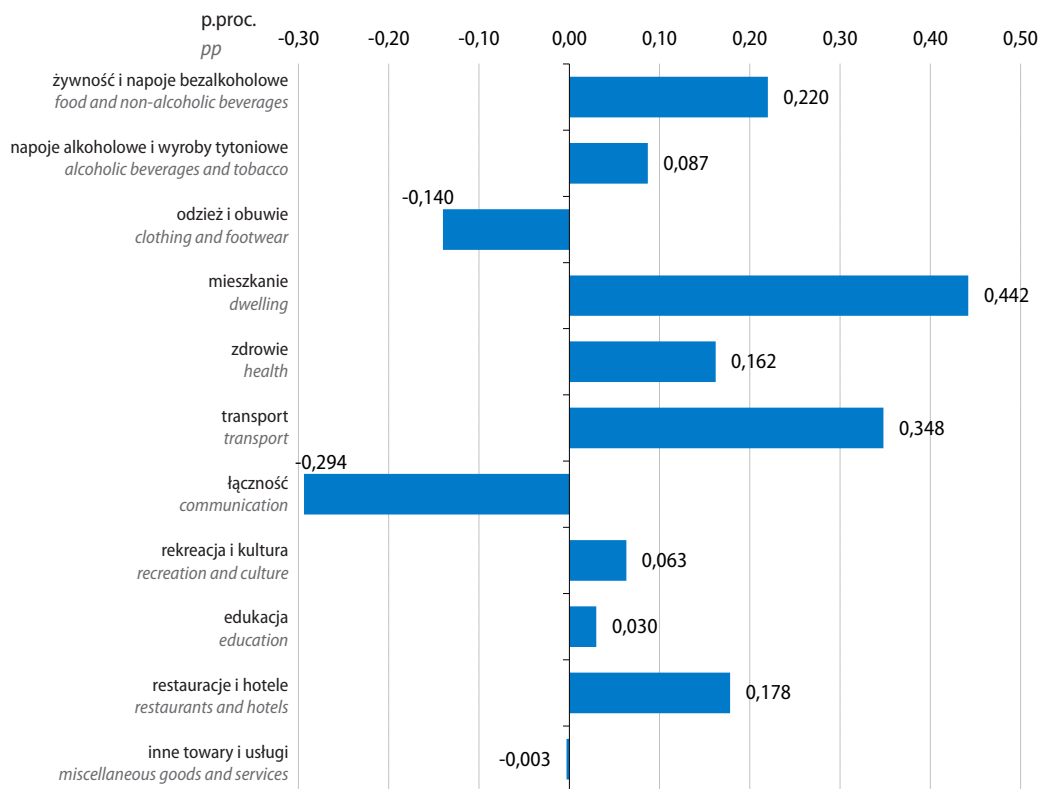
Ceny w zakresie rekreacji i kultury wzrosły w skali roku o 1,3%. Droższe niż w 2017 r. były gazety i czasopisma (o 4,2%), bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 2,3%) oraz usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 1,3%). Spadły natomiast ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 3,5%) oraz książek (o 3,1%).

W grudniu 2018 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły **w skali roku** o 1,1% (w tym towary podróżowały o 1,2%, a usługi – o 0,9%). Wzrosty cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz w zakresie transportu podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,44 p.proc. i o 0,35 p.proc. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych podwyższył wskaźnik ogółem o 0,22 p.proc., a towarów i usług w zakresie restauracji i hoteli – o 0,18 p.proc. Spadki cen w zakresie łączności oraz odzieży i obuwia obniżyły wskaźnik cen konsumpcyjnych ogółem odpowiednio o 0,29 p.proc. oraz o 0,14 p.proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły w skali roku o 0,9%, przy czym żywność podróżowała o 0,8%, a napoje bezalkoholowe – o 1,6%. Znacznie więcej niż w grudniu 2017 r. płacono za warzywa (o 10,1%) oraz pieczywo (o 9,1%). Podrożała także mąka pszenna (o 4,3%), kasze i ziarna zbóż (o 2,7%), ryby i owoce morza (o 2,3%) oraz makarony i produkty makaronowe (o 1,9%). Konsumenci znacznie mniej niż w grudniu 2017 r. płacili natomiast za cukier (o 17,3%) oraz owoce (o 12,0%). Spadły również ceny artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” – przeciętnie o 2,1% (w tym obniżono ceny jaj – o 14,5% oraz mleka – o 1,3%, przy wzroście cen jogurtów – o 2,5%, śmietany – o 0,9% oraz serów i twarogów – o 0,3%). Obniżono także ceny olejów i tłuszczów (przeciętnie o 1,5%, w tym masło potaniało o 1,2%).

Wykres 17. Wpływ zmian cen grup towarów i usług na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w grudniu 2018 r. analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 17. Impact of price changes of goods and services groups on the total consumer price index in December 2018 corresponding period of previous year=100

Ceny mięsa były przeciętnie o 0,4% niższe od obserwowanych w grudniu 2017 r. (w tym tańsze było mięso wieprzowe – o 2,9% oraz drobiowe – o 1,7%, podrożało natomiast mięso wołowe – o 1,4% oraz wędliny – o 0,7%).

Ceny odzieży oraz obuwia obniżyły się w skali roku odpowiednio o 3,3% oraz o 1,5%.

Ceny w zakresie mieszkania były wyższe niż w roku poprzednim o 1,7%. Podniesiono opłaty za wywóz śmieci (o 3,5%), usługi kanalizacyjne (o 2,3%) oraz za zaopatrywanie w wodę (o 1,7%). Wzrosły także opłaty za nośniki energii (przeciętnie o 1,1%, w tym gaz podrożał o 3,0%, opał – o 1,3%, a energia ciepła – o 1,2%, natomiast ceny energii elektrycznej nie uległy zmianie). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były o 1,1% wyższe niż przed rokiem.

Ceny artykułów i usług związanych ze zdrowiem wzrosły w skali roku o 2,9%. Podniesiono opłaty za usługi stomatologiczne (o 3,7%) oraz lekarskie (o 3,5%). Więcej niż w grudniu 2017 r. należało także zapłacić za wyroby farmaceutyczne (o 2,8%), usługi szpitalne (o 2,3%) oraz sanatoryjne (o 1,1%).

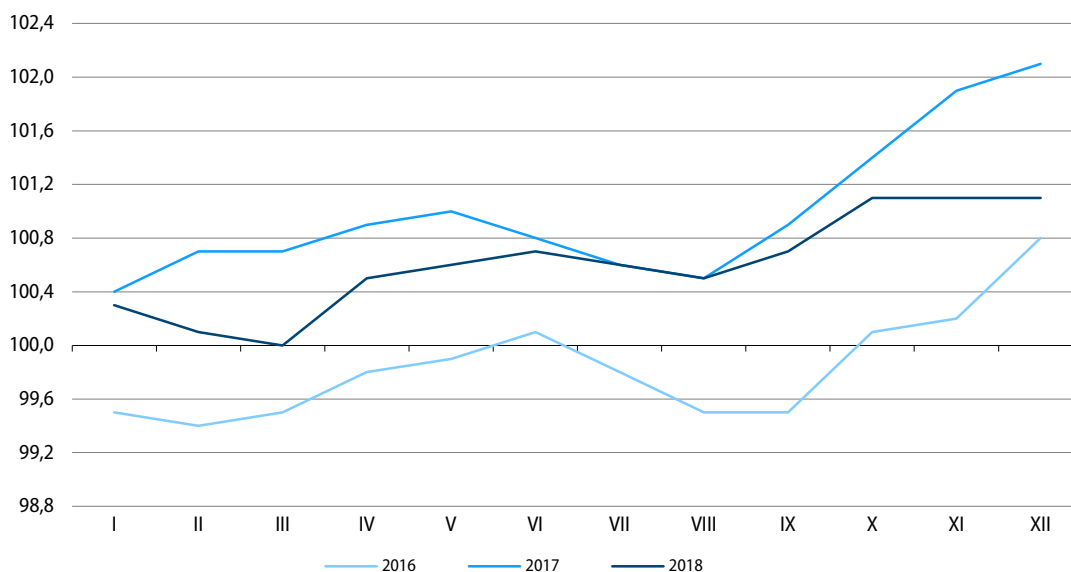
Ceny towarów i usług w zakresie transportu w grudniu 2018 r. były o 4,0% wyższe niż rok wcześniej. Wzrosły ceny paliw do prywatnych środków transportu – o 7,6% (w tym więcej należało zapłacić za olej napędowy – o 12,9%, gaz ciekły – o 11,8% oraz benzynę – o 4,4%). Niższe były natomiast ceny samochodów osobowych (o 5,7%) oraz opłaty za usługi transportowe (o 1,0%).

Ceny towarów i usług związanych z łącznością w grudniu 2018 r. były o 6,1% niższe niż w analogicznym okresie 2017 r. Znacznie tańszy był sprzęt telekomunikacyjny (o 13,0%). Zmniejszyły się również opłaty za usługi telekomunikacyjne (o 5,9%, w tym ceny usług internetowych spadły o 3,2%) oraz za usługi pocztowe (o 1,8%).

Opłaty związane z rekreacją i kulturą wzrosły w stosunku do grudnia 2017 r. o 0,9%. Podrożały gazety i czasopisma (o 6,1%), książki (o 2,4%), bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 1,6%) oraz usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 0,1%). Spadły natomiast m.in. ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 4,3%).

Wykres 18. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych grudzień roku poprzedniego=100

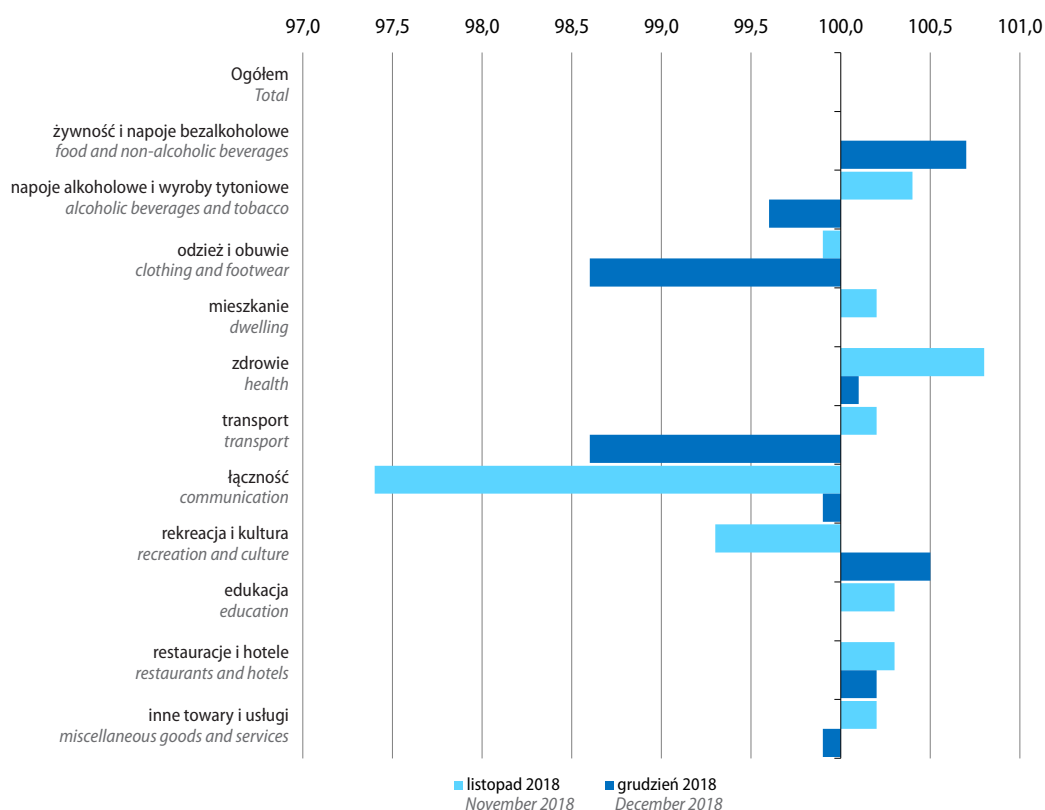
Chart 18. Price indices of consumer goods and services
December of previous year=100

W porównaniu z poprzednim miesiącem ceny towarów i usług konsumpcyjnych nie uległy istotnej zmianie. Podniesiono ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 0,7%), towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury (o 0,5%), restauracji i hoteli (o 0,2%) oraz zdrowia (o 0,1%). Ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem i edukacją pozostały na poziomie sprzed miesiąca. Niższe niż w listopadzie 2018 r. były natomiast ceny odzieży i obuwia (o 1,4%), napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 0,4%) oraz towarów i usług związanych z łącznością (o 0,1%). Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wpłynął na podwyższenie wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem o 0,17 p.proc. Spadki cen towarów i usług związanych z transportem oraz cen odzieży i obuwia obniżyły natomiast wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,13 p.proc. oraz o 0,07 p.proc.

Wykres 19. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych miesiąć poprzedni=100

Chart 19. Price indices of consumer goods and services previous month=100

W 2018 r., w wyniku szybszego wzrostu w skali roku przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw (7,1%) niż cen konsumpcyjnych (1,6%), zwiększyła się **siła nabywcza płac** w odniesieniu do wszystkich podstawowych grup towarów i usług konsumpcyjnych. Relatywnie tańszy niż w 2017 r. był m.in. sprzęt telekomunikacyjny, odzież, sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny, książki, obuwie, usługi telekomunikacyjne, sanatoryjne i pocztowe, usługi transportowe, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego, wyroby farmaceutyczne oraz nośniki energii. Notowano także wzrost siły nabywczej w odniesieniu do większości towarów żywnościowych, w tym cukru, owoców, mleka, ryżu, ryb i owoców morza, mięsa, serów i twarogów, mąki pszennej oraz makaronów i produktów makaronowych. Zmniejszyła się natomiast siła nabywcza płac, m. in. w odniesieniu do niektórych artykułów z grupy „mleko, sery i jaja” (tj. jaj i śmietany) oraz masła. Relatywnie droższe były paliwa do prywatnych środków transportu, w tym olej napędowy i gaz ciekły.

Wzrost cen według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)¹ obliczonego metodą średniej ruchomej w okresie styczeń–grudzień 2018 r. w stosunku do analogicznego okresu 2017 r. wyniósł 1,2% (wobec wzrostu o 1,6% odpowiednio w 2017 r.).

---

¹ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia w sektorze gospodarstw domowych (w 2018 r. – struktura spożycia z 2016 r. w cenach grudnia 2017 r.). Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (ECOICOP).

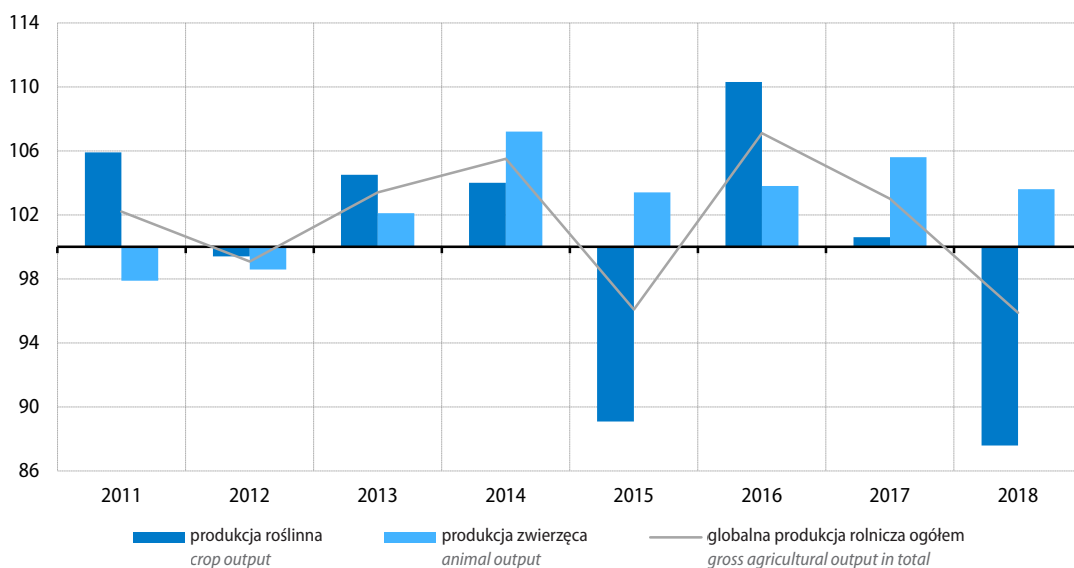

Rolnictwo Agriculture

Według wstępnych szacunków w 2018 r. **globalna produkcja rolnicza** ukształtowała się na poziomie o 4,1% niższym niż w roku poprzednim. Wpłynął na to znaczny spadek **produkcji roślinnej** – o 12,4%, przy wzroście **produkcji zwierzęcej** – o 3,6%.

Wykres 20. Dynamika globalnej produkcji rolniczej rok poprzedni=100

Chart 20. Dynamics of the gross agricultural output
previous year=100

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

Na spadek produkcji roślinnej wpłynęły niekorzystne warunki agrometeorologiczne w okresie wegetacji, przede wszystkim lokalne wystąpienia suszy. Zbiory podstawowych upraw rolnych były znacznie niższe od ubiegłorocznych: zbóż ogółem – o 16,1% (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, gryki, prosa i innych zbożowych), rzepaku i rzepiku – o 18,9%, ziemniaków – o 18,0%, buraków cukrowych – o 7,0% oraz warzyw gruntowych – o 10,0%.

Według wstępnego szacunku w 2018 r. obserwowano wzrost produkcji w skali roku wszystkich podstawowych produktów zwierzęcych, tj. żywca drobiowego – o 5,2%, wieprzowego – o 4,6%, wołowego (łącznie z cielęcym) – o 1,3%, jaj kurzych – o 7,4% i mleka – o 1,6%.

Tablica 14. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) globalnej produkcji rolniczej
 Table 14. *Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of gross agricultural output*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^a	2017	2018 ^a
	rok poprzedni=100 <i>previous year=100</i>									struktura w % <i>structure in %</i>	
Ogółem <i>Total</i>	97,3	102,2	99,1	103,4	105,5	96,1	107,1	103,0	95,9	100,0	100,0
Produkcja roślinna <i>Crop output</i>	90,6	105,9	99,4	104,5	104,0	89,1	110,3	100,6	87,6	48,5	45,6
Produkcja zwierzęca <i>Animal output</i>	105,0	97,9	98,6	102,1	107,2	103,4	103,8	105,6	103,6	51,5	54,4

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

Przy mniejszej niż w poprzednim roku podaży ze zbiorów, w 2018 r. wzrosły przeciętne ceny skupu podstawowych produktów roślinnych: pszenicy (o 8,7%), żyta (o 7,9%) i ziemniaków (o 11,7%). Wyższe niż w 2017 r. były również ceny żywca wołowego (o 4,4%) i młodego bydła rzeźnego (o 4,2%) oraz żywca drobiowego (o 2,4%). Zwiększona krajowa podaż żywca wieprzowego i mleka wpłynęła na spadek cen skupu tych produktów, odpowiednio o 12,4% oraz o 3,0%. W obrocie targowiskowym przeciętne ceny większości podstawowych produktów rolnych wzrosły w porównaniu z 2017 r. i były wyższe niż w skupie. Spadły natomiast przeciętne ceny targowiskowe żywca wieprzowego (o 4,3%), jałówek jednorocznych (o 2,0%) oraz prosiąt na chów (o 1,1%).

W 2018 r. wzrosły ceny detaliczne podstawowych środków do produkcji rolnej. Znaczny, wyższy niż w 2017 r., był wzrost cen paliw, olejów i smarów technicznych (8,5%). W większym stopniu niż w roku poprzednim wzrosły również ceny materiałów budowlanych, usług weterynaryjnych, maszyn i narzędzi rolniczych oraz pasz (wzrost cen w granicach od 3,5% do 2,5%). Nieco wolniej niż w 2017 r. wzrosły ceny obsługi maszynowej produkcji rolniczej i ogrodniczej (2,2%). Niewielkie zmiany cen (o ok. 1%) odnotowano w przypadku cen nasion siewnych, nawozów mineralnych, środków ochrony roślin oraz zwierząt hodowlanych.

Tablica 15. Wskaźniki cen detalicznych środków do produkcji rolnej

Table 15. Retail prices of products for agricultural production

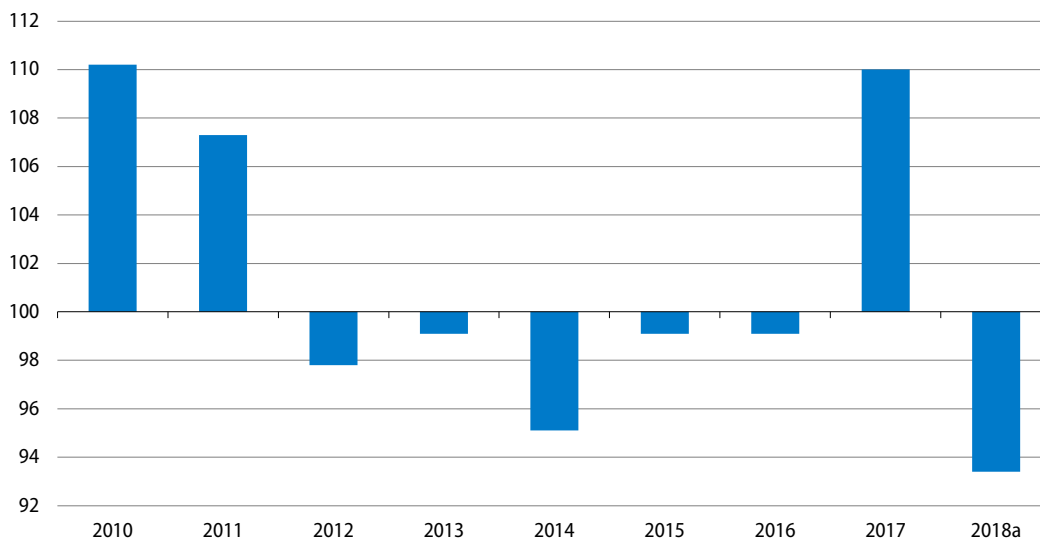
Wyszczególnienie Specification	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^a
	rok poprzedni=100 previous year=100								
Nasiona siewne, drzewka, sadzonki i inne <i>Sown seeds, tree cuttings and seedlings</i>	102,9	132,1	96,9	98,9	102,4	94,5	105,9	98,5	100,6
Nawozy mineralne lub chemiczne oraz wapniowe <i>Mineral or chemical and lime fertilizers</i>	89,4	119,6	109,6	101,0	95,7	100,1	95,8	97,9	100,5
tym: <i>of which</i>									
azotowe <i>nitrogenous</i>	91,4	128,7	109,5	100,4	95,7	100,3	93,3	98,7	100,6
fosforowe <i>phosphate</i>	82,9	107,4	109,5	100,4	92,7	99,0	100,4	96,8	99,4
wapniowe <i>lime</i>	101,6	105,6	104,4	103,7	103,4	101,8	100,6	100,6	100,6
Środki ochrony roślin <i>Crop protection products</i>	100,8	100,8	102,3	102,2	102,0	101,6	101,3	102,1	101,4
Zwierzęta hodowlane i ptactwo <i>Breeding animals and poultry</i>	104,8	103,5	108,6	104,4	102,2	101,3	99,6	101,0	100,5
Pasze <i>Feedingstuffs</i>	100,4	122,9	107,6	104,0	96,4	97,2	99,3	100,8	102,5
Maszyny i narzędzia rolnicze <i>Machinery and equipment for agriculture</i>	101,4	103,0	103,3	102,4	101,0	100,6	100,6	101,6	102,8
Materiały budowlane <i>Construction materials</i>	99,2	104,8	102,4	99,3	100,1	99,6	100,0	101,3	103,5
Paliwa, oleje i smary techniczne (łącznie z węglem) <i>Fuels, oils and technical lubricants (including coal)</i>	108,8	112,5	110,4	96,9	96,3	89,8	94,4	105,9	108,5
Obsługa maszynowa produkcji rolniczej i ogrodniczej <i>Machinery services for farming and gardening</i>	103,5	106,9	106,4	102,9	101,1	101,5	100,3	102,5	102,2
Usługi weterynaryjne <i>Veterinary services</i>	101,7	102,8	102,3	101,5	101,8	101,0	100,6	101,8	102,9

a Dane wstępne.

a Preliminary data.

Rynkowe uwarunkowania produkcji rolniczej w 2018 r. znacznie pogorszyły się w stosunku do roku poprzedniego. Szacuje się, że przy spadku cen produktów rolnych sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne (o 3,5%) i jednoczesnym wzroście przeciętnych cen towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i na cele inwestycyjne (o 3,3%) **wskaźnik relacji cen („nożyce cen”)** był niekorzystny dla producentów rolnych i wynosił 93,4.

Wykres 21. Nożyce cen
Chart 21. Price gap

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

Tablica 16. Dynamika cen produktów rolnych sprzedawanych przez rolników, cen towarów i usług zakupywanych przez gospodarstwa indywidualne oraz wskaźnik relacji cen („nożyce cen”)

Table 16. Price indices of sold agricultural products and of goods and services purchased by private farms and index of price relations ('price gap')

Wyszczególnienie Specification	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^a
	rok poprzedni=100 previous year=100								
Ceny produktów rolnych sprzedawanych Price indices of sold agricultural products	112,1	118,8	104,2	100,3	93,5	96,7	97,9	112,0	96,5
Ceny towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycje Price indices of goods and services purchased for the purposes of the current agricultural production and for investments	101,8	109,7	106,0	101,2	98,6	97,6	98,8	101,8	103,3
Wskaźnik relacji cen („nożyce cen”) produktów rolnych sprzedawanych do towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycje Index of price relations of sold agricultural products goods and services purchased for the purposes of the current agricultural production and for investments ('price gap')	110,2	107,3	97,8	99,1	95,1	99,1	99,1	110,0	93,4

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

Zbiory głównych ziemiopłodów rolnych, z wyjątkiem owoców z drzew i owoców jagodowych 2018 r., były niższe niż przed rokiem. Pomimo znacznej skali tego spadku, zbiory podstawowych upraw (oprócz warzyw), były wyższe od średnich zbiorów z lat 2011–2015. Na wielkość produkcji wpłynęło przede wszystkim zmniejszone plonowanie, spowodowane nadmiernym przesuszeniem gleby. Na obszarach objętych regionalnym niedoborem i nierównomiernym rozkładem opadów, średnia roczna suma opadów była niższa o ok. 20% od średniej z lat 1971–2000.

Tablica 17. Plony i zbiory głównych ziemiopłodów rolnych

Table 17. *Yields of main crops*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Zbiory <i>Production</i>			Plony <i>Yields</i>		
	w mln ton	2017=100	2011–2015 ^a = =100	z 1 ha w dt	2017=100	2011–2015 ^a = =100
Zboża ogółem <i>Cereals in total</i>	26,8	83,9	116,1	34,3	81,7	113,2
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi <i>of which basic cereals including cereal mixed</i>	22,8	82,1	113,1	32,3	80,8	111,0
pszenica <i>wheat</i>	9,8	84,2	121,1	40,6	83,2	112,2
żyto <i>rye</i>	2,2	81,0	105,2	24,2	79,1	115,2
jęczmień <i>barley</i>	3,0	80,4	110,9	31,2	78,4	105,4
owies <i>oats</i>	1,2	79,6	105,5	23,5	78,9	103,5
pszenżyto <i>triticale</i>	4,1	76,9	112,4	31,7	80,7	109,3
mieszanki zbożowe <i>cereal mixed</i>	2,5	88,0	100,5	25,2	78,0	105,0
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	2,2	81,1	112,5	25,8	87,8	116,2
Ziemniaki <i>Potatoes</i>	7,5	82,0	115,7	251	91,6	131,9
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	14,6	93,0	155,7	619	90,9	130,3
Warzywa gruntowe <i>Field vegetables</i>	4,1	90,0	94,3	x	x	x
Owoce z drzew <i>Tree fruit</i>	4,5	170,0	133,0	x	x	x
Owoce jagodowe <i>Berry fruit</i>	0,6	117,0	103,8	x	x	x

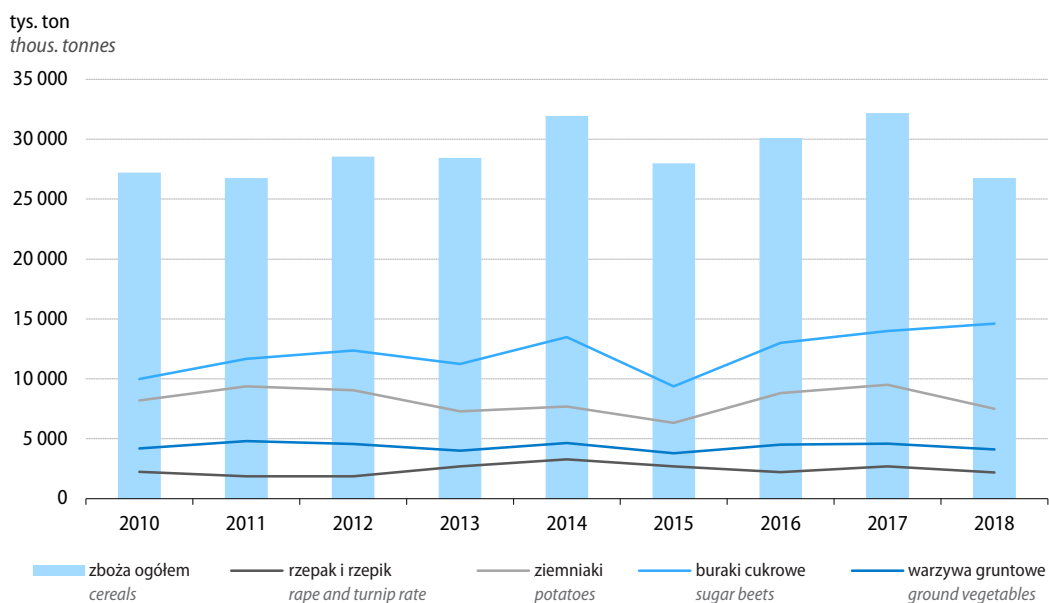
a Przeciętne roczne.

a Annual averages.

Zużycie nawozów mineralnych (w czystym składniku NPK) w roku gospodarczym 2017/18 w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych kształtowało się na poziomie zbliżonym do notowanego w poprzednim okresie (wzrost o ok. 1%) i wyniosło ok. 142 kg, z tego nawozów azotowych zużyto ok. 80 kg (o ok. 2% więcej niż przed rokiem), fosforowych – ok. 23 kg (o ok. 2% mniej) i potasowych ok. 38 kg (podobnie jak przed rokiem). Zużycie nawozów wapniowych na 1 ha użytków rolnych zwiększyło się w skali roku (o ok. 4%) i wyniosło ok. 55 kg.

Wykres 22. Zbiory głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych

Chart 22. Production of main agricultural and orchard crops

Skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) z ubiegłorocznych zbiorów, w okresie lipiec–grudzień 2018 r. wyniósł 4273,9 tys. t i był o 27,9% mniejszy niż w analogicznym okresie 2017 r. W grudniu 2018 r. dostawy zbóż podstawowych zmniejszyły się zarówno w skali miesiąca (o 19,1%), jak i roku (o 28,4%).

Tablica 18. Skup zbóż^a

Table 18. Procurement of cereals^a

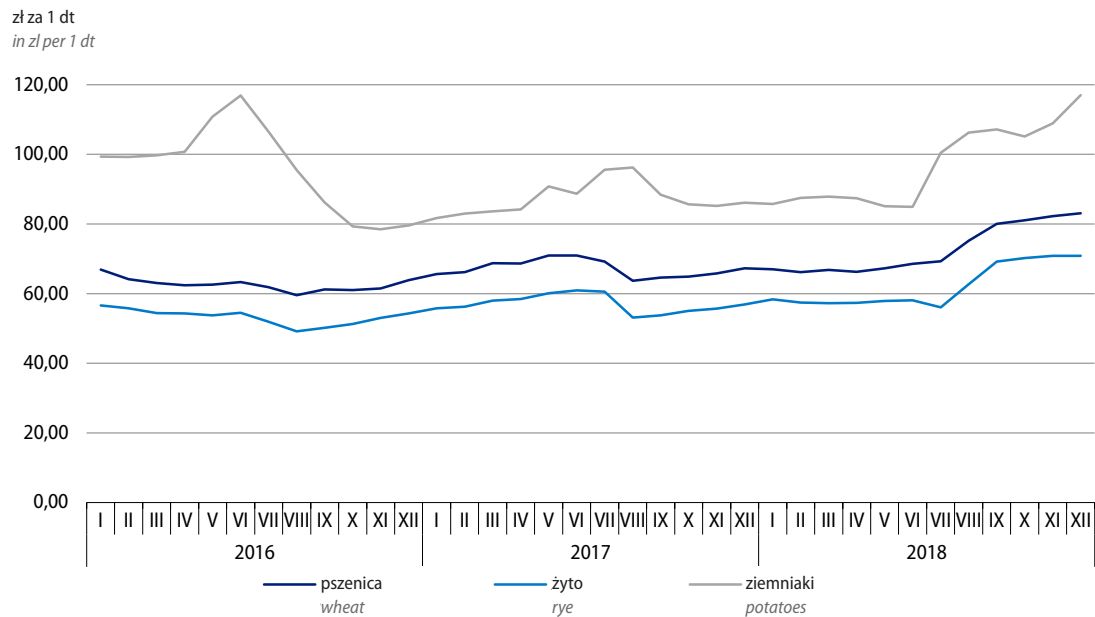
Wyszczególnienie Specification	VII 2017 – XII 2018		XII 2018		
	w tys. ton in thous. tonnes	VII 2017 – – XII 2017=100	w tys. ton in thous. tonnes	XII 2017=100	XI 2018=100
Ziarno zbóż^b Cereal grains^b	4273,9	72,1	362,8	71,6	80,9
w tym: of which:					
Pszenica Wheat	2938,3	68,2	262,9	66,4	78,5
Żyto Rye	355,9	76,0	26,7	92,5	80,4

a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

a Without the procurement realized by natural persons. b Basic cereals including cereal mixed and excluding cereals designated for sowing.

Wykres 23. Przeciętne ceny skupu zbóż i targowiskowe ceny ziemniaków

Chart 23. Average procurement prices of cereal grain and average marketplace prices of potatoes

Ceny zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych w 2018 r. kształtowały się wyraźnie powyżej poziomu notowanego w roku poprzednim. Przeciętne ceny pszenicy i żyta w skupie wzrosły odpowiednio o 8,7% i o 7,9%, a na targowiskach o ok. 6%. W grudniu 2018 r. w skupie za pszenicę i żyto płacono odpowiednio o 23,4% oraz 24,7% więcej niż rok wcześniej; w obrocie targowiskowym ceny pszenicy wzrosły o 12,3%, a żyta – o 9,9%.

W 2018 r. przeciętne **ceny ziemniaków** w skupie i na targowiskach były odpowiednio o 11,7% oraz o 10,9% wyższe niż w 2017 r. W grudniu 2018 r. za 1 dt ziemniaków w skupie płacono o 75,2% więcej niż przed rokiem, a na targowiskach odpowiednio o 35,9% więcej.

Tablica 19. Ceny podstawowych produktów rolnych
 Table 19. Average prices of major agricultural products

Wyszczególnienie Specification	Ceny w skupie Procurement prices					Ceny na targowiskach Marketplaces prices				
	XII 2018			I–XII 2018		XII 2018			I–XII 2018	
	w zł in zł	XII 2017= =100	XI 2018= =100	w zł in zł	I–XII 2017= =100	w zł in zł	XII 2017= =100	XI 2018= =100	w zł in zł	I–XII 2017= =100
Pszenica ^a za 1 dt Wheat ^a – per dt	83,11	123,5	101,0	72,31	108,7	90,60	112,3	100,9	83,63	106,0
Żyto ^a za 1 dt Rye ^a – per dt	70,88	124,7	100,0	59,44	107,9	71,62	109,9	100,0	67,10	106,1
Ziemniaki ^b za 1 dt Potatoes ^b – per dt	52,74	175,2	146,7	41,34	111,7	116,99	135,9	107,5	96,95	110,9
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej: Animals for slaughter (in live weight) – per kg:										
w tym: of which:										
bydło ^c (bez cieląt) cattle ^c (excluding calves)	6,54	98,0	100,5	6,60	104,4	6,97	100,1	98,7	7,05	101,6
w tym młode bydło of which young cattle	6,78	98,3	100,4	6,79	104,2	7,28	100,1	98,2	7,38	101,5
trzoda chlewna pigs	4,19	92,0	99,4	4,47	87,6	4,68	93,4	96,7	4,95	95,7
drób poultry	3,69	100,5	97,5	3,76	102,4	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt. Piglet – per head	.	x	x	.	x	169,13	92,3	93,3	182,01	98,9
Mleko za 1 hl Milk per hl	140,10	91,9	100,0	134,11	97,0	.	x	x	.	x

a W skupie bez ziarna siewnego. b Na targowiskach – jadalne późne. c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

a In procurement excluding cereals designated for sowing. b On marketplace – edible. c On marketplace – average weighted price of cattle for slaughter calculated with the adoption of the structure of procurement quantity of young cattle and cows for slaughter.

W wyniku zwiększonej krajowej podaży żywca drobiowego i wieprzowego, **skup żywca rzeźnego ogółem** (w wadze poubojowej ciepłej) w 2018 r. wyniósł 4158,6 tys. ton i był o 1,7% większy niż przed rokiem.

Ceny skupu żywca wieprzowego wykazywały tendencję spadkową. W skupie przeciętna cena 1 kg **żywca wieprzowego** w 2018 r. kształtowała się na poziomie o 12,4% niższym od notowanego w 2017 r., a na targowiskach – odpowiednio o 4,3% mniejszym. W grudniu 2018 r. relacja cen skupu trzody do cen żyta na targowiskach, podobnie jak w listopadzie, wyniosła 5,9 (wobec 7,0 w grudniu 2017 r.). W 2018 r. przeciętna cena prosiąt była o 1,1% niższa niż przed rokiem. W grudniu 2018 r. za jedno prosię płacono o 6,7% mniej niż przed miesiącem i o 7,7% mniej niż przed rokiem.

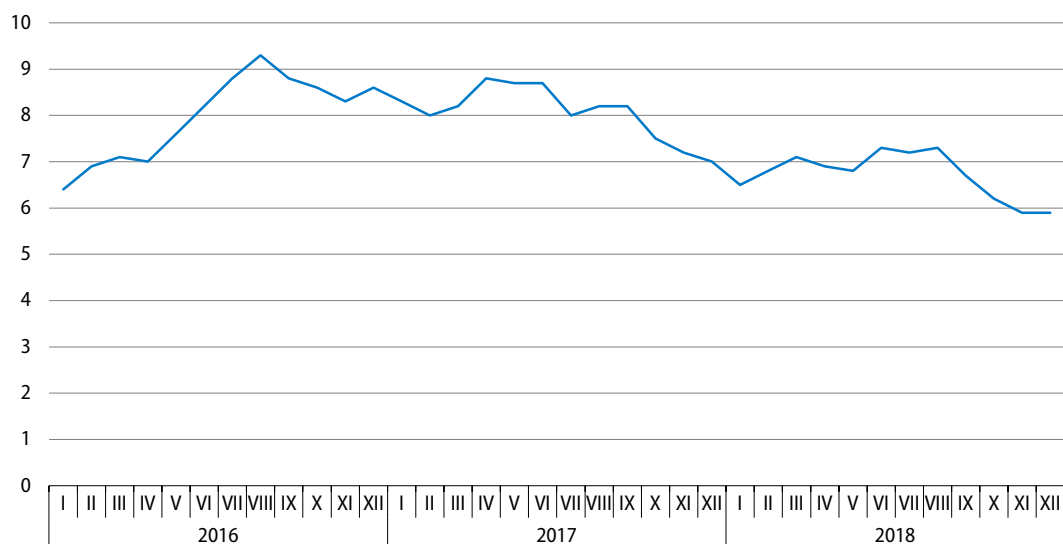
Tablica 20. Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a
Table 20. Procurement of major animal products^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–XII 2018		XII 2018		
	w tys. ton <i>in thous. tonnes</i>	I–XII 2017=100	w tys. ton <i>in thous. tonnes</i>	XII 2017=100	XI 2018=100
Żywiec rzeźny ^b <i>Animal for slaughter^b</i>	4158,6	101,7	313,1	108,6	96,4
w tym: <i>of which:</i>					
wołowy (z cielęcym) <i>cattle (including calves)</i>	331,1	95,9	15,4	93,1	86,5
wieprzowy <i>pigs</i>	1537,3	102,8	124,3	118,0	110,0
drobiowy <i>poultry</i>	2284,2	101,8	173,1	104,3	89,3
Mleko <i>Milk</i>	11590,3 ^c	102,5	959,6 ^c	103,0	106,8

a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej; wskaźniki dynamiki, po zmianie – od stycznia 2018 r. – wskaźników przeliczeniowych żywca na wagę poubojową ciepłą, podano w warunkach porównywalnych. c W milionach litrów.

a Without the procurement realized by natural persons. b Includes cattle, calves, pigs, sheep, horses and poultry; in terms of meat including fats in warm post-slaughter weight; indices are given in comparable conditions, i.e. after change of conversion rates of animals post-slaughter warm weight from January 2018. c In million litres.

Wykres 24. Relacja przeciętnych cen skupu żywca wieprzowego do przeciętnych cen żyta na targowiskach
Chart 24. Price relation of average procurement prices of kg of pigs for slaughter to average marketplace prices of kg of rye

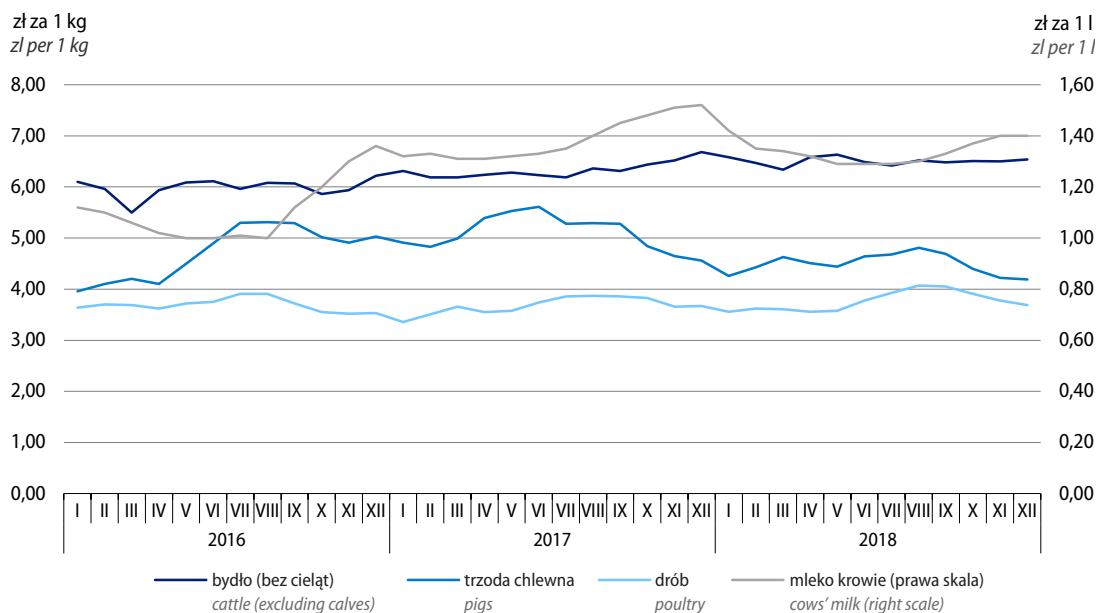

Przy wzroście krajowej produkcji drobiu, w 2018 r. przeciętna cena **drobiu rzeźnego** była o 2,4% wyższa od notowanej w roku poprzednim. W grudniu 2018 r. cena żywca drobiowego była o 2,5% niższa niż przed miesiącem oraz kształtowała się nieznacznie powyżej poziomu sprzed roku (o 0,5%).

Na rynku wołowiny przeciętne ceny skupu **żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego** w 2018 r. wzrosły w porównaniu z 2017 r. odpowiednio o 4,4% i o 4,2%. W obrocie targowiskowym za 1 kg żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego płacono również więcej niż przed rokiem (odpowiednio o 1,6% i o 1,5%). W grudniu 2018 r. ceny skupu wołowiny były nieznacznie wyższe od notowanych przed miesiącem oraz o ok. 2% niższe niż w grudniu 2017 r. Na targowiskach ceny żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego kształtowały się poniżej poziomu sprzed miesiąca (odpowiednio o 1,3% i o 1,8%) oraz były zbliżone do notowanych w grudniu 2017 r.

W 2018 r., przy skupie mleka o 2,5% większym niż w roku poprzednim, przeciętne ceny tego surowca były o 3,0% niższe niż w 2017 r. W grudniu 2018 r., przy wzroście podaży, za mleko płacono podobnie jak przed miesiącem oraz o 8,1% mniej niż w grudniu 2017 r.

Wykres 25. Przeciętne ceny skupu żywca i mleka
 Chart 25. Average procurement prices of animals for slaughter and of cows' milk

W obrocie targowiskowym przeciętna cena krowy dojnej w 2018 r. była o 0,4% wyższa od notowanej w roku poprzednim, a jałówki jednorocznej – o 2,0% niższa. W grudniu 2018 r. przeciętna cena krowy dojnej, zarówno w skali miesiąca, jak i roku wzrosła o ok. 2%, natomiast cena jałówki jednorocznej zwiększyła się w porównaniu z listopadem 2018 r. o 3,2%, ale była o 4,6% niższa niż przed rokiem.

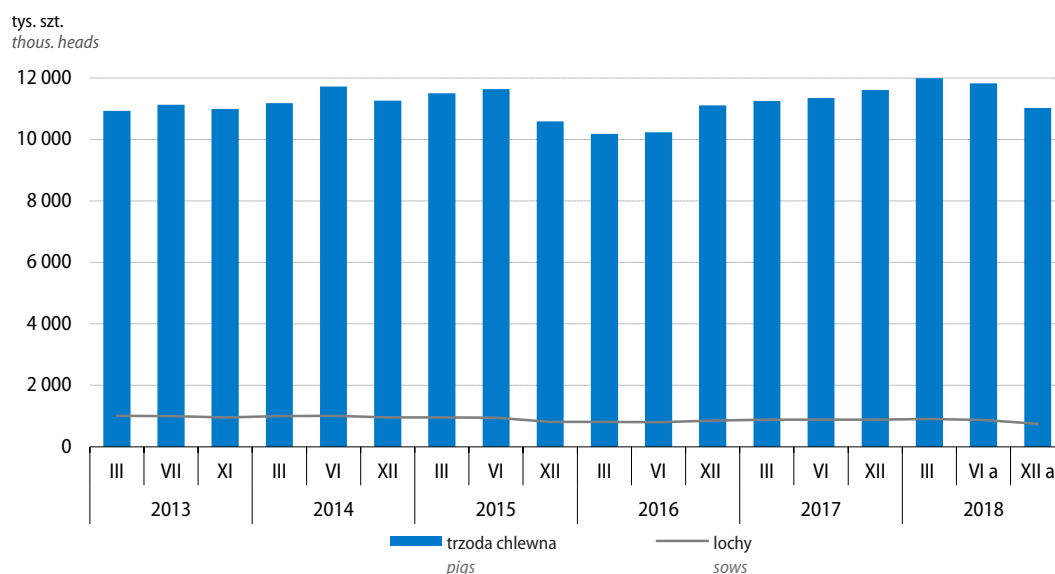
Tablica 21. Pogłowie trzody chlewnej
Table 21. Pigs livestock

Wyszczególnienie Specification	III 2018	VI 2018	XII 2018 ^a	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year=100			w tys. szt. in thous. heads
Ogółem Total	106,5	104,2	92,6	11027,7
prosięta do 20 kg Piglets up to 20 kg	105,5	96,2	83,7	2278,9
warchlaki od 20 do 50 kg Piglets between 20 and 50 kg	104,8	104,8	92,0	3228,7
trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej: Pigs of 50 kg and more				
na ubój for slaughter	109,1	110,2	100,2	4761,9
na chów for breeding	102,0	98,3	82,0	758,3
w tym lochy of which sows	102,2	98,4	82,0	744,6
w tym prośne of which mated sows	100,8	96,9	81,3	501,6

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania trzody chlewnej przeprowadzonego na początku grudnia 2018 r. wskazują na redukcję pogłowia świń. **Pogłowie trzody chlewnej** liczyło 11027,7 tys. sztuk i było o 7,4% mniejsze niż przed rokiem. Zmniejszyła się liczebność większości grup użytkowych, z wyjątkiem trzody na ubój. W największym stopniu zmalała liczebność loch prośnych (o 18,7%) i loch na chów (o 18,0%).

Wykres 26. Pogłowie trzody chlewnej
Chart 26. Pigs livestock

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

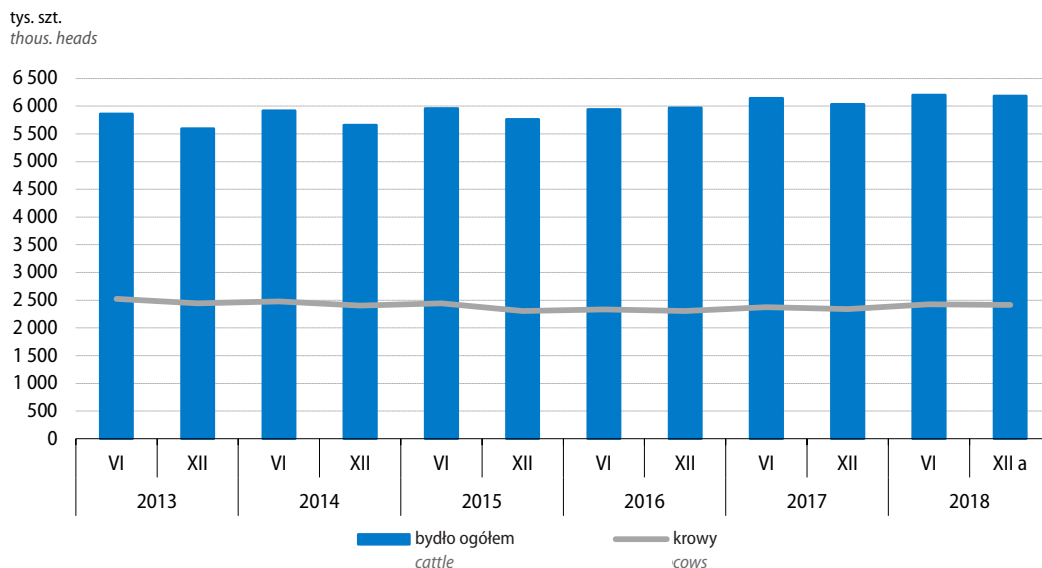
Tablica 22. Pogłowie bydła
Table 22. Cattle livestock

Wyszczególnienie Specification	III 2018	VI 2018	XII 2018 ^a	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year = 100			w tys. szt. in thous. heads
Ogółem Total	101,1	100,9	102,4	6183,3
Cielęta poniżej 1 roku Calves less than 1 year old	99,7	98,0	99,8	1709,4
Młode bydło od 1 do 2 lat Bovines aged between 1 and 2	101,9	101,9	103,8	1731,7
Bydło 2-letnie i starsze Bovines aged 2 years and over	101,5	102,2	103,3	2742,3
w tym krowy of which cows	101,6	102,3	103,3	2417,4

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

Na początku grudnia 2018 r. **pogłowie bydła ogółem** liczyło 6183,3 tys. szt. i było o 2,4% większe niż rok wcześniej. Wyniki badania wskazują na wzrost liczebności stada bydła w większości grup użytkowych, z wyjątkiem cieląt.

Wykres 27. Pogłowie bydła
Chart 27. Cattle livestock

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

W 2018 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano poprawę większości relacji cen środków produkcji do cen skupu pszenicy i żyta, z wyjątkiem relacji dotyczących cen oleju napędowego. Pogorszyły się natomiast relacje cen większości środków produkcji do cen skupu żywca wieprzowego, wołowego i mleka.

Tablica 23. Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych

Table 23. Relations between retail prices of selected means of production for agriculture and procurement prices of some agricultural products

Wyszczególnienie Specification	Lata/ Kwartały Years/ Quarters	Ceny środków produkcji wyrażone w: Prices of production goods expressed in:					hl mleka hl of cows' milk
		dt dt of				żywca slaughter	
		pszenicy wheat	żyta rye	wieprzowego pigs	wołowego cattle		
Ciągnik rolniczy ^a – szt. Farm tractor ^a – per unit	2017	2 694	3 255	352	284	1 296	
	I	2 657	3 143	362	286	1 348	
	II	2 556	3 002	326	287	1 361	
	III	2 792	3 350	340	286	1 286	
	IV	2 734	3 231	384	275	1 193	
	2018	2 538	3 088	411	278	1 369	
	I	2 700	3 121	405	279	1 312	
	II	2 723	3 170	405	279	1 411	
	III	2 492	3 016	392	286	1 418	
	IV	2 263	2 628	434	285	1 334	
Saletra amonowa – 1 dt Ammonium nitrate – per dt	2017	1,9	2,2	0,24	0,20	0,90	
	I	1,9	2,2	0,25	0,20	0,90	
	II	1,8	2,1	0,23	0,20	1,0	
	III	1,9	2,3	0,23	0,19	0,88	
	IV	1,9	2,2	0,26	0,19	0,81	
	2018	1,7	2,1	0,28	0,19	0,92	
	I	1,9	2,2	0,28	0,19	0,91	
	II	1,8	2,2	0,27	0,20	0,96	
	III	1,6	2,0	0,26	0,19	0,93	
	IV	1,5	1,8	0,29	0,19	0,90	
Mieszanka paszowa dla tuczników – 1 dt Compound feedingstuffs – per dt	2017	2,1	2,5	0,27	0,22	1,0	
	I	2,1	2,5	0,28	0,22	1,1	
	II	2,0	2,3	0,25	0,22	1,0	
	III	2,1	2,6	0,26	0,22	1,0	
	IV	2,1	2,5	0,30	0,21	0,92	
	2018	2,0	2,4	0,32	0,22	1,1	
	I	2,1	2,4	0,31	0,22	1,0	
	II	2,1	2,4	0,31	0,21	1,1	
	III	1,9	2,3	0,30	0,22	1,1	
	IV	1,8	2,1	0,34	0,23	1,1	
Olej napędowy – 1 hl Diesel oil – per hl	2017	6,7	8,2	0,88	0,71	3,2	
	I	7,0	8,2	0,95	0,75	3,5	
	II	6,3	7,4	0,80	0,71	3,4	
	III	6,7	8,0	0,81	0,68	3,1	
	IV	6,9	8,2	0,97	0,90	3,0	
	2018	6,8	8,3	1,1	0,75	3,7	
	I	6,9	8,0	1,0	0,71	3,4	
	II	7,3	8,5	1,1	0,75	3,8	
	III	6,8	8,2	1,1	0,78	3,9	
	IV	6,4	7,4	1,2	0,80	3,8	

a Dane dotyczą ciągnika „Ursus 11054”.

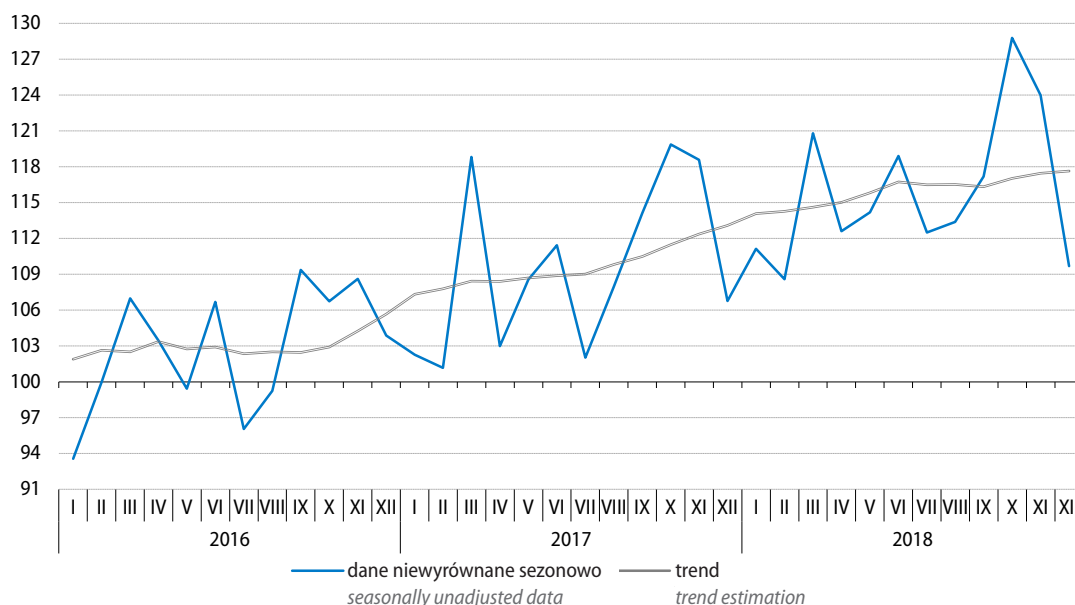
a Data concerns farm tractor „Ursus 11054”.

Przemysł Industry

Według wstępnych szacunków w 2018 r. **produkcja sprzedana przemysłu ogółem**¹ była o 5,8% większa niż przed rokiem (w 2017 r. notowano wzrost o 6,2%).

Wykres 28. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe) przeciętna miesięczna 2015=100

Chart 28. Sold production of industry (constant prices)
monthly average of 2015=100

Produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób² w 2018 r. zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 5,8%, tj. w mniejszym stopniu niż w 2017 r. (6,6%). W poszczególnych kwartałach utrzymywało się stabilne tempo wzrostu (powyżej 5%), z wyjątkiem II kwartału, kiedy przyspieszyło do 7,0%.

We wszystkich sekcjach przemysłu w 2018 r. produkcja była wyższa niż przed rokiem. Wzrost szybszy niż w 2017 r. notowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (9,0% wobec 5,5%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (6,1% wobec 3,1%). W mniejszym stopniu niż przed rokiem wzrosła produkcja w przetwórstwie przemysłowym (o 5,7% wobec 7,3%). W górnictwie i wydobywaniu produkcja sprzedana zwiększyła się o 1,0%, podczas gdy w poprzednim roku notowano jej spadek o 7,2%.

W grudniu 2018 r. produkcja sprzedana przemysłu wzrosła w skali roku o 2,8%, tj. podobnie jak w grudniu 2017 r. Większa niż przed rokiem była produkcja w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 13,4%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 5,1%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 2,1%).

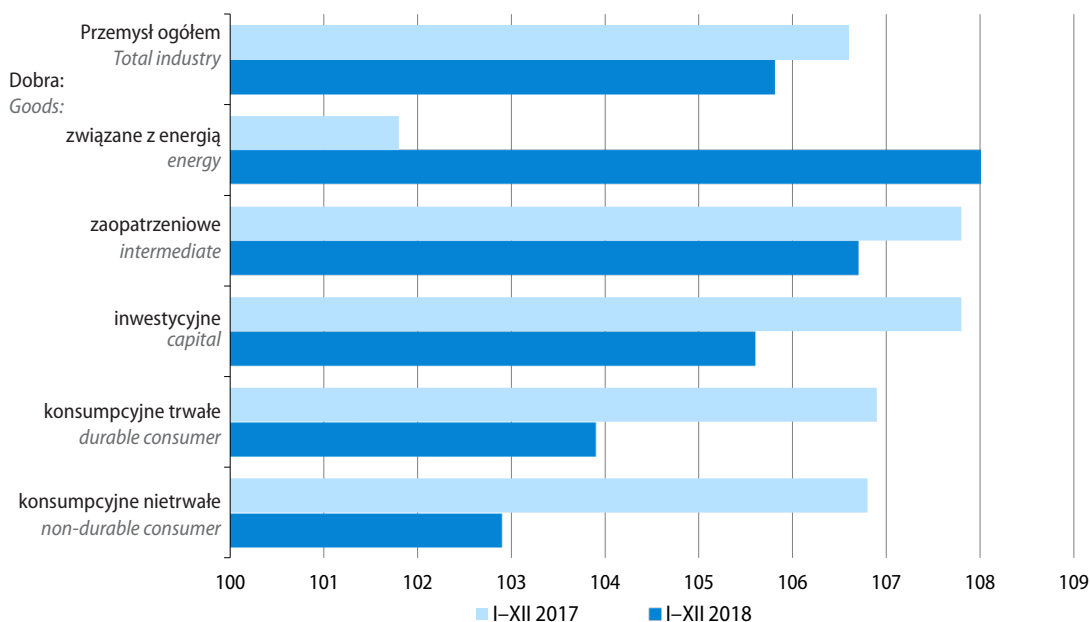
1 W cenach stałych; łącznie z przedsiębiorstwami o liczbie pracujących do 9 osób.

2 W cenach stałych.

Spadek notowano natomiast w górnictwie i wydobywaniu (o 8,9%). Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, produkcja sprzedana przemysłu w grudniu 2018 r. była o 3,1% wyższa niż przed rokiem i o 0,4% niższa niż przed miesiącem.

Wykres 29. Produkcja sprzedana przemysłu według głównych grupowań przemysłowych (ceny stałe) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 29. Sold production of industry by main industrial groupings (constant prices) corresponding period of previous year=100

We wszystkich **głównych grupowaniach przemysłowych** w 2018 r. obserwowano wzrost produkcji sprzedanej w porównaniu z rokiem poprzednim. Najbardziej zwiększyła się sprzedaż w produkcji dóbr związanych z energią – o 8,0%. Produkcja sprzedana dóbr zaopatrzeniowych wzrosła o 6,7%, dóbr inwestycyjnych – o 5,6%, dóbr konsumpcyjnych trwałych – o 3,9%, a dóbr konsumpcyjnych nietrwałych – o 2,9%.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, w 2018 r. wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 3,1%, przy przeciętnym zatrudnieniu większym o 2,6% oraz wzroście przeciętnego miesięcznego nominalnego wynagrodzenia brutto o 7,3%.

Tablica 24. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu
Table 24. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of sold production of industry

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017						2018						2017	
	I-III	IV-VI	VII-XI	X-XII	XII	I-XII	I-III	IV-VI	VII-XI	X-XII	XII	I-XII		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>											struktura w % <i>structure in %</i>		
Przemysł <i>Industry</i>	107,3	104,2	106,4	108,5	102,8	106,6	105,5	107,0	105,3	105,4	102,8	105,8	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	96,7	94,5	88,3	92,4	91,3	92,8	98,2	99,2	106,6	99,7	91,1	101,0	3,4	3,5
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	108,2	104,4	107,1	109,8	103,6	107,3	105,5	107,2	105,1	105,1	102,1	105,7	87,3	87,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	103,7	107,5	108,8	103,3	100,7	105,5	109,3	107,2	106,9	111,8	113,4	109,0	7,0	6,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	104,9	103,7	102,4	101,8	99,5	103,1	102,4	106,9	107,9	106,9	105,1	106,1	2,3	2,3
Z przemysłu ogółem – działy: <i>From total industry – divisions:</i>														
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego <i>mining of coal and lignite</i>	92,1	88,5	77,7	84,4	80,1	85,5	100,0	98,3	101,8	99,2	96,5	99,8	1,6	1,7
produkcja artykułów spożywczych <i>manufacture of food products</i>	108,1	105,6	106,7	106,4	100,2	106,7	106,3	104,3	101,8	103,2	101,0	103,9	16,0	16,6
produkcja napojów <i>manufacture of beverages</i>	98,6	105,2	99,2	105,7	102,0	102,2	102,5	105,3	107,4	104,0	97,5	105,0	1,4	1,4
produkcja odzieży <i>manufacture of wearing apparel</i>	104,1	96,7	97,7	113,7	110,8	103,2	97,5	108,1	104,1	97,9	96,0	101,6	0,5	0,6
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	108,4	103,1	104,8	108,9	101,4	106,2	107,3	107,9	107,6	102,9	99,0	106,4	2,6	2,6
produkcja papieru i wyrobów z papieru <i>manufacture of paper and paper products</i>	106,0	103,1	109,5	110,2	108,1	107,2	110,7	110,2	108,6	108,1	102,0	109,4	3,2	3,0
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej <i>manufacture of coke and refined petroleum products</i>	97,2	97,4	102,3	109,7	107,8	101,7	114,3	114,1	107,6	102,7	114,9	109,3	5,9	5,0
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych <i>manufacture of chemicals and chemical products</i>	106,5	101,7	106,8	103,3	97,9	104,6	99,4	106,6	102,6	103,4	101,7	103,0	4,4	4,5
produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>manufacture of pharmaceutical products</i>	106,3	94,7	96,4	119,8	103,8	104,2	79,9	79,2	82,7	77,3	70,5	79,6	0,8	1,0
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych <i>manufacture of rubber and plastic products</i>	110,3	105,0	110,2	112,9	106,2	109,5	105,2	108,8	103,9	106,7	100,9	106,1	6,5	6,5

Tablica 24. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu (dok.)
 Table 24. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of sold production of industry (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2017						2018						2017	
	I-III	IV-VI	VII-XI	X-XII	XII	I-XII	I-III	IV-VI	VII-XI	X-XII	XII	I-XII		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year =100											struktura w % structure in %		
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych manufacture of other non-metallic mineral products	110,7	105,2	105,0	113,2	106,5	108,2	107,9	108,3	109,0	107,6	98,3	108,2	4,0	3,9
produkcja metali manufacture of basic metals	111,1	108,4	113,2	113,6	110,6	111,5	105,6	101,4	106,8	100,9	97,2	103,7	4,2	4,1
produkcja wyrobów z metali manufacture of metal products	112,4	107,9	108,9	113,6	103,0	110,7	111,9	112,1	110,6	104,8	98,0	109,7	7,2	6,9
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych manufacture of computer, electronic and optical products	104,6	104,0	111,2	105,8	94,5	106,3	98,1	99,9	97,1	104,2	105,0	100,0	2,7	2,9
produkcja urządzeń elektrycznych manufacture of electrical equipment	101,9	104,1	109,8	106,4	106,9	105,6	109,4	114,0	110,7	119,3	112,1	113,5	4,4	4,2
produkcja maszyn i urządzeń manufacture of machinery and equipment n.e.c.	113,8	112,9	103,9	119,1	104,9	112,5	108,9	108,4	116,9	101,9	95,7	108,7	3,3	3,3
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep manufacture of motor vehicles, trailers and semitrailers	112,1	103,4	107,4	108,4	100,0	107,7	99,4	106,5	101,9	104,1	100,9	103,0	10,5	11,0
produkcja pozostałego sprzętu transportowego manufacture of other transport equipment	114,7	101,3	97,6	106,7	110,7	104,8	101,6	106,2	115,5	125,7	133,6	112,4	1,5	1,4
produkcja mebli manufacture of furniture	109,2	104,1	106,7	109,4	100,6	107,4	108,0	109,5	103,0	103,5	101,3	105,9	3,1	3,1

Wzrost produkcji sprzedanej w 2018 r. w stosunku do roku poprzedniego notowano w 28 (spośród 34) działach przemysłu, których sprzedaż stanowiła ponad 93% wartości produkcji przemysłowej ogółem. Zwiększenie sprzedaży obserwowano m.in. w jednostkach specjalizujących się w produkcji:

- urządzeń elektrycznych – o 13,5% (m.in. elektrycznych silników, prądnic, transformatorów, aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej – o 14,5%);
- wyrobów z metali – o 9,7% (w tym w obróbce metali i nakładaniu powłok na metale; obróbce mechanicznej elementów metalowych – o 17,1%);
- papieru i wyrobów z papieru – o 9,4% (w tym wyrobów z papieru i tektury – o 10,8%);
- koksu i produktów rafinacji ropy naftowej – o 9,3%;
- maszyn i urządzeń – o 8,7% (m.in. pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia – o 15,5%);
- wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 8,2% (m.in. wyrobów z betonu, cementu i gipsu – o 17,5%);
- wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – o 6,4% (w tym wyrobów tartacznych – o 8,8%);
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 6,1% (w tym wyrobów z tworzyw sztucznych – o 7,9%);
- mebli – o 5,9%.

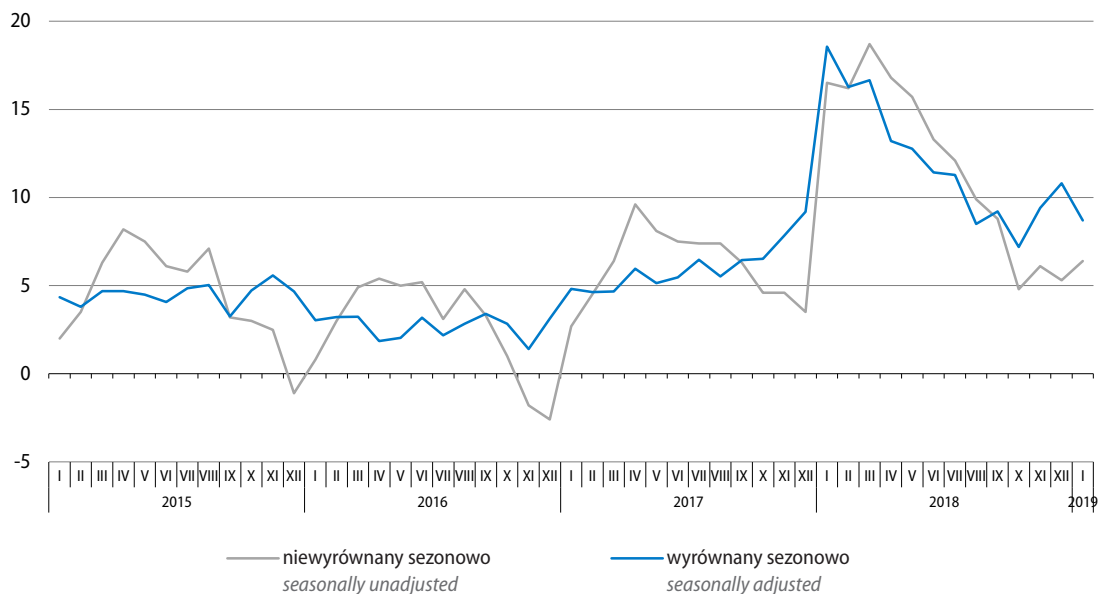
Spadek sprzedaży odnotowano natomiast m.in. w produkcji wyrobów farmaceutycznych (o 20,4%) oraz skór i wyrobów skórzanych (o 4,2%).

Sprzedaż w produkcji artykułów spożywczych (stanowiąca 16% produkcji sprzedanej przemysłu) w 2018 r. była o 3,9% wyższa niż w roku poprzednim (kiedy notowano wzrost o 6,7%). W największym stopniu wzrosła sprzedaż w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 11,6% oraz pozostałych artykułów spożywczych – o 9,3%. Wzrost sprzedaży notowano również w produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 5,4%, przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 5,3%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 4,5%, produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 1,7%. W niewielkim stopniu zwiększyła się produkcja sprzedana w przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 0,4% oraz wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 0,2%. Spadek odnotowano jedynie w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 0,8%.

Z obserwowanych w 2018 r. 296 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 164 była wyższa niż przed rokiem, w tym w największym stopniu zwiększyła się produkcja: aluminium niestopowego, mydła, soków z owoców i warzyw, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, pojazdów do transportu publicznego, tarcicy liściastej, cementu, komputerów, olejów napędowych, benzyny silnikowej, przerobu ropy naftowej, okien z tworzyw sztucznych, produktów uboju trzody chlewnej, opon oraz masła.

Niższa niż w 2017 r. była natomiast produkcja 130 wyrobów i grup wyrobów, w tym najbardziej zmniejszyła się produkcja: ciągników rolniczych, odkurzaczy, kuchni gazowych z piekarnikiem, akumulatorów kwasowo-ołowiowych do pojazdów samochodowych, samochodów osobowych, win owocowych, rowerów, nawozów mineralnych lub chemicznych fosforowych, wędlin, silników spalinowych do pojazdów mechanicznych oraz obuwia.

Wykres 30. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym
 Chart 30. General business climate indicators in manufacturing

W styczniu br. **ogólny klimat koniunktury** w przetwórstwie przemysłowym oceniany jest pozytywnie, podobnie jak przed miesiącem. Oceny dotyczące portfela zamówień są negatywne, a produkcji – pozytywne, podobnie jak w grudniu ub. roku. Przewidywania w zakresie portfela zamówień i produkcji są korzystne. Aktualna sytuacja finansowa przedsiębiorstw jest oceniana pesymistycznie (przed miesiącem jej oceny były nieznacznie pozytywne) i może się pogorszyć w najbliższych trzech miesiącach. Przedsiębiorcy nadal przewidują zwiększenie zatrudnienia oraz spodziewają się wzrostu cen wyrobów przemysłowych.

Deklarowany stan zapasów wyrobów gotowych w styczniu br. jest niższy niż przed miesiącem i przedsiębiorcy oceniają go jako zbliżony do odpowiedniego. Spadek zapasów w stosunku do grudnia ub. roku sygnalizowany jest m.in. przez producentów skór i wyrobów skórzanych. Wzrost zapasów zgłaszają natomiast m.in. producenci urządzeń elektrycznych, wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny oraz metali.

Wykorzystanie mocy produkcyjnych w przetwórstwie przemysłowym w styczniu br. oceniane jest na 81,1% (o 1,3 p.proc. mniej niż przed rokiem). Mniejszy niż przed rokiem stopień wykorzystania mocy produkcyjnych deklarują m.in. producenci skór i wyrobów skórzanych, odzieży oraz metali, natomiast większy – m.in. jednostki specjalizujące się w poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji.

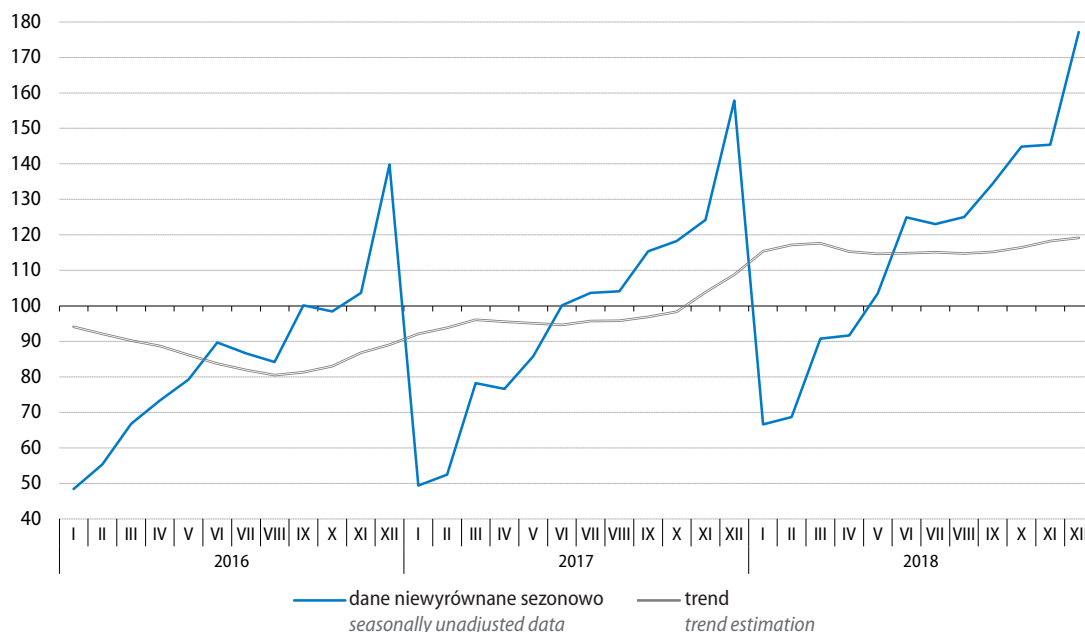
Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w styczniu br. za najbardziej uciążliwe uznawane są, podobnie jak przed kwartałem i przed rokiem, koszty zatrudnienia, niedobór wykwalifikowanych pracowników i wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W porównaniu ze wskazaniami sprzed roku najbardziej zwiększyła się dotkliwość utrudnień związanych z kosztami zatrudnienia oraz niedoborem pracowników, natomiast zmalała uciążliwość konkurencyjnego importu.

Budownictwo Construction

Według wstępnych szacunków **produkcja budowlano-montażowa ogółem**¹ zrealizowana na terenie kraju w 2018 r. była o ok. 14% wyższa niż w poprzednim roku (wobec wzrostu o 10,9% w 2017 r.).

Wykres 31. Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe) przeciętna miesięczna 2015=100

Chart 31. Construction and assembly production (constant prices)
monthly average of 2015=100

Produkcja budowlano-montażowa² zrealizowana na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2018 r. zwiększyła się o 17,9% w stosunku do poprzedniego roku (wobec wzrostu o 12,1% w 2017 r.). Sprzedaż robót remontowych wzrosła w większym stopniu niż robót inwestycyjnych. Najwyższą dynamikę produkcji notowano w I kwartale 2018 r. (wzrost w skali roku o 26,1%); w kolejnych kwartałach dynamika ta stopniowo słabła, choć nadal była wysoka.

W grudniu 2018 r. produkcja budowlano-montażowa była o 12,2% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 12,8%). Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, wzrost produkcji w skali roku wyniósł 11,4%, natomiast w porównaniu z poprzednim miesiącem notowano spadek o 0,2%.

W 2018 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w stosunku do poprzedniego roku notowano we wszystkich działach budownictwa. Najbardziej zwiększyła się sprzedaż w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 22,0%. W przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie budynków wzrost produkcji wyniósł 18,8%, a w podmiotach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne – 10,3%.

1 W cenach stałych; łącznie z przedsiębiorstwami budowlanymi o liczbie pracujących do 9 osób.

2 W cenach stałych.

W dziale budowa budynków, jednostki specjalizujące się we wznoszeniu budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (główna grupa działu) odnotowały wzrost produkcji o 16,5%, a podmioty, których głównym rodzajem działalności jest realizacja projektów związanych ze wznoszeniem budynków – wzrost o 42,4%.

W dziale budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej produkcja najbardziej wzrosła w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych – o 23,9%. Wyższa niż przed rokiem była także sprzedaż robót w jednostkach specjalizujących się w budowie dróg kołowych i szynowych – o 22,9% oraz w budowie pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 10,7%.

W dziale robót budowlanych specjalistycznych produkcja najbardziej zwiększyła się w przedsiębiorstwach specjalizujących się w robotach wykończeniowych – o 24,0%. Wzrost notowano także w jednostkach realizujących głównie pozostałe specjalistyczne roboty budowlane – o 16,0%, instalacje elektryczne, wodnokanalizacyjne i pozostałe instalacje budowlane – o 6,5% oraz specjalizujących się w rozbiórce i przygotowaniu terenu pod budowę – o 3,2%.

Tablica 25. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej
Table 25. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of construction and assembly production

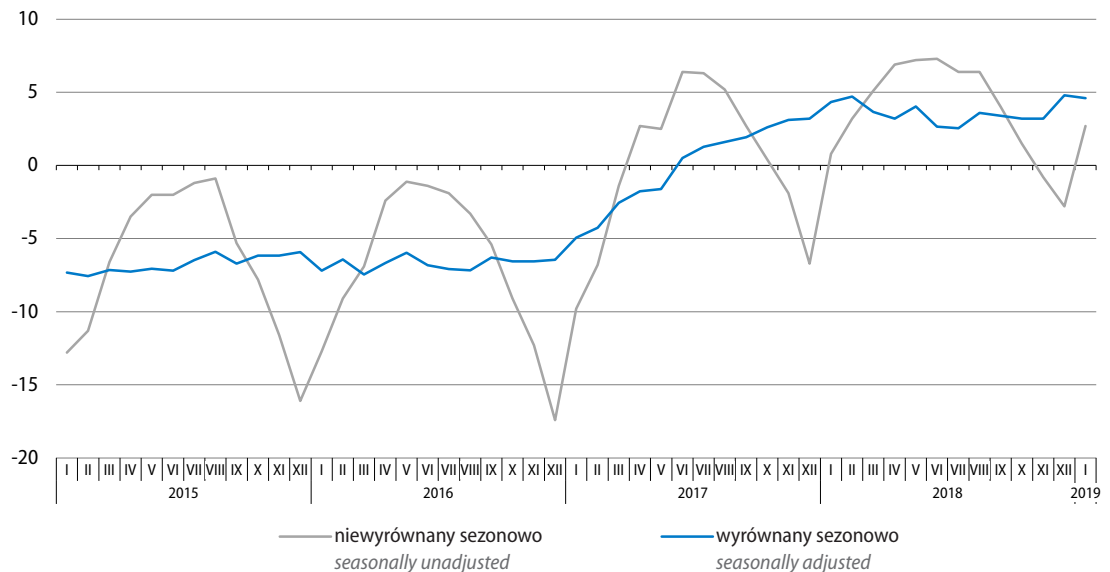
Wyszczególnienie Specification	2017					2018					2017	
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	XII	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year=100										struktura w % structure in %	
Ogółem <i>Total</i>	103,9	107,6	112,9	112,1	112,8	126,1	123,7	119,8	117,9	112,2	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze: <i>construction work with character:</i>												
inwestycyjnym <i>investment</i>	102,2	107,5	113,7	113,7	111,8	128,6	123,3	117,4	115,8	109,7	61,8	62,9
remontowym <i>restoration</i>	107,2	107,9	111,7	109,4	114,6	121,5	124,4	124,1	121,4	116,3	38,2	37,1
Budowa budynków <i>Construction of buildings</i>	106,7	103,6	107,8	107,5	102,4	123,6	125,1	117,9	118,8	124,2	32,9	32,5
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering</i>	102,0	114,8	122,2	116,7	120,7	141,3	132,3	126,7	122,0	111,4	42,5	41,0
Roboty budowlane specjalistyczne <i>Specialised construction activities</i>	102,1	104,8	108,1	111,1	111,5	115,8	111,7	112,8	110,3	100,6	24,6	26,5

W strukturze produkcji budowlano-montażowej **według rodzajów obiektów budowlanych**, których dotyczyły roboty, w porównaniu z 2017 r. zmniejszył się udział budynków – w podobnym stopniu mieszkalnych (o 0,5 p.proc. do 16,5% produkcji ogółem), jak i niemieszkalnych (o 0,5 p.proc. do 32,2%). Wzrost natomiast udział obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 1,0 p.proc. do 51,3%), w największym stopniu – rurociągów sieci rozdzielczej i linii kablowych rozdzielczych (o 0,7 p.proc. do 7,8%). Wzrost udziału obserwowano także m.in. w przypadku dróg szynowych, dróg kolei napowietrznych lub podwieszanych, budowli sportowych i rekreacyjnych oraz autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych. Wśród obiektów inżynierii lądowej i wodnej najbardziej zmniejszył się udział w produkcji ogółem kompleksowych budowli na terenach przemysłowych (o 0,8 p.proc. do 5,1%), zmalał także udział m.in. mostów, wiaduktów i estakad, tuneli i przejść nadziemnych i podziemnych oraz budowli wodnych.

Tablica 26. Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych Table 26. *Structure (at current prices) of construction and assembly production by types of constructions*

Rodzaje obiektów <i>Types of constructions</i>	Struktura w % <i>Structure in %</i>	
	2017	2018
Ogółem <i>Grand total</i>	100,0	100,0
Budynki razem <i>Buildings total</i>	49,7	48,7
Budynki mieszkalne <i>Residential buildings</i>	17,0	16,5
w tym: <i>of which:</i>		
mieszkalne jednorodzinne <i>one-dwelling buildings</i>	1,7	1,4
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe <i>two- and more dwelling buildings</i>	14,1	14,2
Budynki niemieszkalne <i>Non-residential buildings</i>	32,7	32,2
w tym: <i>of which:</i>		
biurowe <i>office buildings</i>	3,9	3,9
handlowo-usługowe <i>wholesale and retail trade buildings</i>	7,5	6,7
przemysłowe i magazynowe <i>industrial buildings and warehouses</i>	12,8	12,0
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej <i>buildings for public entertainment, education, hospital or institutional care and sports halls</i>	6,0	7,1
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering works</i>	50,3	51,3
w tym: <i>of which:</i>		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe <i>highways, streets and roads</i>	21,1	21,6
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych <i>railways, suspension and elevated railways</i>	4,9	5,5
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne <i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>	2,9	2,4
budowle wodne <i>harbours, waterways, dams and other waterworks</i>	1,3	1,0
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe <i>long-distance pipelines, communication and electricity lines</i>	5,3	5,4
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze <i>local pipelines and cables</i>	7,1	7,8
w tym oczyszczalnie wód i ścieków <i>of which waste water treatment plants</i>	0,9	1,5
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych <i>complex constructions on industrial sites</i>	5,9	5,1
budowle sportowe i rekreacyjne <i>sport and recreation constructions</i>	0,7	1,3

Wykres 32. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie
 Chart 32. General business climate indicators in construction

W styczniu br. podmioty budowlane oceniają **ogólny klimat koniunktury** gospodarczej pozytywnie (wobec negatywnych ocen przed miesiącem), lepiej niż w styczniu w poprzednich 10 latach. Jest to związane z najkorzystniejszą od października 2008 r. oceną bieżącej ogólnej sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw. Diagnozy w zakresie portfela zamówień, produkcji budowlano-montażowej oraz sytuacji finansowej, podobnie jak przed miesiącem, są niekorzystne. Prognozy portfela zamówień i produkcji budowlano-montażowej są mniej pesymistyczne od formułowanych w grudniu ub. roku, przy utrzymujących się niekorzystnych oczekiwaniach dotyczących sytuacji finansowej. Przedsiębiorcy, podobnie jak w grudniu ub. roku, przewidują możliwość ograniczenia zatrudnienia oraz spodziewają się wzrostu cen robót budowlano-montażowych.

Do barier w prowadzeniu działalności w styczniu br., podobnie jak przed miesiącem, firmy budowlane najczęściej zaliczają koszty zatrudnienia i niedobór wykwalifikowanych pracowników. W porównaniu ze styczniem 2018 r. częściej wskazywana jest m.in. uciążliwość niedoboru wykwalifikowanych pracowników oraz kosztów materiałów. Rzadziej niż przed rokiem wymieniane są natomiast m.in. bariery związane ze zbyt dużą konkurencją na rynku, niedostatecznym popytem i trudnościami z uzyskaniem kredytu.

W ocenie przedsiębiorców moce produkcyjne firm budowlanych są obecnie wykorzystywane w 82,3%, tj. w nieco większym stopniu niż przed rokiem (o 0,6 p.proc.).

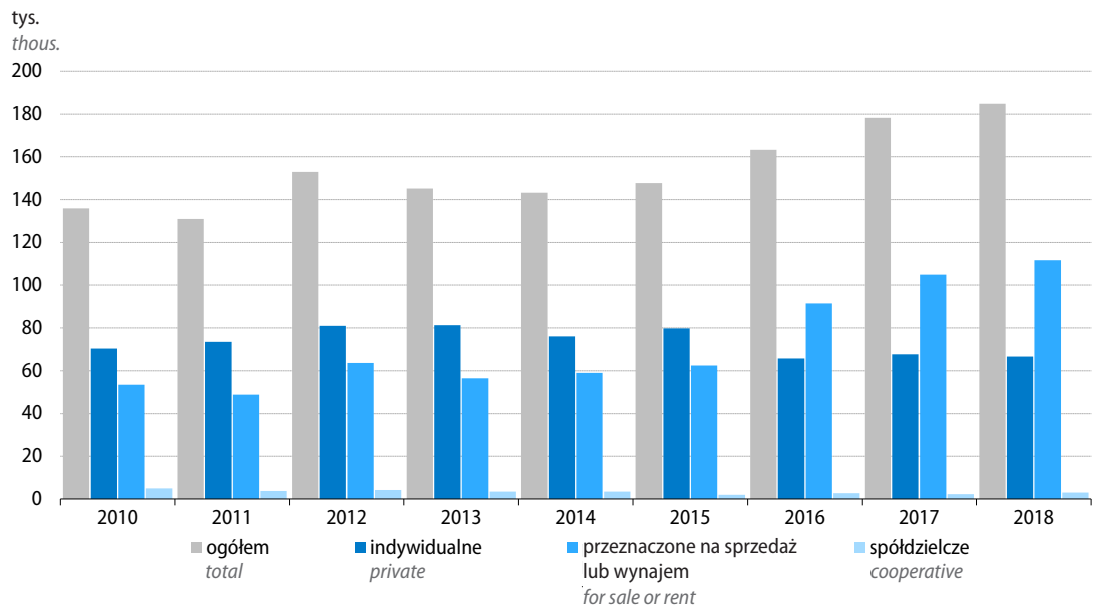
Budownictwo mieszkaniowe

Housing construction

W 2018 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż w roku poprzednim. Wzrosła również liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Wykres 33. Mieszkania oddane do użytkowania

Chart 33. Dwellings completed

Według wstępnych danych¹ w 2018 r. **oddano do użytkowania** 184,8 tys. mieszkań, tj. o 3,6% więcej niż w 2017 r. (kiedy notowano wzrost w skali roku o 9,2%). Wzrosła liczba mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 6,2% do 111,6 tys.), spadła natomiast – w budownictwie indywidualnym (o 1,4% do 66,7 tys.). Spośród grup o mniejszym udziale w budownictwie, więcej mieszkań niż rok wcześniej zrealizowano w budownictwie spółdzielczym (wzrost o 29,9% do 3,0 tys.), komunalnym (o 7,6% do 1,8 tys.) i społecznym czynszowym (o 6,2% do 1,6 tys.). Spadek zanotowano w budownictwie zakładowym (do 123 mieszkań ze 146 w poprzednim roku).

W strukturze liczby mieszkań oddanych do użytkowania w porównaniu z 2017 r. zwiększył się udział budownictwa na sprzedaż lub wynajem (o 1,5 p.proc. do 60,4%), a zmalał – budownictwa indywidualnego (o 1,8 p.proc. do 36,1%). Udział pozostałych form budownictwa był niewielki i nie uległ istotnej zmianie.

¹ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Tablica 27. Mieszkania oddane do użytkowania
Table 27. Dwellings completed

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	I–XII 2017				I–XII 2018			
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ² <i>average floor area of 1 dwelling in m²</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ² <i>average floor area of 1 dwelling in m²</i>
Ogółem <i>Total</i>	178342	100,0	109,2	92,7	184783	100,0	103,6	90,5
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	67657	37,9	103,0	145,1	66684	36,1	98,6	144,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	105027	58,9	114,8	61,2	111550	60,4	106,2	60,8
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	2311	1,3	85,4	57,7	3002	1,6	129,9	55,6
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	1486	0,8	110,9	49,2	1578	0,8	106,2	48,8
Komunalne <i>Municipal</i>	1715	1,0	98,2	43,2	1846	1,0	107,6	41,4
Zakładowe <i>Company</i>	146	0,1	47,1	76,3	123	0,1	84,2	74,5

a Realizowane na użytek własny inwestora. b Łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku.

a Realized for the own use of the investor. b Including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit.

W 12 województwach oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Spośród województw o znacznym udziale w ogólnej liczbie mieszkań powstających w kraju, wzrost notowano m.in. w mazowieckim (o 9,5% do 40,8 tys.), dolnośląskim (o 8,6% do 18,5 tys.), wielkopolskim (o 5,4% do 19,9 tys.) i pomorskim (o 5,0% do 16,6 tys.), zmniejszyła się natomiast liczba mieszkań oddanych w województwie małopolskim (o 8,9% do 18,2 tys.).

W grudniu 2018 r. przekazano do użytkowania 20,9 tys. mieszkań, tj. o 12,8% więcej niż w grudniu 2017 r. (kiedy notowano wzrost o 2,5%). Znacznie wzrosła liczba mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 21,7% do 13,4 tys.), natomiast zmniejszyła się – w indywidualnym (o 3,6% do 6,7 tys.). Wzrost odnotowano także w budownictwie spółdzielczym (oddano 462 mieszkania wobec 329 przed rokiem), komunalnym (309 wobec 220), społecznym czynszowym (44 wobec 34) oraz zakładowym (26 wobec 24).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2018 r. wyniosła 90,5 m² i była o 2,2 m² mniejsza niż w roku poprzednim. We wszystkich formach budownictwa oddano mieszkania o mniejszej niż w 2017 r. przeciętnej powierzchni użytkowej.

W 2018 r. **wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia** budowy z projektem budowlanym dla 257,1 tys. mieszkań, tj. o 2,7% więcej niż przed rokiem. W grudniu 2018 r. liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym wyniosła 19,3 tys. i była nieznacznie wyższa niż rok wcześniej (o 0,5%).

W 2018 r. **rozpoczęto budowę** 221,9 tys. mieszkań, tj. o 7,7% więcej niż w 2017 r. (w tym w grudniu 2018 r. – 11,1 tys. mieszkań, tj. o 9,0% mniej niż rok wcześniej).

Szacuje się, że w końcu grudnia 2018 r. **w budowie** pozostawało 796,0 tys. mieszkań, tj. o 4,9% więcej niż w końcu 2017 r.

Tablica 28. Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym i których budowę rozpoczęto

Table 28. *Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project and dwellings in which construction has begun*

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym <i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project</i>			Mieszkania, których budowę rozpoczęto <i>Dwellings in which construction has begun</i>		
	I–XII 2018					
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>
Ogółem <i>Total</i>	257072	100,0	102,7	221907	100,0	107,7
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	91485	35,6	x	85304	38,4	x
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	159923	62,2	x	131627	59,3	x
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	1732	0,7	107,0	2312	1,1	84,2
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	2424	0,9	108,1	1284	0,6	76,0
Komunalne <i>Municipal</i>	1448	0,6	53,5	1098	0,5	73,5
Zakładowe <i>Company</i>	60	0,0	23,0	282	0,1	160,2

a Realizowane na użytek własny inwestora (do końca 2017 r. – łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku); wskaźniki dynamiki są niemożliwe do obliczenia w warunkach porównywalnych, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń danych wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa. b łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku (które do końca 2017 r. było zaliczane do budownictwa indywidualnego); wskaźniki dynamiki są niemożliwe do obliczenia w warunkach porównywalnych, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń danych wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa.

a Realized for the own use of the investor (until the end of 2017 – including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit); dynamics indices are impossible to calculate in comparable terms, due to the impossibility of recalculating data back according to the revised scope of forms of construction. b Including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit (which by the end of 2017 was included in private construction); dynamics indices are impossible to calculate in comparable terms, due to the impossibility of recalculating data back according to the revised scope of forms of construction.

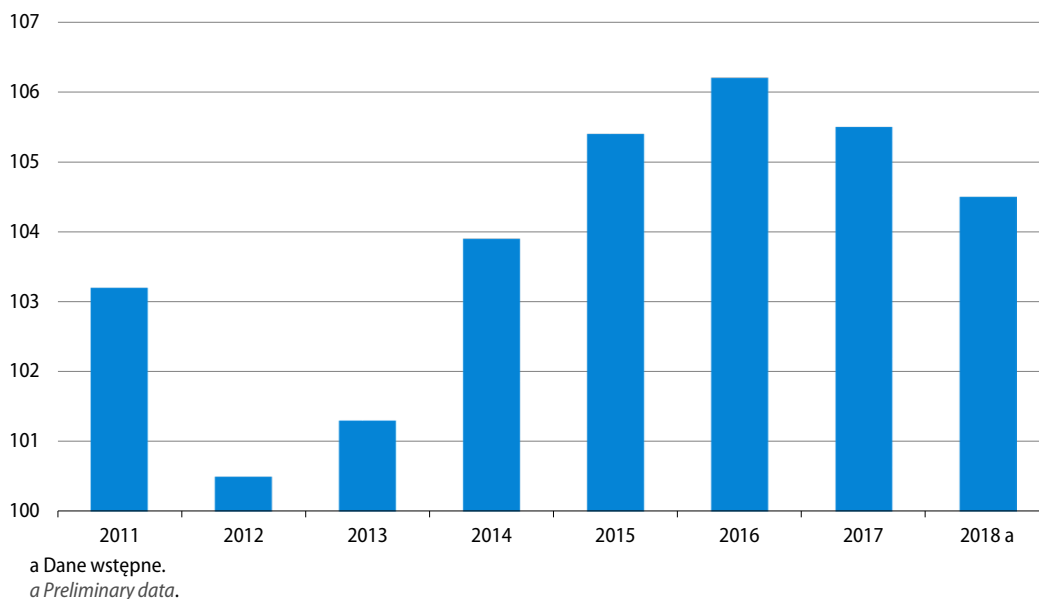
Rynek wewnętrzny

Domestic market

Według wstępnych szacunków **sprzedaż detaliczna ogółem**¹ w 2018 r. była o 4,5% wyższa niż w roku poprzednim (kiedy obserwowano wzrost o 5,5%).

Wykres 34. Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny stałe; pełna zbiorowość) rok poprzedni=100

Chart 34. Dynamics of the retail sales of goods (constant prices; complete statistical population)
previous year=100

W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób sprzedaż detaliczna² w 2018 r. była o 6,2% wyższa niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 7,3% w 2017 r.). Po znacznym zwiększeniu sprzedaży w pierwszym kwartale (o 8,1%), w kolejnych okresach tempo jej wzrostu kształtowało się w granicach 5,5% – 5,8%.

We wszystkich grupach sprzedaż była wyższa niż w 2017 r. Spośród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem, wysoki wzrost notowano w grupie pozostałe (o 11,0%) oraz w firmach zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 8,0%). Sprzedaż zwiększyła się również w podmiotach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 6,1%) oraz jednostkach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 5,9%). Nieznacznie wyższa niż przed rokiem była sprzedaż w grupie żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 0,9%).

W grudniu 2018 r. sprzedaż detaliczna (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) była o 3,9% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 5,2% w grudniu 2017 r.). Spośród znaczących grup wysoki wzrost sprzedaży notowano w grupie pozostałe (o 10,4%). Sprzedaż zwiększyła się także w grupach: pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 6,8%), pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach (o 5,1%) oraz paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 4,8%). Spadek sprzedaży w skali roku notowano natomiast w grupie żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 2,4%).

¹ W cenach stałych; zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe łącznie z przedsiębiorstwami o liczbie pracujących do 9 osób.

² W cenach stałych.

Tablica 29. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej²
Table 29. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of retail sales

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017						2018						2017	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	XII	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>												struktura w % <i>structure in %</i>	
Ogółem^a <i>Total^a</i>	107,1	106,7	107,9	107,5	107,3	105,2	108,1	105,5	105,6	105,8	106,2	103,9	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>														
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	109,3	103,8	110,4	110,2	108,4	100,1	105,0	109,4	105,2	104,8	106,1	106,8	9,4	9,9
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	111,1	105,3	105,7	102,3	105,6	101,9	106,3	108,5	106,9	109,4	108,0	104,8	15,9	14,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	99,0	106,7	103,8	103,3	103,3	102,8	106,4	98,1	99,4	100,5	100,9	97,6	25,6	26,6
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewy- specjalizowanych sklepach <i>Other retail sale in non-specialized stores</i>	105,6	106,9	108,3	105,8	106,7	106,2	111,5	102,6	107,7	102,3	105,9	105,1	11,1	11,3
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt orto- pedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment</i>	113,6	113,5	111,5	112,6	112,8	109,6	113,2	108,6	111,1	112,9	111,5	106,3	6,7	6,4
Tekstylia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	117,4	112,0	126,1	119,4	118,7	124,2	116,7	109,6	113,1	109,9	112,1	107,0	6,6	6,6
Meble, rtv, agd <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	110,4	106,3	109,6	112,4	109,8	107,5	108,7	107,9	105,2	106,8	107,1	108,1	8,3	8,3
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wy- specjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in specia- lized stores</i>	114,0	108,5	104,5	112,0	109,6	109,4	101,4	103,6	100,8	99,4	101,3	100,1	5,1	5,4
Pozostałe <i>Others</i>	106,7	102,6	105,6	103,9	104,7	98,7	108,6	111,7	110,1	113,2	111,0	110,4	10,0	9,6

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

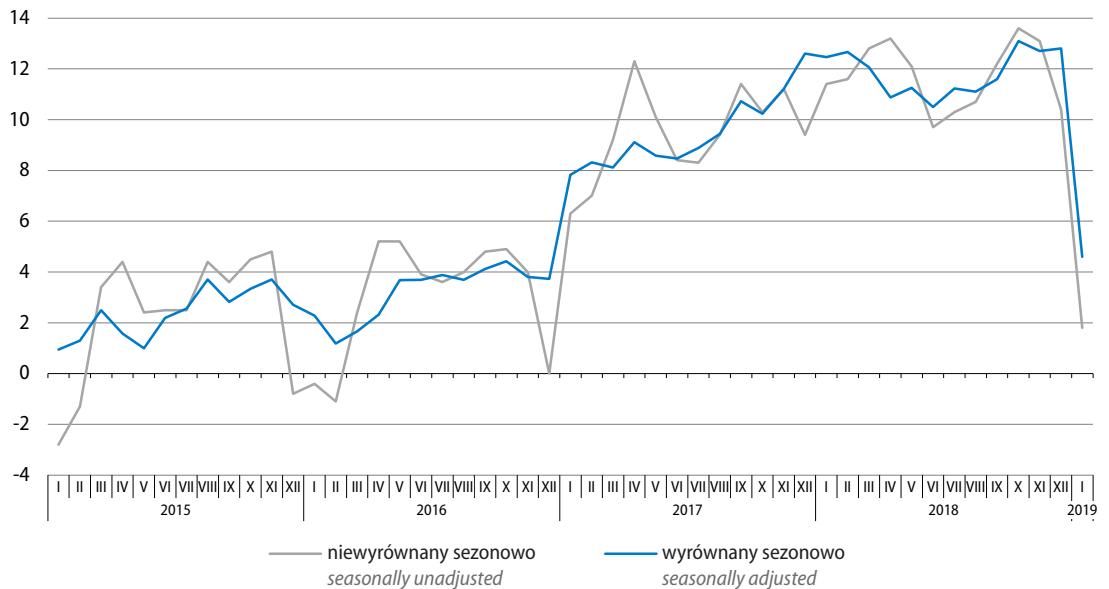
a Groups of enterprises were created based on the Polish Classification of Activities – PKD 2007. A given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The recorded changes of rise or fall of the volume of retail sales in particular groups of enterprises activity may result from a change in the predominating kind of activity and organisational changes (e.g. a merger of enterprises). This does not have impact on the dynamics of the total retail sales.

Sprzedaż hurtowa⁴ w 2018 r. była o 10,9% wyższa niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 8,4% (wobec wzrostu odpowiednio o 12,9% i o 11,9% przed rokiem). Spośród znaczących grup wysoki wzrost sprzedaży obserwowano w grupach: narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, urządzenia i dodatkowe wyposażenie (o 18,4%), a także kosmetyki i wyroby farmaceutyczne (o 11,1%). W grudniu 2018 r. sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych wzrosła w skali roku o 6,4%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 3,5%.

3 W przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

4 W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wykres 35. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w handlu detalicznym
 Chart35. *General business climate indicators in retail trade*

W styczniu br. oceny podmiotów handlu detalicznego dotyczące **ogólnego klimatu koniunktury** są mniej pozytywne niż w grudniu ub. roku. Bardziej ostrożne są optymistyczne opinie firm dużych i średnich. Negatywne oceny zgłaszają jednostki małe i mikro. Mniej pozytywne są wskazania przedsiębiorstw w branży tekstylna, odzież, obuwie oraz pojazdy samochodowe. Negatywne, wobec korzystnych przed miesiącem, są oceny koniunktury formułowane przez firmy z branży artykuły gospodarstwa domowego ogółem oraz żywność. Bieżąca sprzedaż jest oceniana przez ogół przedsiębiorstw mniej optymistycznie niż w grudniu ub. roku, a prognozy w tym zakresie, po raz pierwszy od stycznia ub. roku, są negatywne. Niekorzystnie postrzegana jest bieżąca i przyszła sytuacja finansowa (po pozytywnych wskazaniach w poprzednich miesiącach). Przedsiębiorcy deklarują utrzymanie obecnego stanu zatrudnienia oraz spodziewają się wzrostu cen towarów.

Wśród barier utrudniających działalność badanych przedsiębiorstw w styczniu br. najbardziej dotkliwe pozostają: koszty zatrudnienia, zbyt duża konkurencja na rynku, wysokie obciążenia na rzecz budżetu oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne. W porównaniu z sytuacją sprzed roku najbardziej zwiększyła się uciążliwość niedoboru pracowników, a obniżyło się znaczenie bariery związanej z niejasnymi, niespójnymi i niestabilnymi przepisami prawnymi.

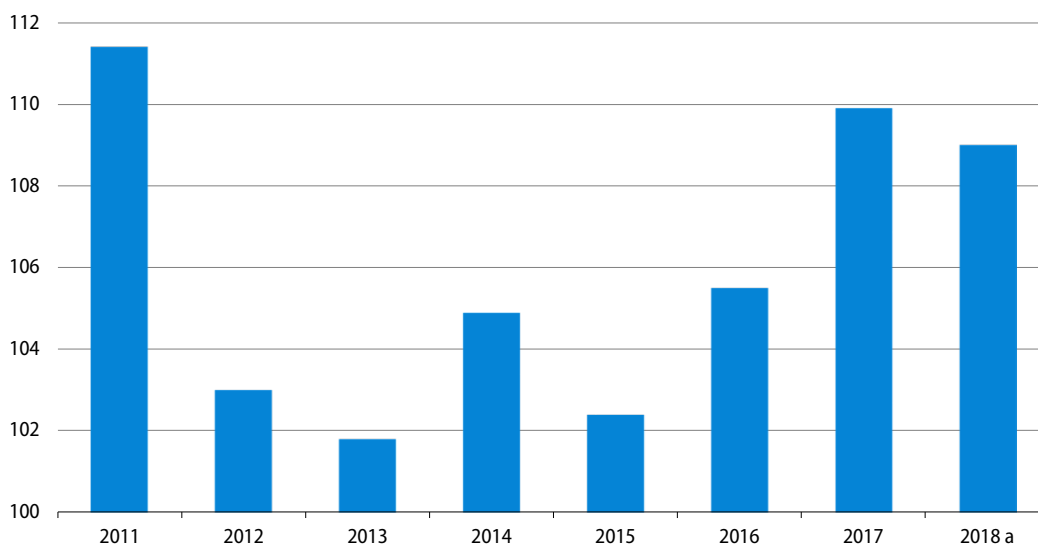
Transport

Transport

Szacuje się, że w 2018 r. **sprzedaż usług**¹ w jednostkach transportu ogółem² była o 9,0% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 9,9% w 2017 r.).

Wykres 36. Dynamika sprzedaży usług w transporcie i gospodarce magazynowej (ceny stałe; pełna zbiorowość) rok poprzedni=100

Chart 36. Dynamics of the sales of transportation and storage services (constant prices; complete statistical population) previous year=100

a Dane wstępne.
a Preliminary data.

W jednostkach transportu o liczbie pracujących powyżej 9 osób sprzedaż w cenach stałych była o 11,0% wyższa niż w 2017 r. (kiedy wzrost wyniósł 12,3%). W grudniu 2018 r. wzrost sprzedaży usług w transporcie w skali roku wyniósł 5,5%.

W transporcie samochodowym, grupie o największym udziale w transporcie ogółem, wzrost sprzedaży był nieco szybszy niż przed rokiem (12,8% wobec 11,9%). Wolniej natomiast niż w 2017 r. wzrosła sprzedaż w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (6,1% wobec 13,5%) oraz w transporcie kolejowym (5,2% wobec 9,5%).

Przewozy ładunków ogółem (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2018 r. wyniosły 603,9 mln ton, tj. o 10,0% więcej niż w roku poprzednim. Wzrost przewozów notowano w większości rodzajów transportu. W grudniu 2018 r. przewieziono 47,9 mln ton ładunków, tj. o 4,8% więcej niż przed rokiem.

1 Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, pasażerów, bagażu i poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

2 W cenach stałych; łącznie z przedsiębiorstwami transportowymi o liczbie pracujących do 9 osób.

Transportem kolejowym w 2018 r. przewieziono 249,2 mln ton ładunków, tj. o 4,1% więcej niż w 2017 r. Zwiększyły się przewozy w komunikacji międzynarodowej (w tym ładunków tranzytowych – o ok. 21% oraz importowych – o ok. 19%, przy spadku przewozów ładunków eksportowych – o ok. 5%). Nieco wyższe niż w 2017 r. były również przewozy w komunikacji wewnętrznej – o ok. 1%. W grudniu 2018 r. transportem kolejowym przewieziono 19,2 mln ton ładunków (spadek o 4,4% w skali roku). Średniobowe przewozy ładunków w grudniu 2018 r. były o 13,2% mniejsze niż przed miesiącem.

Transportem samochodowym zarobkowym w 2018 r. przewieziono 289,9 mln ton ładunków, tj. o 18,1% więcej niż w roku poprzednim. W grudniu 2018 r. przewieziono 23,3 mln ton ładunków (wzrost o 17,7% w skali roku). Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się o 15,1% w stosunku do grudnia 2017 r.

Transportem rurociągowym w 2018 r. przetłoczono 55,4 mln ton ropy i produktów naftowych (o 5,8% więcej niż w 2017 r.), w tym w grudniu – 4,8 mln ton (spadek o 0,9% w skali roku).

Przewozy ładunków **transportem morskim** w 2018 r. wyniosły 8,1 mln ton, tj. o 3,7% więcej niż przed rokiem (w tym w grudniu obserwowano spadek w skali roku o 13,9% do 0,5 mln ton).

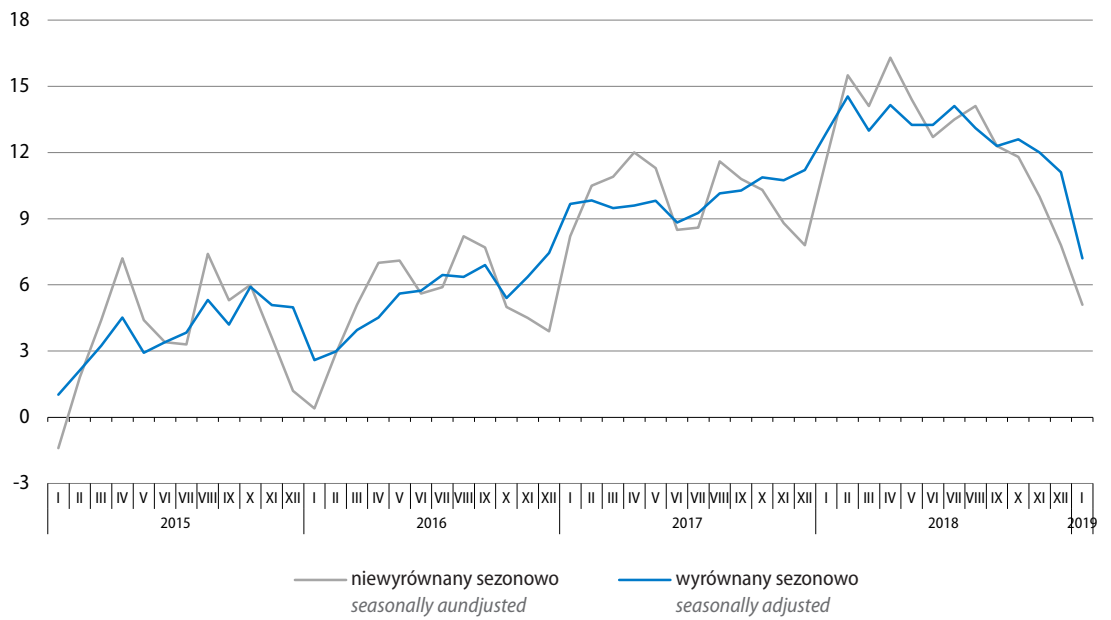
W **portach morskich** w 2018 r. przeładowano 91,3 mln ton ładunków, tj. o 17,0% więcej niż w roku poprzednim. Wzrost obserwowano we wszystkich rodzajach ładunków, najwyższy w przypadku pozostałych ładunków drobnicowych – o 39,2% i kontenerów – o 25,0%. Obroty ładunkami masowymi suchymi zwiększyły się o 16,8% (w tym przeładunki węgla i koksu – o 43,3%), ładunkami masowymi ciekłymi – o 11,5% (w tym przeładunki ropy naftowej i przetworów naftowych – o 6,7%), a ładunkami tocznymi – o 3,2%. W grudniu 2018 r. w portach morskich przeładowano 7,6 mln ton ładunków (o 2,3% mniej niż rok wcześniej).

W 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły obroty ładunkowe w portach Gdańsk (o 23,3% do 41,8 mln ton), Gdynia (o 14,9% do 21,1 mln ton), Świnoujście (o 14,3% do 16,8 mln ton) oraz Szczecin (o 7,0% do 9,4 mln ton). Spadek notowano natomiast w porcie Police (o 17,1% do 1,5 mln ton).

Środkami komunikacji publicznej (bez przewozów taborem komunikacji miejskiej) w 2018 r. przewieziono 624,7 mln pasażerów, tj. o 2,4% mniej niż rok wcześniej, co było związane ze zmniejszeniem przewozów w transporcie samochodowym (o 7,1% do 298,7 mln osób). Wzrosła natomiast wielkość przewozów w transporcie kolejowym (o 1,4% do 307,4 mln osób) oraz lotniczym (o 22,4% do 17,1 mln osób).

W styczniu br. **ogólny klimat koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa oceniany jest mniej korzystnie niż w poprzednich miesiącach. Opinie na temat bieżącego popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej pogorszyły się (diagnozy sprzedaży i sytuacji finansowej są negatywne). Prognozy dotyczące popytu i sprzedaży są zbliżone do formułowanych w grudniu. Bardziej niekorzystne niż przed miesiącem są oczekiwania dotyczące przyszłej sytuacji finansowej.

Wykres 37. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w transporcie i gospodarce magazynowej
 Chart 37. General business climate indicators in transportation and storage

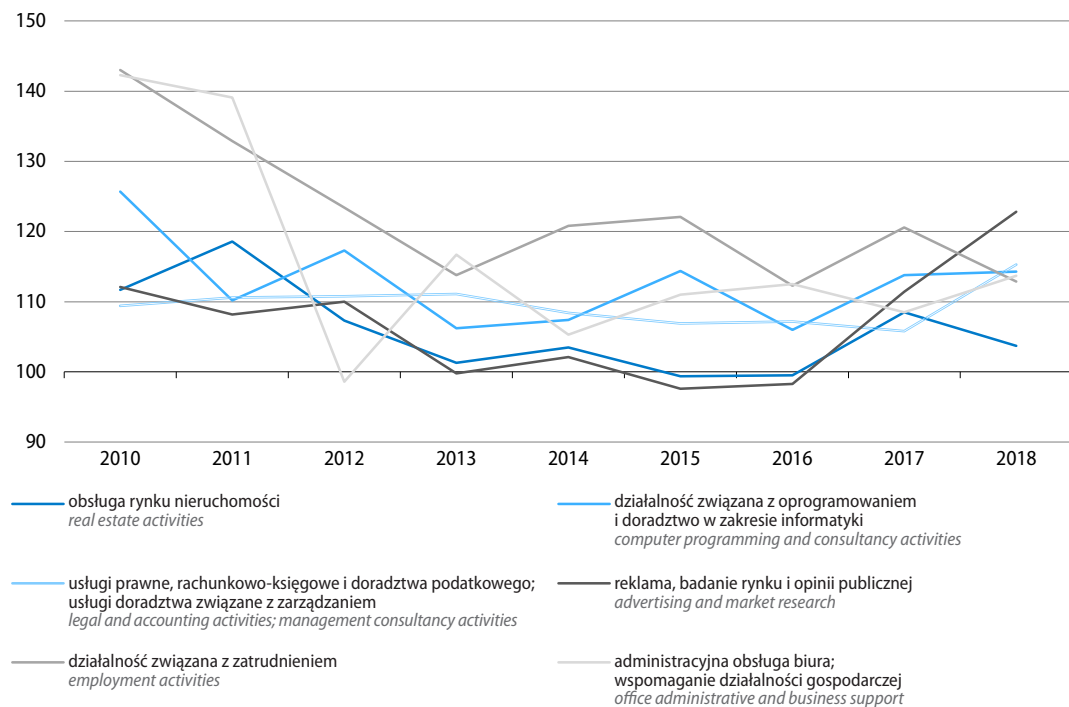

Usługi biznesowe Business services

W 2018 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost obrotów¹ w większości badanych grupowań z obszaru **usług biznesowych**².

Wykres 38. Dynamika obrotów w wybranych usługach biznesowych (ceny bieżące) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 38. Indices of turnover in chosen business services (current prices) corresponding period of previous year=100

1 W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

2 Usługi biznesowe to usługi związane z obsługą działalności gospodarczej. Badaniem objęto wybrane grupowania Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007: z sekcji Informacja i komunikacja działy: działalność wydawnicza, działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana, działalność usługowa w zakresie informacji; sekcję Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; z sekcji Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna: dział działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe, grupę doradztwo związane z zarządzaniem oraz działy: działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne; reklama, badanie rynku i opinii publicznej; pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; z sekcji Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca działy: działalność związana z zatrudnieniem; działalność detektywistyczna i ochroniarska, grupę sprzątnięcie obiektów oraz dział działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej.

Najwyższy wzrost, szybszy niż w 2017 r., obserwowano w reklamie, badaniu rynku i opinii publicznej (22,8%). Umocnił się także wzrost obrotów w działalności związanej ze sprzątnięciem obiektów (do 20,5%), pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (17,6%) oraz usługach prawnych, rachunkowo-księgowych i doradztwie podatkowym; usługach doradztwa związanych z zarządzaniem (15,3%). Przyspieszenie tempa wzrostu obrotów notowano także w działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalności powiązanej (do 14,3%), działalności w zakresie architektury inżynierii; badaniach i analizach technicznych (14,1%) oraz działalności związanej z administracyjną obsługą biur i pozostałą działalnością wspomagającą prowadzenie działalności gospodarczej (13,7%). W mniejszym stopniu niż przed rokiem wzrosły natomiast obroty w działalności związanej z zatrudnieniem (12,9%), detektywistycznej i ochroniarskiej (10,0%), usługowej w zakresie informacji (6,5%) oraz związanej z obsługą rynku nieruchomości (3,7%).

Niższe niż przed rokiem były obroty w działalności wydawniczej (o 6,1% wobec spadku o 3,1% w 2017 r.).

Bilans płatniczy

Balance of payments

Według wstępnych danych **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹ w listopadzie 2018 r. wyniosło minus 1,0 mld zł (wobec 0,4 mld zł w listopadzie 2017 r.). **Saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie minus 1,0 mld zł (wobec 1,1 mld zł rok wcześniej), przy czym eksport wzrósł o 8,9% do 86,2 mld zł, a import zwiększył się o 11,8% do 87,1 mld zł. **Saldo usług** wyniosło 8,1 mld zł i było o 16,4% wyższe niż w listopadzie 2017 r., przy czym złożyły się na nie salda: podróży zagranicznych (1,9 mld zł), usług transportowych (2,3 mld zł) oraz pozostałych usług (3,8 mld zł). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 22,2 mld zł (wzrost o 10,2%), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 14,1 mld zł (tj. o 6,9% więcej niż przed rokiem). **Saldo dochodów pierwotnych** wyniosło minus 7,9 mld zł i w porównaniu z ujemnym saldem sprzed roku poprawiło się o 0,7 mld zł. O wysokości salda dochodów pierwotnych w największym stopniu zadecydowało saldo dochodów z inwestycji w kwocie minus 6,6 mld zł, przy czym dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 6,0 mld zł, a dochody nierezydentów z inwestycji portfelowych wyniosły 1,1 mld zł. **Saldo dochodów wtórnych** wyniosło minus 0,2 mld zł (wobec 0,9 mld zł rok wcześniej), przy czym wartość przychodów w porównaniu z listopadem 2017 r. zmniejszyła się o 2,6 mld zł do kwoty 1,9 mld zł, a wartość rozchodów obniżyła się o 1,5 mld zł do poziomu 2,1 mld zł.

Rachunek kapitałowy zamknął się dodatnim saldem w wysokości 3,0 mld zł (wobec 0,6 mld zł w listopadzie 2017 r.), a kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 3,5 mld zł oraz 0,4 mld zł (wobec 0,9 mld zł przychodów oraz 0,3 mld zł rozchodów przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w listopadzie 2018 r. wyniosło 2,5 mld zł (wobec minus 2,5 mld zł rok wcześniej). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** ukształtowało się na poziomie 3,1 mld zł, przy czym saldo pasywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 3,6 mld zł. Saldo **polskich inwestycji za granicą** wyniosło 5,6 mld zł, w tym saldo aktywów inwestycji bezpośrednich ukształtowało się na poziomie 1,8 mld zł. Na wysokość salda rachunku finansowego wpływały również **inwestycje portfelowe**, dla których aktywa zagraniczne rezydentów zmniejszyły wartość o 0,3 mld zł oraz wystąpił odpływ kapitału nierezydentów w kwocie 2,7 mld zł. W **pozostałych inwestycjach** aktywa rezydentów zmniejszyły się o 1,9 mld zł oraz wystąpił napływ kapitału nierezydentów w kwocie 2,2 mld zł. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie minus 1,0 mld zł.

Wartość **oficjalnych aktywów rezerwowych** w listopadzie 2018 r. zwiększyła się o 7,0 mld zł do poziomu 429,5 mld zł na koniec miesiąca.

¹ Opracowano na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Tablica 30. Bilans płatniczy
Table 30. Balance of payments

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	XI 2017	XI 2018	XII 2017 – XI 2018 ^a
	w mln zł <i>in mln PLN</i>		
Rachunek bieżący <i>Current account</i>	402	-957	-14350
Saldo obrotów towarowych <i>Balance on goods</i>	1123	-987	-19965
eksport <i>exports</i>	79097	86162	908759
import <i>imports</i>	77974	87149	928724
Saldo usług <i>Balance on services</i>	6956	8096	92224
przychody <i>credit</i>	20156	22203	245974
rozchody <i>debit</i>	13200	14107	153750
Saldo dochodów pierwotnych <i>Balance on primary income</i>	-8557	-7866	-83283
przychody <i>credit</i>	2515	2424	47130
rozchody <i>debit</i>	11072	10290	130413
Saldo dochodów wtórnych <i>Balance on secondary income</i>	880	-200	-3326
przychody <i>credit</i>	4445	1887	24207
rozchody <i>debit</i>	3565	2087	27533
Rachunek kapitałowy <i>Capital account</i>	648	3034	42680
Przychody <i>Credit</i>	940	3476	46647
Rozchody <i>Debit</i>	292	442	3967
Rachunek finansowy <i>Financial account</i>	-2524	2499	11218
Inwestycje bezpośrednie – aktywa <i>Direct investment – assets</i>	4223	1818	6092
akcje i inne formy udziałów kapitałowych <i>equity and investment fund shares</i>	1007	1191	2852
instrumenty dłużne <i>debt instruments</i>	3216	627	3240
Inwestycje bezpośrednie – pasywa <i>Direct investment – liabilities</i>	8176	3621	49367
akcje i inne formy udziałów kapitałowych <i>equity and investment fund shares</i>	9268	4440	36787
instrumenty dłużne <i>debt instruments</i>	-1092	-819	12580

a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

a Cumulated data presented as 12-month moving data.

Tablica 30. Bilans płatniczy (dok.)
 Table 30. Balance of payments (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	XI 2017	XI 2018	XII 2017 – XI 2018 ^a
	w mln zł <i>in mln PLN</i>		
Inwestycje portfelowe – aktywa <i>Portfolio investment – assets</i>	-871	-266	965
udziałowe papiery wartościowe <i>equity securities</i>	-1206	-651	-4643
dłużne papiery wartościowe <i>debt securities</i>	335	385	5608
Inwestycje portfelowe – pasywa <i>Portfolio investment – liabilities</i>	2391	-2742	-11328
udziałowe papiery wartościowe <i>equity securities</i>	1432	1310	2682
dłużne papiery wartościowe <i>debt securities</i>	959	-4052	-14010
Pozostałe inwestycje – aktywa <i>Other investment – assets</i>	1733	-1879	35324
NBP <i>monetary authorities</i>	-	-	-
sektor rządowy <i>general government</i>	-22	-19	330
Monetarne Instytucje Finansowe <i>Monetary Financial Institutions</i>	-1931	-2301	24006
pozostałe sektory <i>other sectors</i>	3686	441	10988
Pozostałe inwestycje – pasywa <i>Other investment – liabilities</i>	4630	2232	-4063
NBP <i>monetary authorities</i>	8799	8021	-5315
sektor rządowy <i>general government</i>	-561	-579	-2404
Monetarne Instytucje Finansowe <i>Monetary Financial Institutions</i>	-3614	-6745	-5792
pozostałe sektory <i>other sectors</i>	6	1535	9448
Pochodne instrumenty finansowe <i>Financial derivatives</i>	-412	-1028	-9106
Oficjalne aktywa rezerwowe <i>Official reserve assets</i>	8000	6965	11919
Saldo błędów i opuszczeń <i>Net errors and omissions</i>	-3574	422	-17112

a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

a Cumulated data presented as 12-month moving data.

Handel zagraniczny

Foreign trade

W okresie styczeń–listopad 2018 r. obroty towarowe z zagranicą wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku w większym stopniu po stronie importu niż eksportu. Saldo obrotów ogółem było ujemne wobec dodatniego przed rokiem. Obroty w cenach stałych w okresie styczeń–październik 2018 r. zwiększyły się w skali roku; wskaźnik terms of trade kształtował się bardziej niekorzystnie niż rok wcześniej.

W porównaniu z okresem styczeń–listopad 2017 r. eksport liczony w złotych (w cenach bieżących) wzrósł o 6,4% i wyniósł 868,3 mld zł, a import zwiększył się o 9,1% do 881,4 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 13,1 mld zł (wobec dodatniego 8,1 mld zł przed rokiem).

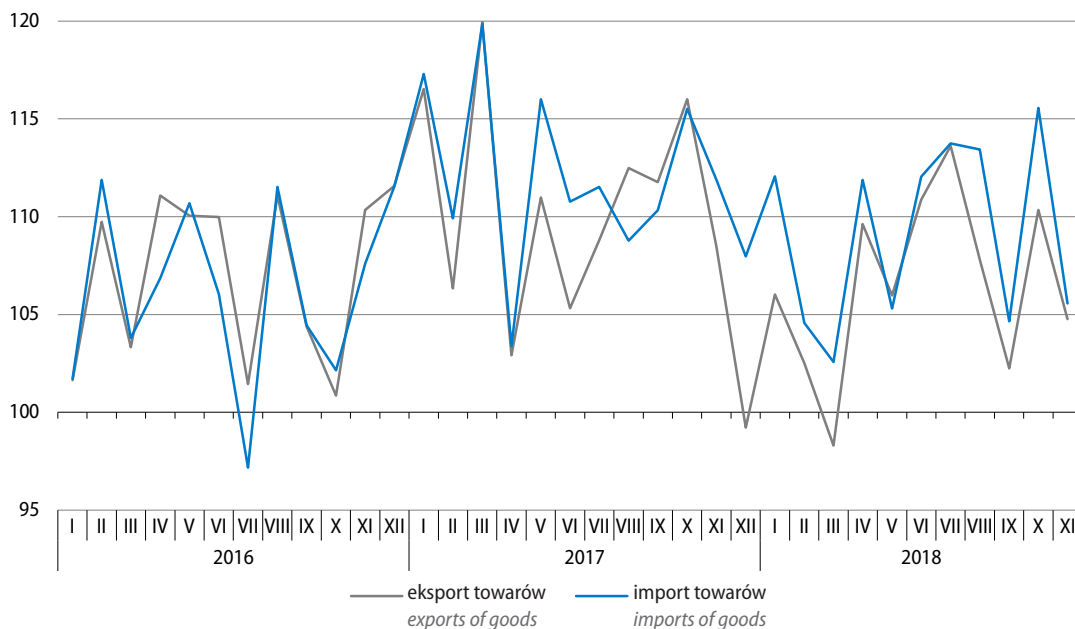
Eksport **w cenach stałych** w okresie styczeń–październik 2018 r. zwiększył się w skali roku o 5,8%, a import wzrósł o 6,7%. Wyższy niż przed rokiem był wolumen eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 7,2%), krajów UE (o 5,3%) oraz do krajów rozwijających się (o 4,0%). W imporcie wzrósł wolumen towarów sprowadzanych z krajów rozwijających się (o 13,0%), z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 9,8%) i krajów UE (o 3,9%).

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych) były wyższe o 0,8% niż w okresie dziesięciu miesięcy 2017 r., a towarów importowanych wzrosły o 2,6%.

Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem w okresie styczeń–październik 2018 r. kształtował się na poziomie 98,2 (w porównaniu z 99,8 w analogicznym okresie 2017 r.). W wymianie z krajami UE wskaźnik wyniósł 99,2 (wobec 102,1), w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – 85,6 (w porównaniu z 85,5), a z krajami rozwijającymi się, podobnie jak rok wcześniej – 98,0.

Wykres 39. Obroty handlu zagranicznego (ceny bieżące) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 39. Foreign trade turnover (current prices)
corresponding period of previous year=100

Tablica 31. Obroty towarowe handlu zagranicznego
 Table 31. Foreign trade turnover of goods

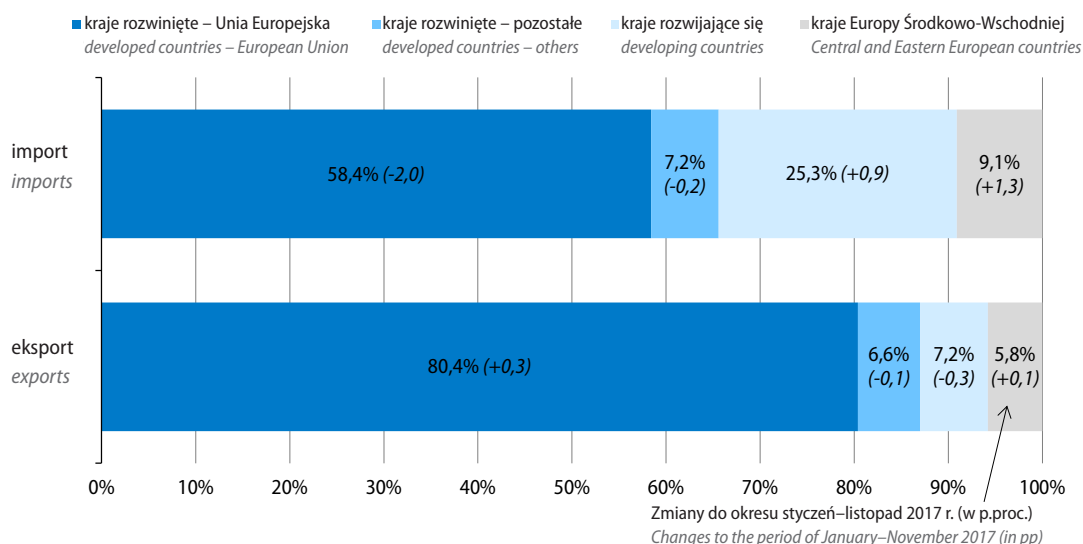
Wyszczególnienie Specification	I–XI 2018						I–XI 2017	I–XI 2018
	w mln zł in mln PLN	w mln EUR in mln EUR	w mln USD in mln USD	I–XI 2017=100				
				zł PLN	EUR EUR	USD USD	struktura w % structure in %	
Eksport <i>Exports</i>	868338,4	204313,9	242755,3	106,4	107,1	114,0	100,0	100,0
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	755874,7	177865,7	211354,4	106,8	107,4	114,4	86,8	87,0
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	698365,2	164331,7	195265,9	106,8	107,5	114,4	80,1	80,4
w tym strefa euro <i>of which euro area</i>	500775,4	117839,1	140034,2	107,4	108,1	115,1	57,1	57,7
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	62060,6	14598,3	17337,6	101,3	101,9	108,4	7,5	7,2
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	50403,2	11849,9	14063,2	107,5	107,9	114,6	5,7	5,8
Import^a <i>Imports^a</i>	881393,6	207387,4	246396,4	109,1	109,7	116,8	100,0	100,0
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	577982,9	136033,6	161727,4	105,6	106,2	113,2	67,8	65,6
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	515152,0	121247,8	144147,9	105,6	106,2	113,2	60,4	58,5
w tym strefa euro <i>of which euro area</i>	411737,5	96904,1	115198,8	105,6	106,3	113,2	48,3	46,7
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	223318,5	52521,9	62327,2	112,9	113,5	120,7	24,4	25,3
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	80092,2	18831,9	22341,8	127,6	128,4	136,6	7,8	9,1
Saldo <i>Balance</i>	-13055,2	-3073,5	-3641,1	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	177891,8	41832,1	49627,0	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	183213,2	43083,9	51118,0	x	x	x	x	x
w tym strefa euro <i>of which euro area</i>	89037,9	20935,0	24835,4	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	-161257,9	-37923,6	-44989,6	x	x	x	x	x
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	-29689,0	-6982,0	-8278,6	x	x	x	x	x

a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są wg kraju pochodzenia. Dane dot. importu wg kraju wysyłki dostępne są w informacji bieżącej o wynikach wstępnych „Obroty towarowe handlu zagranicznego ogółem i według krajów w okresie styczeń–październik 2018” na stronie internetowej GUS: http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5466/1/76/1/obroty_towarowe_handlu_zagranicznego_styczen-listopad_2018.pdf

a Data on imports by groups of countries are presented by country of origin. Data on imports by country of consignment are available in current information on preliminary results 'Foreign trade turnover of goods in total and by countries in January–November 2018' on Statistics Poland's website: http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/en/defaultaktualnosci/3285/1/78/1/foreign_trade_turnover_of_goods_january-november_2018.pdf

Wykres 40. Struktura geograficzna obrotów handlu zagranicznego według grup krajów w okresie styczeń–listopad 2018 r.

Chart 40. Geographical structure of foreign trade turnover by the groups of countries in the period of January–November 2018

W strukturze geograficznej obrotów w okresie styczeń–listopad 2018 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r., udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrósł po obu stronach wymiany. Udział krajów rozwijających się zwiększył się w imporcie, przy jednoczesnym spadku w eksporcie, natomiast krajów rozwiniętych (w tym krajów UE) wzrósł po stronie eksportu, a obniżył się po stronie importu.

Eksport do krajów **Unii Europejskiej** zwiększył się w stosunku do okresu styczeń–listopad 2017 r. o 6,8% do 698,4 mld zł, a import wzrósł o 5,6% do 515,2 mld zł. Dodatkowo saldo wymiany ukształtowało się na poziomie wyższym niż przed rokiem i wyniosło 183,2 mld zł (wobec 165,9 mld zł w analogicznym okresie 2017 r.). Obroty z krajami UE stanowiły 80,4% wartości eksportu ogółem (wzrost w skali roku o 0,3 p.proc.) oraz 58,4% wartości importu ogółem (spadek o 2,0 p.proc.).

Wartość obrotów z **Niemcami** wzrosła w skali roku: w eksporcie o 8,9% do 244,4 mld zł, a w imporcie o 5,5% do 197,2 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 47,2 mld zł (wobec 37,5 mld zł w okresie styczeń–listopad 2017 r.). Udział Niemiec w eksporcie ogółem był wyższy niż przed rokiem o 0,6 p.proc. i wyniósł 28,1%, a w imporcie ogółem obniżył się o 0,7 p.proc. do 22,4%.

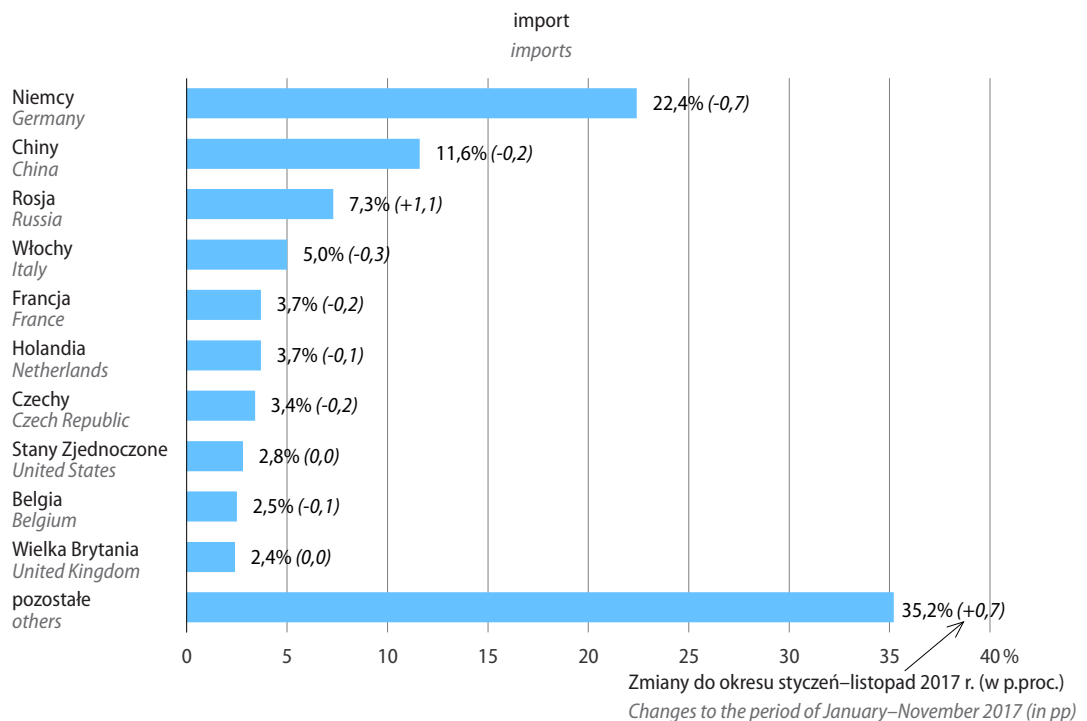
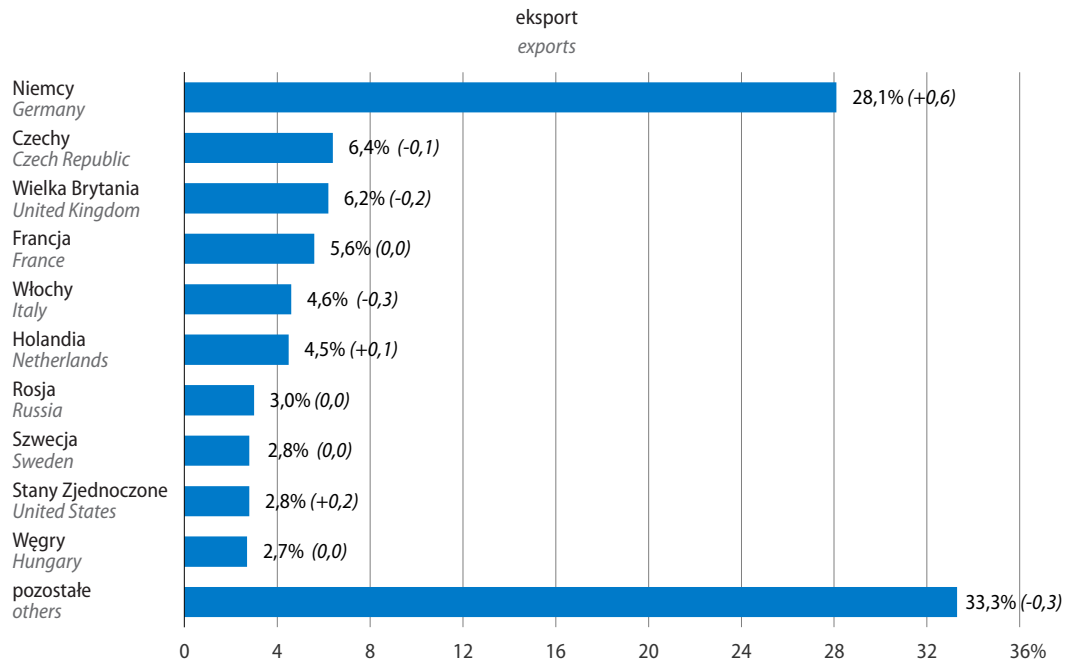
W wymianie z Niemcami wg grup towarowych SITC odnotowano wzrost w skali roku eksportu m.in. artykułów z tworzyw sztucznych gdzie indziej niewymienionych, materiałów drukowanych oraz urządzeń elektrycznych i nieelektrycznych, typu domowego gdzie indziej niewymienionych. W ramach importu zwiększyła się natomiast wartość m.in. sprowadzonych spalinowych silników tłokowych i ich części, papieru i tektury oraz pojazdów samochodowych do przewozu osób.

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** były wyższe niż w okresie jedenastu miesięcy 2017 r., na co głównie wpłynął wzrost wymiany towarowej z Rosją i Ukrainą. Eksport zwiększył się o 7,5% do 50,4 mld zł, a import wzrósł o 27,6% do 80,1 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 29,7 mld zł (wobec minus 15,9 mld zł rok wcześniej). Udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem wzrósł w porównaniu z okresem jedenastu miesięcy 2017 r. o 0,1 p.proc. do 5,8%, natomiast w imporcie ogółem zwiększył się o 1,3 p.proc. do 9,1%.

Wykres 41. Struktura geograficzna obrotów handlu zagranicznego według krajów w okresie styczeń–listopad 2018 r.

Chart 41. Geographical structure of foreign trade turnover by countries in the period of January–November 2018

Rosja w rankingu naszych partnerów handlowych, tak jak w okresie styczeń–listopad 2017 r., w eksporcie uplasowała się na siódmej pozycji, a w imporcie na trzeciej. Eksport do Rosji wzrósł o 8,8% do 26,5 mld zł, natomiast import zwiększył się o 28,6% do 64,6 mld zł. Saldo obrotów pogłębiło się z minus 25,9 mld zł w okresie styczeń–listopad 2017 r. do minus 38,1 mld zł. Udział Rosji w eksporcie ogółem, w porównaniu z okresem jedenastu miesięcy 2017 r., nie uległ zmianie i wyniósł 3,0%, a w imporcie ogółem zwiększył się z 6,2% do 7,3%.

W obrotach z Rosją wg grup SITC w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. odnotowano m.in. znaczny wzrost eksportu maszyn do automatycznego przetwarzania danych, pozostałych maszyn i urządzeń oraz urządzeń elektrycznych i nieelektrycznych typu domowego, przy spadku eksportu m.in. leków. W imporcie zwiększyła się wartość m.in. wyrobów walcowanych płaskich, z żeliwa lub stali niestopowej, nieplaterowanych, niepokrytych ani niepowleczonej, węgla oraz surowych olejów ropy naftowej, a obniżyła się – m.in. aluminium.

Obroty z krajami **rozwijającymi się** w okresie styczeń–listopad 2018 r. wzrosły w skali roku zarówno po stronie eksportu (o 1,3% do 62,1 mld zł), jak i importu (o 12,9% do 223,3 mld zł). Ujemne saldo pogłębiło się z minus 136,5 mld zł w analogicznym okresie 2017 r. do 161,2 mld zł.

Chiny w rankingu naszych partnerów handlowych zajmowały dwudzieste pierwsze miejsce w eksporcie i drugie w imporcie. Eksport do Chin wzrósł o 2,8% do 8,1 mld zł, a import z tego kraju zwiększył się o 7,6% do 102,7 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w kwocie 94,6 mld zł (wobec minus 87,6 mld zł w okresie styczeń–listopad 2017 r.). Udział Chin w obrotach ogółem nieznacznie obniżył się w porównaniu z notowanym przed rokiem – w eksporcie o 0,1 p.proc. do 0,9%, natomiast w imporcie o 0,2 p.proc. do 11,6%.

W obrotach z Chinami wg nomenklatury SITC po stronie eksportu odnotowano wzrost wartości m.in. części i akcesoriów nadających się do stosowania wyłącznie lub głównie do maszyn oraz urządzeń energetycznych elektrycznych, a spadek m.in. miedzi. W imporcie m.in. zwiększyła się wartość sprowadzanej pozostałej aparatury i urządzeń elektrycznych, a zmniejszyła – maszyn i urządzeń do automatycznego przetwarzania danych.

W większości sekcji towarowych wg nomenklatury SITC obroty były wyższe niż w okresie styczeń–listopad 2017 r. W największym stopniu wzrósł eksport w sekcjach: surowce niejadalne z wyjątkiem paliw, paliwa mineralne, smary i materiały pochodne oraz napoje i tytoń. Po stronie importu najbardziej zwiększyła się wartość towarów sprowadzanych w ramach sekcji: paliwa mineralne, smary i materiały pochodne, różne wyroby przemysłowe oraz maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy. W strukturze towarowej eksportu w największym stopniu wzrósł udział różnych wyrobów przemysłowych, a w strukturze importu – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. Po obu stronach wymiany niższy niż przed rokiem był udział sekcji chemikalia i produkty pokrewne.

Tablica 32. Dynamika i struktura obrotów ogółem według sekcji SITC
 Table 32. Foreign trade indices and structure by SITC sections

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–XI 2018		I–XI 2017	
	w mln zł <i>in mln PLN</i>	I–XI 2017=100	struktura w % <i>structure in %</i>	
Eksport Exports	868338,4	106,4	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>				
Żywność i zwierzęta żywe <i>Food and live animals</i>	93423,6	104,7	10,8	10,9
Napoje i tytoń <i>Beverages and tobacco</i>	16604,4	112,3	1,9	1,8
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw <i>Crude materials inedible, except fuels</i>	20142,0	113,2	2,3	2,2
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne <i>Mineral fuels lubricants and related materials</i>	22326,8	112,9	2,6	2,4
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne <i>Animal and vegetable oils, fats and waxes</i>	955,7	76,4	0,1	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne <i>Chemicals and related products</i>	78380,8	100,5	9,0	9,6
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca <i>Manufactures goods classified chiefly by material</i>	163768,3	106,7	18,9	18,8
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy <i>Machinery and transport equipment</i>	323030,6	106,7	37,2	37,1
Różne wyroby przemysłowe <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	148076,3	107,9	17,1	16,8
Import Imports	881393,6	109,1	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>				
Żywność i zwierzęta żywe <i>Food and live animals</i>	61181,1	101,3	6,9	7,5
Napoje i tytoń <i>Beverages and tobacco</i>	6304,2	106,7	0,7	0,7
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw <i>Crude materials inedible, except fuels</i>	27296,0	106,5	3,1	3,2
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne <i>Mineral fuels lubricants and related materials</i>	76877,0	138,3	8,7	6,9
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne <i>Animal and vegetable oils, fats and waxes</i>	3038,5	90,4	0,3	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne <i>Chemicals and related products</i>	120806,4	102,5	13,7	14,6
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca <i>Manufactures goods classified chiefly by material</i>	155737,2	108,0	17,7	17,9
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy <i>Machinery and transport equipment</i>	302875,1	108,2	34,4	34,7
Różne wyroby przemysłowe <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	113641,1	109,9	12,9	12,8

Tablica 33. Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (według CN)

Table 33. Foreign trade turnover of agri-food products (by CN)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–XI 2018						I–XI 2017	I–XI 2018
	w mln zł <i>in mln PLN</i>	w mln EUR <i>in mln EUR</i>	w mln USD <i>in mln USD</i>	I–XI 2017=100				
				zł <i>PLN</i>	EUR <i>EUR</i>	USD <i>USD</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	
Eksport <i>Exports</i>	115189,9	27092,5	32166,5	105,3	105,8	112,4	100,0	100,0
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	59024,6	13880,8	16478,9	107,9	108,5	115,1	50,0	51,2
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	37401,9	8799,3	10452,2	105,5	106,0	112,6	32,4	32,5
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	17201,8	4045,0	4799,1	98,2	98,8	105,1	16,0	14,9
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	1561,6	367,4	436,3	89,7	90,1	95,7	1,6	1,4
Import <i>Imports</i>	77098,6	18147,6	21573,6	101,9	102,6	109,4	100,0	100,0
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	31663,9	7448,6	8846,1	104,8	105,3	112,0	40,0	41,1
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	22072,9	5194,3	6171,8	100,2	100,7	107,2	29,1	28,6
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	19845,0	4677,1	5572,3	101,6	102,5	109,9	25,8	25,7
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	3516,8	827,6	983,4	91,6	92,2	98,2	5,1	4,6
Saldo <i>Balance</i>	38091,3	8944,9	10592,9	x	x	x	x	x
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	27360,7	6432,2	7632,8	x	x	x	x	x
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	15329,0	3605,0	4280,4	x	x	x	x	x
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	-2643,2	-632,1	-773,2	x	x	x	x	x
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	-1955,2	-460,2	-547,1	x	x	x	x	x

Eksport **produktów rolno-spożywczych** (według CN) w okresie styczeń–listopad 2018 r. był wyższy niż przed rokiem o 5,3% i wyniósł 115,2 mld zł, a import wzrósł o 1,9% do 77,1 mld zł. Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 38,1 mld zł (wobec 33,8 mld zł po jedenastu miesiącach 2017 r.). Udział towarów rolno-spożywczych w obrotach ogółem zmniejszył się w skali roku: po stronie eksportu o 0,1 p.proc. do 13,3%, a po stronie importu o 0,7 p.proc. do 8,7%.

Wyższy niż przed rokiem był eksport towarów rolno-spożywczych do krajów rozwiniętych – o 5,9% (w tym do krajów UE o 5,9%) i krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 4,4%, obniżył się natomiast eksport do krajów rozwijających się – o 0,3%. W imporcie odnotowano wysoki wzrost obrotów z krajami Europy Środkowo-Wschodniej (o 16,6%) i niewielki z krajami rozwijającymi się (o 2,2%) oraz z krajami rozwiniętymi (o 1,2%), w tym z krajami UE (o 0,1%).

W **strukturze rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych** w porównaniu z okresem styczeń–listopad 2017 r. zwiększył się udział towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie (z 59,6% do 60,0%). Zmniejszył się natomiast udział towarów konsumpcyjnych (z 25,3% do 24,9%) oraz dóbr inwestycyjnych (z 15,1% do 15,0%).

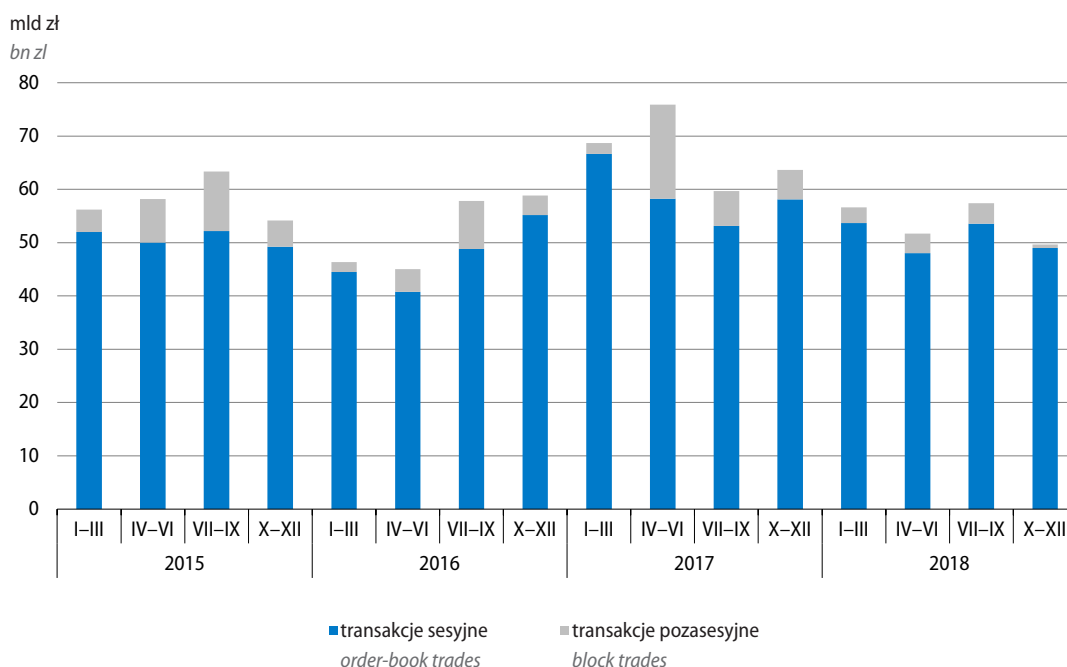
W ramach wszystkich kategorii notowano wzrost importu: towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie o 10,0%, dóbr inwestycyjnych o 8,4% oraz towarów konsumpcyjnych o 7,5%.

Giełdowy rynek papierów wartościowych Stock exchange market

W okresie styczeń–grudzień 2018 r. na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowało 7 spółek, natomiast 25 wycofało się, w rezultacie w końcu grudnia 2018 r. notowano 465 spółek (w tym 51 zagranicznych). **Kapitalizacja** na ostatniej sesji w grudniu 2018 r. wyniosła 1128,5 mld zł (spadek o 251,3 mld zł, tj. o 18,2% w stosunku do ostatniej sesji w grudniu 2017 r.).

Łączna wartość obrotów **akcjami** w 2018 r. wyniosła 215,4 mld zł (spadek o 19,6% w stosunku do 2017 r.). W systemie transakcji sesyjnych obroty zmniejszyły się o 13,5%, natomiast w systemie transakcji pakietowych spadły o 64,8%. Wartość obrotów **prawami do akcji** w systemie transakcji sesyjnych wyniosła 14,8 mln zł (wobec 209,4 mln zł w 2017 r.), natomiast w systemie transakcji pakietowych – 7,8 mln zł (wobec 11,8 mln zł). Obroty **prawami poboru** wyniosły 0,2 mln zł (wobec 6,3 mln zł w 2017 r.). Obroty **certyfikatami inwestycyjnymi** w systemie transakcji sesyjnych ukształtowały się na poziomie 72,7 mln zł, tj. o 7,0% niższym niż przed rokiem. W ramach transakcji sesyjnych zmniejszyły się także obroty **produktami strukturyzowanymi** – o 7,1% do 882,6 mln zł oraz **ETF-ami** – o 25,2% do 149,9 mln zł.

Wykres 42. Wartość obrotów akcjami w segmencie kasowym Rynku Głównego GPW
Chart 42. Value of shares turnover for cash segment on the Main Market of the Warsaw Stock Exchange

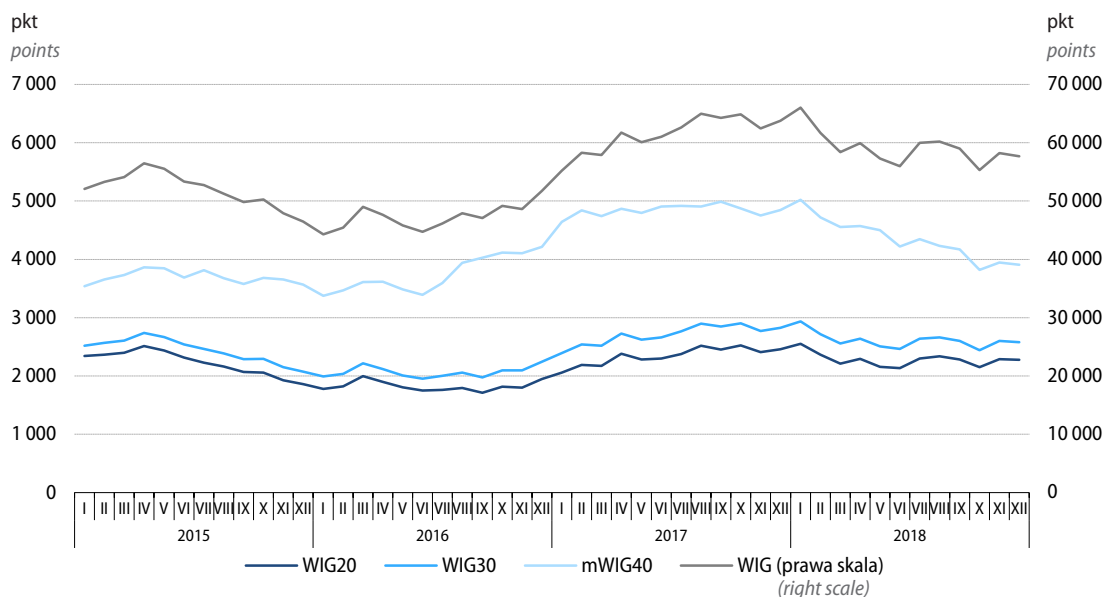
Na zamknięciu ostatniej sesji w grudniu 2018 r. większość indeksów giełdowych zanotowała spadek w stosunku do ostatniej sesji w 2017 r., w tym WIG (o 9,5%) i WIG-Poland (o 9,7%). Indeks w sektorze dużych spółek WIG20 zmniejszył się o 7,5%, a w sektorze średnich spółek mWIG40 o 19,3%. Wśród indeksów sektorowych największy spadek notowano w branży chemicznej (o 38,9%) i budowlanej (o 32,1%); natomiast wzrost odnotowano jedynie w sektorze paliwowym (o 12,0%).

Tablica 34. Wartość indeksów giełdowych
 Table 34. Values of stock indices

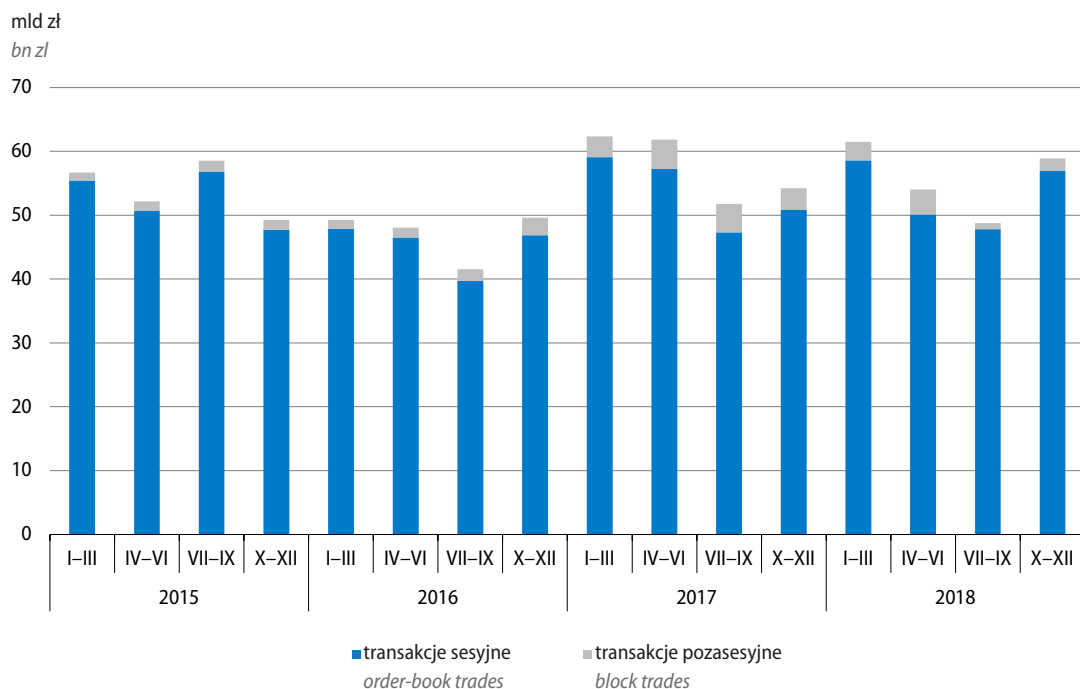
Wyszczególnienie Specification	2017				2018				
	stan na zamknięcie ostatniej sesji w miesiącu at the closing of the last session of the month								
	III	VI	IX	XII	III	VI	IX	XII	XII 2017=100
WIG	57911,3	61018,4	64289,7	63746,2	58377,4	55954,4	58974,8	57690,5	90,5
WIG-POLAND	58931,4	62194,8	65647,4	65183,8	59533,0	57060,4	60176,5	58889,9	90,3
WIG-UKRAINE	637,2	621,7	537,8	493,1	498,1	431,3	436,3	415,1	84,2
WIG-BANKI	6991,7	7261,9	7450,5	8482,0	7841,4	7219,4	7876,3	7453,7	87,9
WIG-BUDOW	3518,6	3470,8	3125,9	2819,2	2688,2	2143,1	1895,9	1915,0	67,9
WIG-CHEMIA	16091,3	14778,7	16814,7	15297,9	13639,5	11891,5	9829,9	9350,9	61,1
WIG-NRCHOM	1933,4	2130,4	2163,1	2198,1	2202,4	2088,3	2033,9	1911,7	87,0
WIG-ENERG	2876,2	3037,5	3361,7	2990,6	2457,6	2344,5	2208,1	2410,7	80,6
WIG-INFO	2359,4	2287,8	2095,2	2041,8	1971,6	1894,2	2033,6	1991,9	97,6
WIG-LEKI	6616,4	6077,3	6141,9	5827,1	5102,9	5781,0	5863,4	5106,0	87,6
WIG-GORNIC	4157,6	4106,1	4596,7	4394,9	3509,0	3509,3	3439,6	3423,4	77,9
WIG-MEDIA	5167,5	5126,8	4887,6	4791,3	5031,1	4845,2	4524,7	4513,1	94,2
WIG-MOTO	5457,6	5764,2	5383,6	5174,4	4500,9	4332,5	4100,8	3541,0	68,4
WIG-ODZIEŻ	6020,6	6053,3	7070,0	7507,0	6886,7	6485,3	6681,3	6021,7	80,2
WIG-PALIWA	6561,7	7128,3	7996,1	7140,4	5946,6	6011,4	7362,8	7998,2	112,0
WIG-SPOŻYW	4577,1	4473,8	3904,6	3627,6	3792,6	3463,2	3441,5	3383,2	93,3
WIG-TELKOM	683,6	713,4	745,3	745,4	744,3	651,4	597,5	619,9	83,2
WIG-CEE	898,9	929,5	983,1	989,1	1014,5	1063,1	1101,4	1091,1	110,3
RESPECT	2810,4	2974,0	3178,7	3077,6	2754,8	2596,4	2725,5	2792,6	90,7
WIG30	2516,4	2663,7	2848,9	2825,3	2556,7	2464,9	2602,5	2581,5	91,4
WIG20	2176,0	2299,8	2453,5	2461,2	2210,4	2135,5	2285,1	2276,6	92,5
mWIG40	4743,7	4907,4	4988,0	4847,3	4554,9	4219,7	4169,0	3909,4	80,7
sWIG80	16382,2	16069,0	15123,5	14595,8	14179,6	12689,0	11483,6	10571,1	72,4
WIGdiv	1128,2	1180,4	1251,8	1213,9	1095,2	1045,2	1098,3	1069,6	88,1

Wartość transakcji sesyjnych **kontraktami terminowymi** w 2018 r. wyniosła 213,5 mld zł (tj. o 0,5% mniej niż w 2017 r.), a transakcje pozasesyjne tym instrumentem kształtowały się na poziomie 9,7 mld zł (spadek o 38,3%). Zwiększyły się obroty **opcjami indeksowymi** w systemie transakcji sesyjnych (o 9,5%), przy jednoczesnym spadku w systemie transakcji pozasesyjnych (o 45,0%). W 2018 r. nie odnotowano obrotów **jednostkami indeksowymi**.

Wykres 43. Indeksy giełdowe
 Chart 43. *Stock indices*

Wykres 44. Wartość obrotów kontraktami terminowymi na Rynku Głównym GPW
 Chart 44. *Value of future contracts turnover on the Main Market of the Warsaw Stock Exchange*

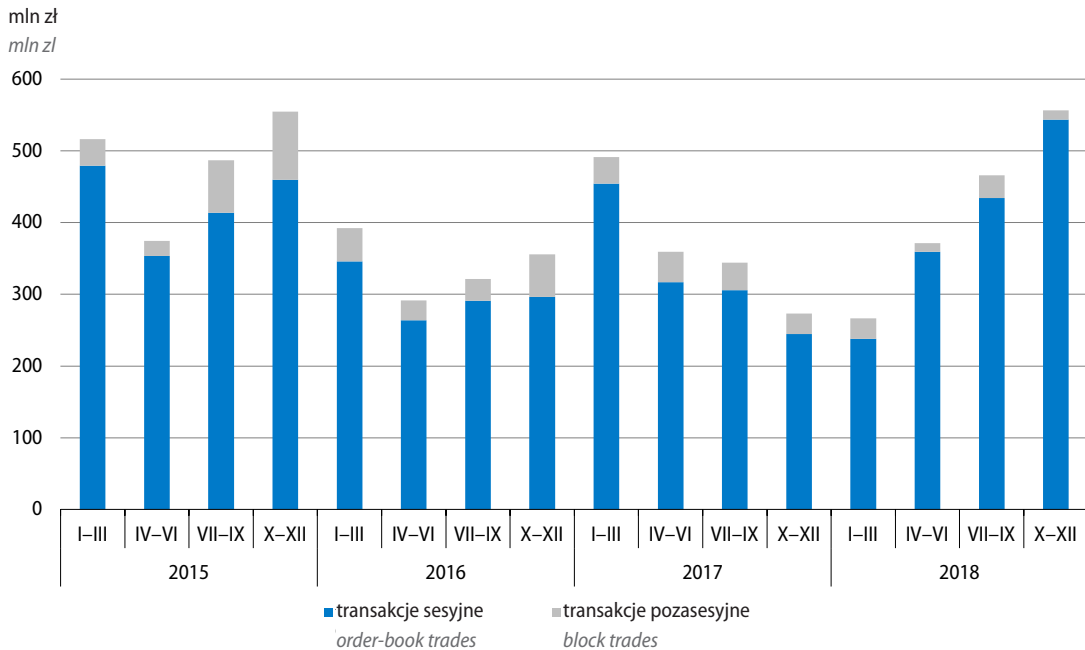

Na **rynku NewConnect** w 2018 r. debiutowało 15 spółek, a 36 wycofało się, w rezultacie na koniec grudnia 2018 r. notowano 387 spółek. Kapitalizacja tego rynku na ostatniej grudniowej sesji ukształtowała się na poziomie 7,4 mld zł (spadek o 23,2% w stosunku do ostatniej sesji w grudniu 2017 r.). Wartość obrotów akcjami w transakcjach sesyjnych zwiększyła się o 19,2% do 1574,7 mln zł, przy jednoczesnym spadku w systemie transakcji pozasesyjnych – o 41,4% do 85,9 mln zł. Nie odnotowano obrotów prawami do akcji i prawami poboru. Wskaźnik NCIndex obniżył się do 198,72 pkt na ostatniej sesji w grudniu 2018 r. (z 278,22 pkt przed rokiem).

Wykres 45. Wartość obrotów akcjami na rynku NewConnect

Chart 45. Value of shares turnover on the NewConnect

W ramach **rynku Catalyst** obroty obligacjami Skarbu Państwa na GPW w 2018 r. wyniosły 584,7 mln zł, tj. o 33,8% mniej niż w 2017 r. Zwiększyły się obroty obligacjami korporacyjnymi – o 19,6% do 1610,7 mln zł. Obniżyły się natomiast obroty obligacjami komunalnymi (o 43,4% do 9,3 mln zł), obligacjami spółdzielczymi (o 59,2% do 22,1 mln zł) oraz listami zastawnymi (o 11,7% do 25,3 mln zł).

W ramach rynku Catalyst w 2018 r. nie zanotowano obrotów obligacjami komunalnymi, spółdzielczymi oraz listami zastawnymi na BondSpot. Obroty obligacjami Skarbu Państwa wyniosły 20,5 mln zł (wobec 0,3 mln zł w 2017 r.), a obroty obligacjami korporacyjnymi – 297,9 mln zł (o 34,2% mniej niż przed rokiem).

Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach

Economic situation on the world and in selected countries

Według najnowszych szacunków Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW)¹ wzrost globalnego **produktu krajowego brutto** w 2018 r. był nieznacznie niższy niż przed rokiem i wyniósł 3,7% (wobec 3,8% w 2017 r.). Na tempo wzrostu gospodarczego na świecie znacząco oddziaływała znaczna dynamika PKB w rozwijających się gospodarkach państw azjatyckich (wzrost o 6,5%), w tym w Chinach (o 6,6%), Indiach (o 7,3%) oraz w krajach należących do ASEAN-5² (o 5,2%). W rozwijających się gospodarkach europejskich tempo wzrostu gospodarczego było słabsze niż w 2017 r. (3,8% wobec 6,0%). Dla krajów wysokorozwiniętych MFW szacuje wzrost produktu krajowego brutto o 2,3% (wobec 2,4% przed rokiem), w tym dla strefy euro – o 1,8% w skali roku (wobec 2,4% w 2017 r.). W największych gospodarkach europejskich wzrost produktu krajowego brutto niższy niż rok wcześniej prognozuje się w Hiszpanii (2,5% wobec 3,0%), w Niemczech i we Francji (po 1,5% wobec odpowiednio 2,5% i 2,3%), w Wielkiej Brytanii (1,4% wobec 1,8%) i we Włoszech (1,0% wobec 1,6%). W Stanach Zjednoczonych wzrost PKB był wyższy niż przed rokiem i wyniósł 2,9% (wobec 2,2% w 2017 r.), natomiast w Japonii tempo wzrostu gospodarczego było słabsze (0,9% wobec 1,9%). Poprawę dynamiki produktu krajowego brutto w 2018 r. przewiduje się w Brazylii (wzrost o 1,3% wobec 1,1%) i Rosji (1,7% wobec 1,5%).

Według prognoz Banku Światowego³ tempo wzrostu gospodarki światowej w 2018 r. wyniosło 3,0% (wobec 3,1% w 2017 r.), natomiast globalny PKB według parytetu siły nabywczej⁴ zwiększył się o 3,6%. W Stanach Zjednoczonych produkt krajowy brutto wzrósł o 2,9%, w strefie euro o 1,9%, natomiast w Japonii o 1,8%. Prognozowany przez Bank Światowy wzrost PKB dla polskiej gospodarki wyniósł 5,0% (wobec 4,8% w 2017 r.).

Według prognoz Komisji Europejskiej⁵ produkt krajowy brutto w 2018 r. w Unii Europejskiej ogółem zwiększył się w skali roku o 2,1% (wobec 2,4% w 2017 r.).

1 „World Economic Outlook Update”, January 2019, International Monetary Fund.

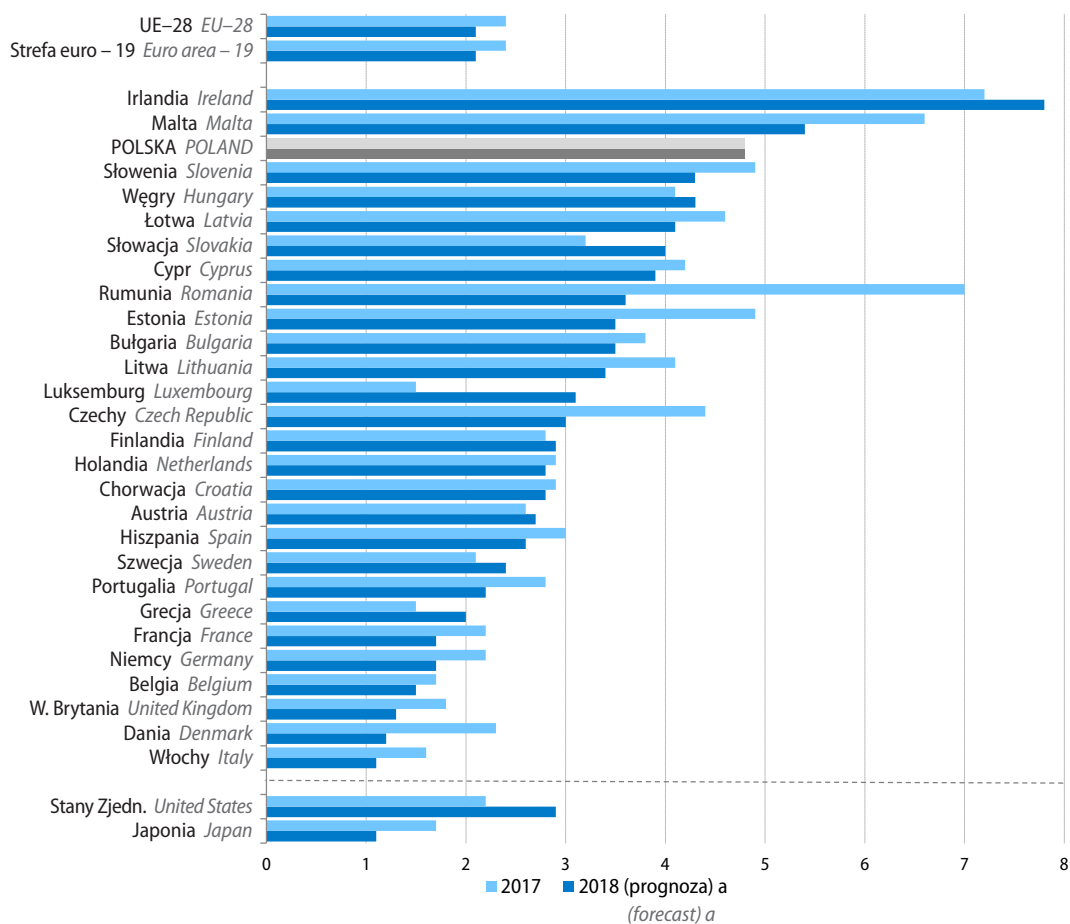
2 Filipiny, Indonezja, Malezja, Tajlandia oraz Wietnam.

3 Global Economic Prospects, January 2019, World Bank.

4 Według koszyka wag z 2010 r.

5 „European Economic Forecast” – Autumn 2018.

Wykres 46. Produkt krajowy brutto (zmiana w %, r/r, wyrównany sezonowo i dniami roboczymi)
 Chart 46. Gross domestic product (change in %, y/y, seasonally and working days adjusted)

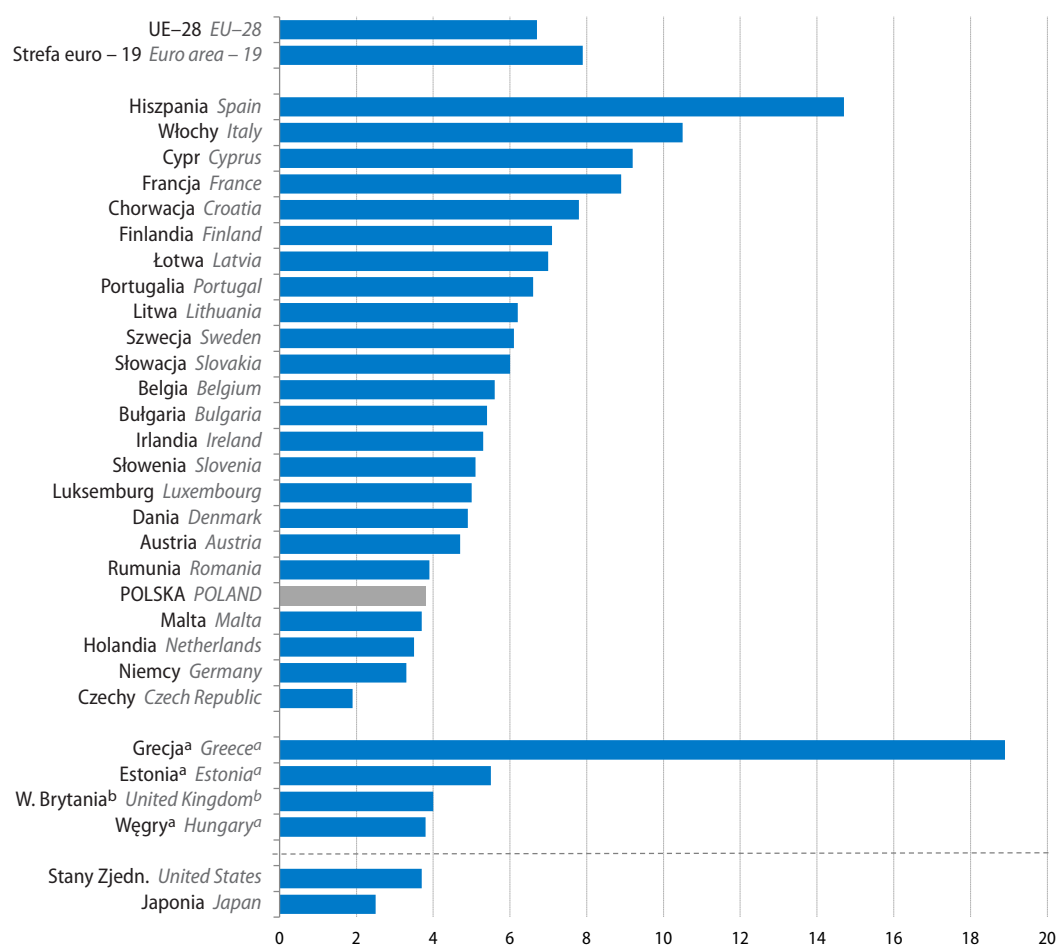
a Źródło: European Economic Forecast – Autumn 2018
 a Source: European Economic Forecast – Autumn 2018

Źródło: Eurostat.
 Source: Eurostat.

Zharmonizowana stopa bezrobocia⁶ w Unii Europejskiej ogółem w listopadzie 2018 r. wyniosła 6,7%, tj. była o 0,6 p.proc. niższa niż przed rokiem; poprawę obserwowano we wszystkich krajach UE. Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najwyższą stopę bezrobocia notowano w Grecji (18,6%⁷) oraz Hiszpanii (14,7%), przy czym w obu krajach wystąpił znaczny spadek w skali roku. Relatywnie wysokim wskaźnikiem bezrobocia charakteryzowały się ponadto Włochy (10,5%), Cypr (9,2%) oraz Francja (8,9%). Stopę bezrobocia na poziomie wyższym od przeciętnej dla UE ogółem obserwowano także w Chorwacji, Finlandii i na Łotwie (w granicach 7,8%–7,0%). Spośród państw członkowskich najniższą stopę bezrobocia notowano w Czechach (1,9%), a także w Niemczech (3,3%), Holandii (3,5%), na Malcie (3,7%), w Polsce (3,8%) oraz Rumunii (3,9%). W największym stopniu wskaźnik bezrobocia obniżył się w Chorwacji, Hiszpanii, na Słowacji oraz w Portugalii (w granicach 2,2–1,5 p.proc.). W Stanach Zjednoczonych oraz Japonii stopa bezrobocia w listopadzie 2018 r. była także niższa od notowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku i wyniosła odpowiednio 3,7% oraz 2,5%.

Wykres 47. Zharmonizowana stopa bezrobocia w listopadzie 2018 r. (w %, wyrównana sezonowo)

Chart 47. *Harmonized unemployment rate in November 2018 (in %, seasonally adjusted)*

a Dane za III kwartał 2018 r. b Dane za II kwartał 2018 r.
 a Data for the 3rd quarter 2018. b Data for the 2nd quarter 2018.

Źródło: Eurostat.
 Source: Eurostat.

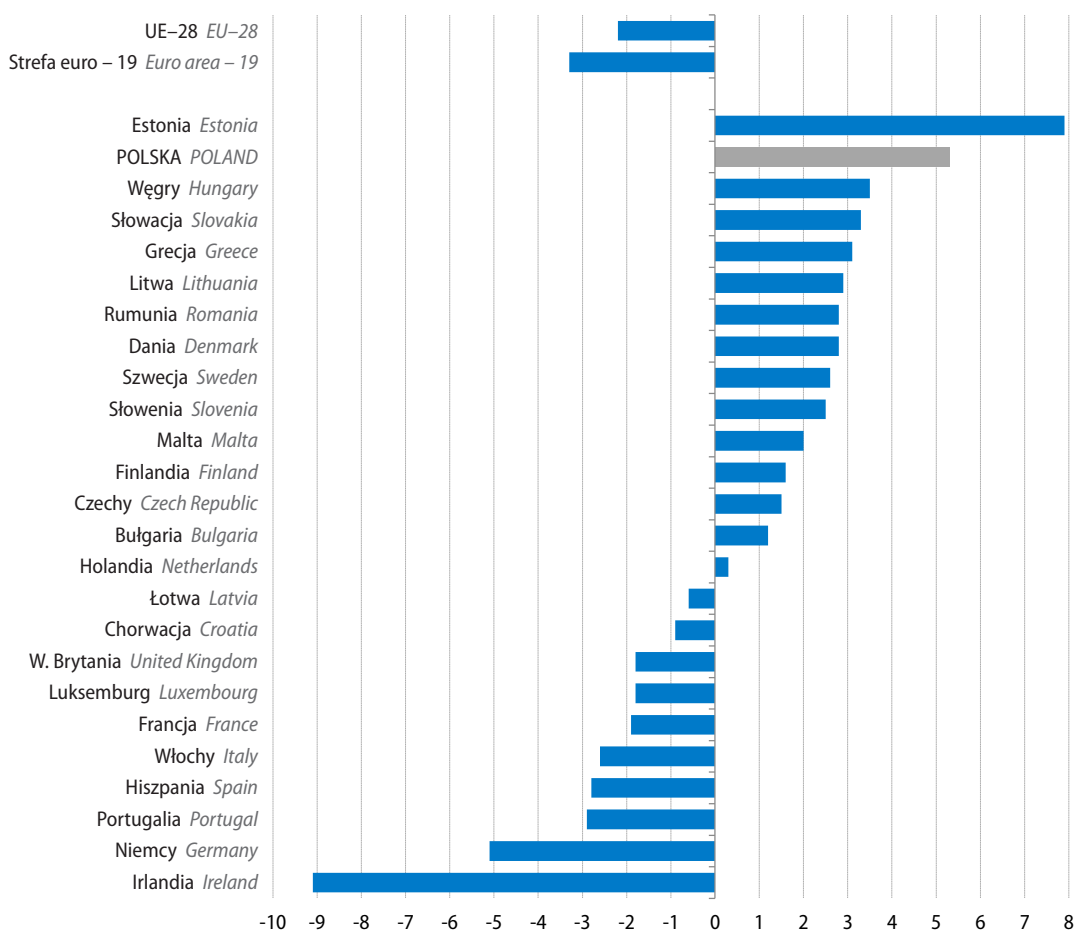
⁶ Dane wyrównane sezonowo; brak danych za listopad 2018 r. dla Estonii, Grecji, Węgier oraz Wielkiej Brytanii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

⁷ Dane za październik 2018 r.

Produkcja przemysłowa⁸ w Unii Europejskiej ogółem w listopadzie 2018 r. zmniejszyła się o 2,2% w skali roku (wobec wzrostu o 4,4% w analogicznym okresie 2017 r.). Najbardziej obniżyła się produkcja w Irlandii – o 9,1% (wobec wzrostu o 6,0% przed rokiem) oraz Niemczech – o 5,1% (wobec wzrostu odpowiednio o 6,1%). Spadek produkcji obserwowano także m.in. w Portugalii (o 2,9%), Hiszpanii (o 2,8%), we Włoszech (o 2,6%), Francji (o 1,9%) oraz w Wielkiej Brytanii i Luksemburgu (po 1,8%). Wzrost produkcji notowano w piętnastu państwach członkowskich UE, w tym najwyższy w Estonii – o 7,9% oraz Polsce – o 5,3% (wobec wzrostu odpowiednio o 2,7% i o 6,8% przed rokiem). Produkcja zwiększyła się również m.in. na Węgrzech, Słowacji i w Grecji (w granicach 3,5%–3,1%) oraz na Litwie, w Rumunii, Danii, Szwecji, Słowenii i na Malcie (w granicach 2,9%–2,0%).

Wykres 48. Produkcja przemysłowa w listopadzie 2018 r. (zmiana w %, r/r, wyrównana dniami roboczymi)

Chart 48. Industrial production in November 2018 (change in %, y/y, working days adjusted)

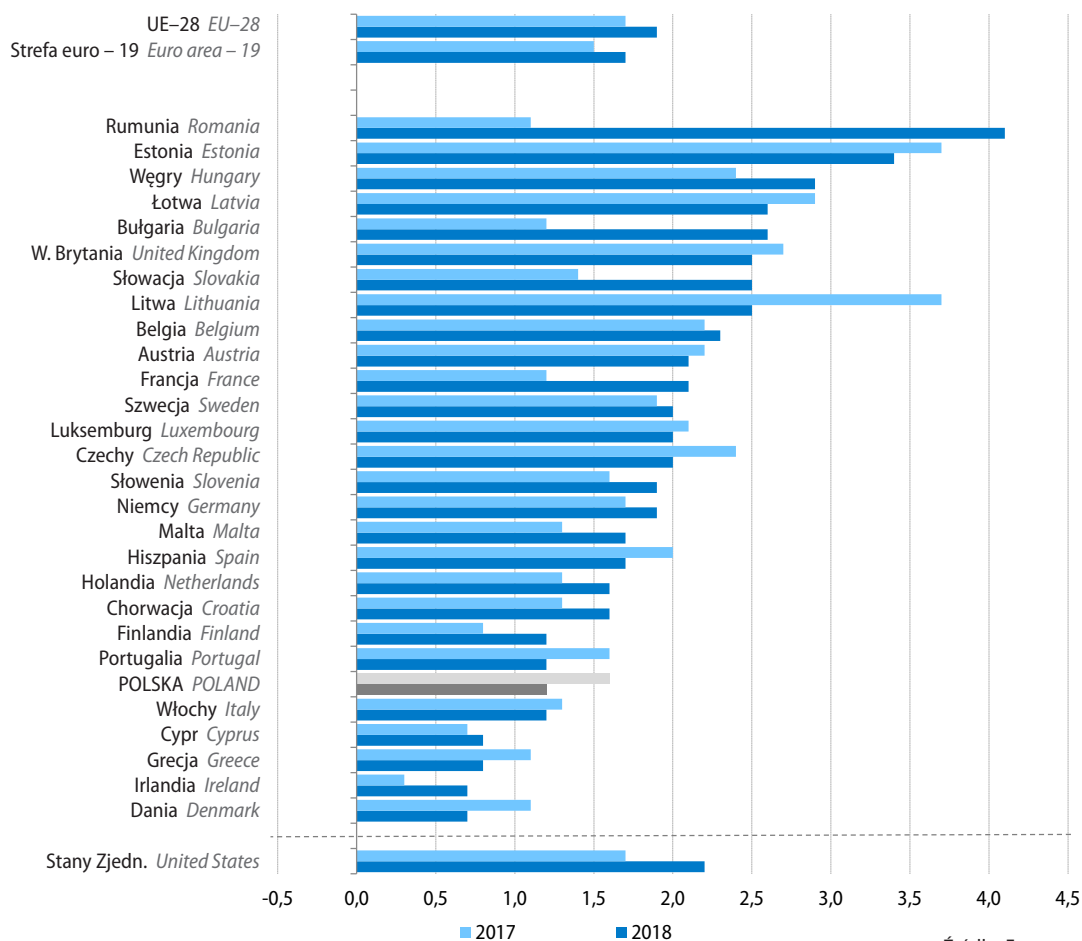
Źródło: Eurostat.
Source: Eurostat.

⁸ Dane wyrównane dniami roboczymi; brak danych za listopad 2018 r. dla Austrii, Belgii oraz Cypru, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (HICP) w 2018 r. w Unii Europejskiej ogółem wzrosły o 1,9% w skali roku (wobec 1,7% w 2017 r.). Wzrost cen konsumpcyjnych notowano we wszystkich państwach członkowskich, w tym najwyższy w Rumunii (o 4,1%) oraz Estonii (o 3,4%). Szybciej niż przeciętnie w UE ogółem rosły także ceny konsumpcyjne na Węgrzech, w Bułgarii, na Łotwie, Litwie, Słowacji, w Wielkiej Brytanii, Belgii, we Francji, w Austrii, Czechach, Luksemburgu oraz Szwecji (w granicach 2,9%–2,0%). W Polsce w 2018 r. ceny były o 1,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 1,6% w 2017 r.). Nieznacznie wzrosły ceny towarów i usług konsumpcyjnych w Grecji i na Cyprze (po 0,8%), jak również w Danii oraz Irlandii (po 0,7%).

Wykres 49. Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) (zmiana w %, r/r)

Chart 49. Harmonized index of consumer prices (HICP) (change in %, y/y)

Źródło: Eurostat.
Source: Eurostat.

W okresie styczeń–październik 2018 r. wzrost **importu** w skali roku notowano w większości krajów Unii Europejskiej, oprócz Luksemburga i Wielkiej Brytanii, gdzie wystąpił niewielki spadek (odpowiednio o 0,2% i o 0,7%). W największym stopniu import wzrósł w Irlandii (o 14,3%), na Cyprze (o 13,8%) i w Słowenii (o 12,6%). Relatywnie wysoki wzrost wartości towarów sprowadzanych z zagranicy notowano ponadto w Estonii, Grecji, na Łotwie, w Rumunii i na Litwie (w granicach 10,7%–10,1%). Eksport również był wyższy niż w okresie styczeń–październik 2017 r. w większości państw członkowskich UE, z wyjątkiem Luksemburga, gdzie odnotowano spadek o 3,3%. Największy wzrost eksportu w skali roku notowano na Cyprze (o 55,7%). Wysoką dynamiką charakteryzowały się również Malta (wzrost o 19,0%) i Grecja (o 17,8%), a także Irlandia, Estonia oraz Słowenia (wzrost w granicach 13,8%–10,7%). W dziesięciu krajach członkowskich wymiana handlowa w okresie styczeń–październik 2018 r. zamknęła się dodatnim saldem. Najwyższym charakteryzowały się Niemcy (197,7 mld EUR wobec 209,2 mld EUR w analogicznym okresie poprzedniego roku), przy wzroście importu o 6,5% oraz eksportu o 4,1%. Wysokie dodatnie saldo obrotów towarowych obserwowano również w Holandii (52,4 mld EUR) oraz Irlandii (41,1 mld EUR). Największy deficyt w wymianie towarowej wystąpił w Wielkiej Brytanii (poprawa w skali roku z minus 151,8 mld EUR do minus 126,4 mld EUR) oraz we Francji (poprawa z minus 69,3 mld EUR przed rokiem do minus 67,3 mld EUR). W Polsce, przy wzroście importu oraz eksportu w skali roku (odpowiednio o 9,7% i o 6,8%), obserwowano ujemny bilans wymiany handlowej (minus 3,0 mld EUR wobec dodatniego salda w analogicznym okresie 2017 r. w wysokości 1,8 mld EUR).

Według danych prezentowanych przez Bank Światowy w 2018 r. **ceny surowców energetycznych** na rynkach światowych były znacznie wyższe niż średnie ceny notowane w 2017 r. W największym stopniu wzrosła cena **gazu ziemnego** (o 34,4%) – do poziomu 7,7 USD za mln BTU⁹. Baryłka **ropy naftowej** (APSP¹⁰) kosztowała 68,3 USD, tj. o 29,4% więcej niż przeciętnie w 2017 r., natomiast za tonę **węgla** w 2018 r. trzeba było zapłacić 107,0 USD, tj. o 20,9% więcej w skali roku. Wzrosły ceny większości podstawowych metali¹¹, w tym w największym stopniu **niklu** (o 26,0%). Droższe były również **aluminium** (o 7,2%), **miedź** (o 5,8%), **cynk** (o 1,1%) oraz **cyna** (o 0,4%). Niższe niż w 2017 r. były ceny **ołowiu** (o 3,2%) i **rud żelaza** (o 2,8%). W 2018 r. obserwowano wzrost cen na rynkach zbóż – za **jęczmień** płacono o 28,9% więcej niż przed rokiem, za **pszenicę** o 20,5%, za **kukurydzę** o 6,4%, a za **ryż** o 5,5%. Cena **bawełny** wzrosła o 9,3% w skali roku. W porównaniu z 2017 r. notowano nieznaczny wzrost cen **złota**, za uncję tego kruszcu płacono przeciętnie 1269,2 USD (tj. o 0,9% więcej). Potaniało natomiast **srebro**, którego uncja kosztowała 15,7 USD (tj. o 7,9% mniej).

9 BTU [British Thermal Unit] – brytyjska jednostka ciepła.

10 Average Petroleum Spot Price – przeciętna ważona liczona dla agregatu składającego się z następujących typów ropy naftowej: Brent, Dubai i West Texas Intermediate.

11 Miedź, aluminium, rudy żelaza, cyna, nikiel, cynk, ołów.

Tablica 35. Ceny wybranych surowców na rynkach światowych na podstawie danych Banku Światowego (Commodity Price Data)

Table 35. Prices of selected raw materials on the world markets based on the World Bank data (Commodity Price Data)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017	2018	XII 2017	2018				2017=100
				XI	XII			
					w USD <i>in USD</i>		XI 2018=100	
Ropa naftowa (APSP) [za baryłkę] <i>Crude oil (APSP) [per barrel]</i>	52,8	68,3	61,2	62,3	54,0	86,6	88,2	129,4
Gaz ziemny [za mln BTU] <i>Natural gas [per mln BTU]</i>	5,7	7,7	7,1	8,3	8,0	96,5	111,7	134,4
Węgiel eksportowany z Australii [za tonę] <i>Coal, Australian [per tonne]</i>	88,5	107,0	100,8	100,7	101,4	100,6	100,6	120,9
Bawełna [za kilogram] <i>Cotton [per kilogram]</i>	1,8	2,0	1,9	1,9	1,9	99,1	100,7	109,3
Miedź [za tonę] <i>Copper [per tonne]</i>	6169,9	6529,8	6833,9	6195,9	6075,3	98,1	88,9	105,8
Aluminium [za tonę] <i>Aluminum [per tonne]</i>	1967,7	2108,5	2080,5	1938,5	1920,4	99,1	92,3	107,2
Rudy żelaza [za tonę] <i>Iron ore [per tonne]</i>	71,8	69,8	72,3	73,3	69,2	94,4	95,7	97,2
Cyna [za tonę] <i>Tin [per tonne]</i>	20061,2	20145,2	19476,4	19064,9	19259,6	101,0	98,9	100,4
Nikiel [za tonę] <i>Nickel [per tonne]</i>	10409,6	13114,1	11495,1	11239,7	10835,1	96,4	94,3	126,0
Cynk [za tonę] <i>Zinc [per tonne]</i>	2890,9	2922,4	3196,0	2595,7	2616,3	100,8	81,9	101,1
Ołów [za tonę] <i>Lead [per tonne]</i>	2314,7	2240,4	2509,9	1937,1	1972,3	101,8	78,6	96,8
Pszonica [za tonę] <i>Wheat [per tonne]</i>	174,2	209,9	184,1	203,6	211,3	103,8	114,8	120,5
Kukurydza [za tonę] <i>Maize [per tonne]</i>	154,5	164,4	149,0	160,7	167,4	104,2	112,4	106,4
Ryż [za tonę] <i>Rice [per tonne]</i>	398,9	420,7	406,0	401,0	404,0	100,7	99,5	105,5
Jęczmień [za tonę] <i>Barley [per tonne]</i>	97,6	125,9	119,9	119,4	119,4	100,0	99,6	128,9
Złoto [za uncję] <i>Gold [per ounce]</i>	1257,6	1269,2	1264,5	1220,7	1250,4	102,4	98,9	100,9
Srebro [za uncję] <i>Silver [per ounce]</i>	17,1	15,7	16,2	14,4	14,8	102,9	91,4	92,1

Tablica 36. Dynamika realna produktu krajowego brutto^a
Table 36. Indices of real gross domestic product^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^b
	rok poprzedni=100 <i>previous year=100</i>								
Spożycie <i>Final consumption expenditure</i>	102,8	102,0	100,5	100,8	102,8	102,8	103,5	104,5	104,3
w tym w sektorze gospodarstw domowych <i>of which in the households sector</i>	102,6	103,3	100,8	100,3	102,6	103,0	103,9	104,9	104,5
Akumulacja brutto <i>Gross capital formation</i>	109,4	112,8	96,1	94,2	112,8	104,9	98,0	106,2	109,2
w tym nakłady brutto na środki trwałe <i>of which gross fixed capital formation</i>	100,0	108,8	98,2	98,9	110,0	106,1	91,8	103,9	107,3
Popyt krajowy <i>Domestic demand</i>	104,2	104,2	99,5	99,4	104,8	103,3	102,3	104,9	105,3
Produkt krajowy brutto <i>Gross domestic product</i>	103,6	105,0	101,6	101,4	103,3	103,8	103,1	104,8	105,1
Wartość dodana brutto <i>Gross value added</i>	103,5	105,0	101,7	101,5	103,3	103,7	103,0	104,7	105,0
w tym: <i>of which:</i>									
przemysł <i>industry</i>	108,4	107,9	102,8	100,9	104,5	103,8	103,9	105,2	105,5
budownictwo <i>construction</i>	104,9	113,5	96,0	95,0	109,0	106,4	91,5	106,5	117,0
handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	105,2	98,1	103,4	100,2	98,9	103,3	105,0	104,9	104,8
transport i gospodarka magazynowa <i>transportation and storage</i>	98,7	115,5	107,0	102,8	100,0	99,3	101,8	107,2	109,2

a Ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego. b Wstępny szacunek.
a Annual average constant prices of previous year. b Preliminary estimate.

Tablica 37. Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju
Table 37. Selected indicators regarding the socio-economic situation of the country

Wyszczególnienie a – 2017 b – 2018		I	II	III	IV	V	VI
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ¹ w tys. osób	a	5960	5976	5982	5991	5990	6002
	b	6187	6197	6205	6212	6210	6222
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu) w tys. osób	a	1397	1383	1324	1253	1202	1152
	b	1134	1127	1092	1043	1002	968
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	a	8,5	8,4	8,0	7,6	7,3	7,0
	b	6,8	6,8	6,6	6,3	6,1	5,8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ :							
w złotych	a	4277,32	4304,95	4577,86	4489,07	4390,99	4508,08
	b	4588,58	4599,72	4886,56	4840,44	4696,59	4848,16
poprzedni miesiąc=100	a	92,3	100,6	106,3	98,1	97,8	102,7
	b	92,3	100,2	106,2	99,1	97,0	103,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,3	104,0	105,2	104,1	105,4	106,0
	b	107,3	106,8	106,7	107,8	107,0	107,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ – analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100							
	a	102,6	101,8	103,1	102,1	103,4	104,5
	b	105,5	105,5	105,4	106,2	105,3	105,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych							
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	99,9	99,3	100,2	100,1	100,3	100,4
	b	100,5	100,9	103,0	102,6	102,5	102,5
rolników indywidualnych							
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,6	98,0	99,7	99,5	99,4	99,7
	b	100,0	102,0	100,7	100,5	100,3	100,2
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:							
poprzedni miesiąc=100	a	100,4	100,3	99,9	100,3	100,0	99,8
	b	100,3	99,8	99,9	100,5	100,2	100,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	101,7	102,2	102,0	102,0	101,9	101,5
	b	101,9	101,4	101,3	101,6	101,7	102,0
grudzień poprzedniego roku=100	a	100,4	100,7	100,7	100,9	101,0	100,8
	b	100,3	100,1	100,0	100,5	100,6	100,7
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:							
poprzedni miesiąc=100	a	100,3	100,1	99,9	99,8	99,4	99,6
	b	100,1	99,8	100,6	100,3	101,3	100,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,0	104,5	104,8	104,2	102,4	101,8
	b	100,2	99,9	100,5	101,0	103,0	103,7
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej:							
poprzedni miesiąc=100	a	100,0	99,9	100,0	100,1	100,0	100,0
	b	100,1	100,1	100,3	100,3	100,3	100,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	100,3	100,3	100,4	100,4	100,4	100,3
	b	101,5	101,7	101,9	102,1	102,4	102,8

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern economic entities employing more than 9 persons.

VII	VIII	IX	X	XI	XII	Specification a – 2017 b – 2018
6022	6026	6031	6036	6053	6065	a Average paid employment in the enterprise sector ¹ in thous. persons
6231	6229	6225	6227	6232	6233	b
1140	1136	1117	1070	1068	1082	a Registered unemployed persons (end of period) in thous. persons
962	959	947	937	951	969	b
7,0	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6	a Unemployment rate (end of period) in %
5,8	5,8	5,7	5,7	5,7	5,8	b
						Average monthly nominal gross wage and salary in the enterprise sector ¹ :
4501,52	4492,63	4473,06	4574,35	4610,79	4973,73	a in zlotys
4825,02	4798,27	4771,86	4921,39	4966,61	5274,95	b
99,9	99,8	99,6	102,3	100,8	107,9	a previous month=100
99,5	99,4	99,4	103,1	100,9	106,2	b
104,9	106,6	106,0	107,4	106,5	107,3	a corresponding month of previous year=100
107,2	106,8	106,7	107,6	107,7	106,1	b
103,2	104,8	103,9	105,4	104,1	105,3	a Average monthly real gross wage and salary in the enterprise sector ¹ – corresponding month of previous year=100
105,1	104,6	104,7	105,7	106,3	104,9	b
						Average monthly real gross retirement pay and pension:
						from non-agricultural social security system
100,1	100,2	99,7	100,8	101,4	100,3	a corresponding month of previous year=100
102,4	102,7	102,7	101,9	101,2	102,5	b
						of farmers
99,4	99,4	99,0	99,3	99,0	99,6	a corresponding month of previous year=100
100,5	100,2	100,9	100,7	100,7	101,0	b
						Price indices of consumer goods and services:
99,8	99,9	100,4	100,5	100,5	100,2	a previous month=100
99,8	100,0	100,2	100,4	100,0	100,0	b
101,7	101,8	102,2	102,1	102,5	102,1	a corresponding month of previous year=100
102,0	102,0	101,9	101,8	101,3	101,1	b
100,6	100,5	100,9	101,4	101,9	102,1	a December of previous year=100
100,6	100,5	100,7	101,1	101,1	101,1	b
						Price indices of sold production of industry:
100,3	100,4	100,5	100,3	100,0	99,7	a previous month=100
100,1	100,0	100,5	100,5	99,6	99,1	b
102,2	103,0	103,2	103,0	101,8	100,3	a corresponding month of previous year=100
103,4	103,0	103,0	103,2	102,8	102,2	b
						Price indices of construction and assembly production:
100,1	100,2	100,3	100,3	100,3	100,2	a previous month=100
100,3	100,3	100,4	100,4	100,4	100,4	b
100,3	100,4	100,7	101,0	101,2	101,4	a corresponding month of previous year=100
103,1	103,2	103,3	103,3	103,4	103,7	b

Tablica 37. Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju (dok.)
Table 37. Selected indicators regarding the socio-economic situation of the country (cont.)

Wyszczególnienie a – 2017 b – 2018		I	II	III	IV	V	VI
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):							
poprzedni miesiąc=100	a	98,5	98,9	117,4	86,7	105,4	102,6
	b	104,1	97,7	111,2	93,2	101,4	104,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	109,3	101,2	111,0	99,5	109,2	104,4
	b	108,7	107,3	101,6	109,3	105,2	106,7
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):							
poprzedni miesiąc=100	a	35,3	106,0	149,4	98,0	112,0	116,7
	b	42,2	103,3	132,1	101,0	112,9	120,6
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	102,0	94,7	117,1	104,4	108,3	111,6
	b	134,7	131,3	116,1	119,7	120,7	124,7
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	15330	26831	40503	51799	65440	78286
	b	15024	29959	44797	58666	70637	82957
Sprzedaż detaliczna towarów ¹ (ceny stałe ³):							
poprzedni miesiąc=100	a	77,7	97,2	116,5	98,6	100,0	101,6
	b	79,5	97,2	117,9	94,1	102,2	103,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	109,5	105,2	107,9	106,7	107,4	105,8
	b	107,7	107,7	108,8	104,0	106,1	108,2
Wynik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)	a	6749,9	856,1	-2284,3	-982,7	-160,6	5860,4
	b	8562,2	4460,8	3127,6	9325,2	9585,3	9535,5
Średnie kursy walut w zł – NBP:							
100 dolarów amerykańskich	a	411,66	404,87	401,84	395,62	380,70	375,04
	b	341,41	337,01	341,58	341,88	361,83	368,76
100 euro	a	437,06	430,97	429,21	423,85	420,40	420,83
	b	416,36	416,83	421,01	419,48	428,20	430,54
100 franków szwajcarskich	a	407,92	404,24	400,88	395,34	385,80	387,08
	b	355,11	361,15	360,62	353,05	362,83	372,70
Handel zagraniczny ⁴ w mln zł:							
eksport	a	69974,7	69859,4	81906,1	69386,2	73349,9	73532,7
	b	74194,1	71606,8	80520,4	76062,8	77732,7	81528,7
import	a	68046,9	70594,0	79963,6	67528,4	73731,0	73888,5
	b	76255,6	73822,9	82022,4	75555,4	77643,9	82791,0
saldo	a	1927,8	-734,6	1942,5	1857,8	-381,1	-355,8
	b	-2061,5	-2216,1	-1502,0	507,4	88,8	-1262,3

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Średnie ceny bieżące z 2015 r. 3 Ceny bieżące z okresu
 1 Data concern economic entities employing more than 9 persons. 2 The average current prices from 2015. 3 The current prices from the period preceding

VII	VIII	IX	X	XI	XII		Specification a – 2017 b – 2018
							<i>Sold production of industry¹ (constant prices²):</i>
91,6	105,8	105,7	105,0	98,9	90,0	a	<i>previous month=100</i>
94,6	100,8	103,3	109,9	96,3	88,5	b	
106,2	108,8	104,4	112,3	109,2	102,8	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
110,3	105,0	102,7	107,4	104,6	102,8	b	
							<i>Construction and assembly production¹ (constant prices²):</i>
103,5	100,4	110,8	102,5	105,0	127,0	a	<i>previous month=100</i>
98,5	101,6	107,5	107,9	100,3	121,8	b	
119,8	123,6	115,3	120,2	119,9	112,8	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
118,7	120,1	116,5	122,5	117,0	112,2	b	
95620	110024	124234	141643	159772	178342	a	<i>Dwellings completed (from the beginning of year)</i>
99597	116023	129833	146177	163845	184783	b	
							<i>Retail sales of goods¹ (constant prices³):</i>
101,2	101,5	99,1	102,5	98,1	116,6	a	<i>previous month=100</i>
100,2	101,2	96,1	106,6	97,2	113,2	b	
106,8	106,9	107,5	107,1	108,8	105,2	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
107,1	106,7	103,6	107,8	106,9	103,9	b	
2351,6	4888,0	3775,1	2669,3	-2412,4	-25353,8	a	<i>State budget balance – from the beginning of year (in mln zł)</i>
-858,7	1052,2	3183,7	6476,3	11060,1	.	b	
							<i>Average exchange rates in zł – National Bank of Poland:</i>
368,05	361,27	357,99	363,03	360,31	354,82	a	<i>100 USD</i>
370,95	371,75	368,37	374,95	378,66	376,91	b	
423,61	426,65	427,02	426,68	422,93	420,16	a	<i>100 EUR</i>
433,01	428,73	429,92	430,60	430,29	429,05	b	
382,91	374,71	372,20	369,68	363,28	359,38	a	<i>100 CHF</i>
372,63	375,66	380,86	377,23	378,08	379,75	b	
							<i>Foreign trade⁴ in mln zł:</i>
68273,5	69986,4	78286,7	81190,5	80209,6	66663,8	a	<i>exports</i>
77569,2	75451,6	80046,6	89594,0	84031,5	.	b	
69157,7	68947,2	76558,7	79556,7	79913,2	72192,4	a	<i>imports</i>
78669,1	78216,5	80122,5	91936,5	84357,8	.	b	
-884,2	1039,2	1728,0	1633,8	296,3	-5528,6	a	<i>balance</i>
-1099,9	-2764,9	-75,9	-2342,5	-326,3	.	b	

poprzedzającego okres badany. 4 Od stycznia 2018 r. – dane wstępne.
the surveyed period. 4 Since January 2018 – preliminary data.

Tablica 38. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Table 38. Main macroeconomic indicators

A. Unia Europejska

A. European Union

Wyszczególnienie Specification	PKB GDP			Handel zagraniczny Foreign trade				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a Harmonized unemployment rate ^a		
	2017	2018		eksport exports	import imports	saldo balance		XI 2017	2018	
		II kw. ^d 2nd quarter ^d	III kw. ^d 3rd quarter ^d			I-X 2018			I-X 2017	X
	zmiana w % w skali roku annual change in %				w mld EUR in bn EUR		w % in %			
UE-28	2,4	2,2	1,8	.	.	.	.	7,3	6,7	6,7
Strefa euro – 19	2,4	2,2	1,6	.	.	.	.	8,7	8,0	7,9
Austria	2,6	2,8	2,4	5,6	5,5	-5,8	-5,7	5,5	4,8	4,7
Belgia	1,7	1,4	1,6	4,3	5,2	14,0	16,0	6,4	5,5	5,6
Bułgaria	3,8	3,4	3,1	1,4	8,2	-3,3	-1,6	5,7	5,4	5,4
Chorwacja	2,9	2,8	2,7	5,0	7,9	-7,7	-6,8	10,0	8,0	7,8
Cypr	4,2	4,0	3,7	55,7	13,8	-3,5	-3,9	10,2	8,8	9,2
Czechy	4,4	2,4	2,4	6,2	8,1	12,9	14,3	2,4	2,1	1,9
Dania	2,3	0,5	2,3	1,1	6,1	4,4	7,8	5,3	4,7	4,9
Estonia	4,9	3,8	3,9	12,0	10,7	-1,6	-1,6	5,5	5,3	.
Finlandia	2,8	2,3	2,5	7,0	6,6	-1,6	-1,7	8,4	7,2	7,1
Francja	2,2	1,7	1,4	4,5	3,4	-67,3	-69,3	9,1	8,9	8,9
Grecja	1,5	1,7	2,2	17,8	10,7	-18,6	-18,4	21,1	18,6	.
Hiszpania	3,0	2,5	2,4	3,9	6,2	-30,3	-23,5	16,5	14,8	14,7
Holandia	2,9	2,9	2,3	6,6	9,1	52,4	59,1	4,4	3,7	3,5
Irlandia	7,2	8,7	5,0	13,8	14,3	41,1	36,4	6,4	5,4	5,3
Litwa	4,1	3,8	2,9	8,5	10,1	-2,4	-1,9	6,7	6,3	6,2
Luksemburg	1,5	3,3	3,1	-3,3	-0,2	-5,4	-5,1	5,4	5,2	5,0
Łotwa	4,6	4,6	5,3	8,1	10,6	-2,7	-2,2	8,2	6,9	7,0
Malta	6,6	6,2	7,9	19,0	6,8	-2,5	-2,6	4,0	3,6	3,7
Niemcy	2,2	1,9	1,2	4,1	6,5	197,7	209,2	3,6	3,3	3,3
Polska	4,8	5,2	5,7	6,8	9,7	-3,0	1,8	4,4	3,8	3,8
Portugalia	2,8	2,4	2,1	6,4	7,5	-13,4	-12,0	8,1	6,6	6,6
Rumunia	7,0	4,3	4,2	8,8	10,3	-12,1	-10,2	4,8	4,0	3,9
Słowacja	3,2	4,3 ^a	4,5 ^a	7,4	8,1	0,6	0,9	7,6	6,1	6,0
Słowenia	4,9	4,6	5,0	10,7	12,6	1,6	1,9	5,7	5,2	5,1
Szwecja	2,1	2,6	1,7	3,7	6,1	-3,1	-0,4	6,4	6,0	6,1
Węgry	4,1	4,8	5,2	6,0	8,1	3,3	4,7	3,9	3,7	.
Wielka Brytania	1,8	1,4	1,5	6,8	-0,7	-126,4	-151,8	4,3	4,0	.
Włochy	1,6	1,2	0,7	3,8	5,9	32,3	37,9	11,0	10,6	10,5

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane wyrównane dniami roboczymi. c Obejmuje sekcje: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe oraz f II kw. 2018 r. g III kw. 2018 r.

a Data seasonally adjusted. b Data adjusted by working days. c Include sections: mining and quarrying; manufacturing and electricity, gas, steam and air

Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych <i>Harmonized Index of Consumer Prices</i>			Produkcja przemysłowa ^{bc} <i>Industrial production^{bc}</i>			Produkcja w budownictwie ^b <i>Production in construction^b</i>			Wyszczególnienie <i>Specification</i>
XII 2017	2018		XI 2017	2018		XI 2017	2018		
	XI	XII		X	XI		X	XI	
zmiana w % w skali roku <i>annual change in %</i>									
1,7	2,0	1,7	4,4	1,3	-2,2	4,0	2,3	1,8	EU-28
1,4	1,9	1,6	4,8	1,2	-3,3	2,9	0,6	0,9	Euro area – 19
2,3	2,3	1,7	6,6	4,2	.	7,0	6,6	.	<i>Austria</i>
2,1	2,9	2,2	4,4	-1,6	.	8,1	-1,8	2,5	<i>Belgium</i>
1,8	3,0	2,3	2,0	1,2	1,2	7,5	2,0	-1,8	<i>Bulgaria</i>
1,3	1,3	1,0	-1,6	-2,4	-0,9	1,6	5,6	.	<i>Croatia</i>
-0,4	1,6	1,0	7,5	6,9	.	17,5 ^e	13,4 ^f	24,4 ^g	<i>Cyprus</i>
2,2	1,6	1,6	8,2	3,3	1,5	4,9	8,9	-1,3	<i>Czech Republic</i>
0,8	0,7	0,7	-1,6	4,9	2,8	5,7	4,7	.	<i>Denmark</i>
3,8	3,2	3,3	2,7	1,7	7,9	17,5 ^e	20,1 ^f	16,3 ^g	<i>Estonia</i>
0,5	1,4	1,3	4,4	2,4	1,6	3,0	3,0	.	<i>Finland</i>
1,2	2,2	1,9	2,7	-0,5	-1,9	-0,1	-1,6	0,5	<i>France</i>
1,0	1,1	0,6	2,4	-0,6	3,1	-31,7 ^e	-4,9 ^f	7,8 ^g	<i>Greece</i>
1,2	1,7	1,2	4,9	1,1	-2,8	1,9	-2,0	0,7	<i>Spain</i>
1,2	1,8	1,9	2,1	0,9	0,3	8,2	7,3	8,5	<i>Netherlands</i>
0,5	0,8	0,8	6,0	6,1	-9,1	17,3 ^e	17,5 ^f	15,9 ^g	<i>Ireland</i>
3,8	2,4	1,8	9,0	8,9	2,9	10,5 ^e	17,5 ^f	17,4 ^g	<i>Lithuania</i>
1,6	2,6	1,9	8,9	3,9	-1,8	2,5	6,2	.	<i>Luxembourg</i>
2,2	2,9	2,5	3,7	-1,9	-0,6	26,4 ^e	31,7 ^f	10,3 ^g	<i>Latvia</i>
1,3	1,4	1,2	3,2	1,1	2,0	11,7 ^e	6,9 ^f	10,5 ^g	<i>Malta</i>
1,6	2,2	1,7	6,1	0,6	-5,1	3,7	0,4	-1,9	<i>Germany</i>
1,7	1,1	0,9	6,8	5,0	5,3	16,4	19,5	16,0	Poland
1,6	0,9	0,6	3,1	-0,2	-2,9	1,7	4,3	3,0	<i>Portugal</i>
2,6	3,2	3,0	8,9	0,5	2,8	-6,2	-4,1	-4,8	<i>Romania</i>
2,0	2,0	1,9	5,2	6,2	3,3	12,6	8,1	5,9	<i>Slovakia</i>
1,9	2,1	1,4	10,1	3,7	2,5	26,0	18,4	18,9	<i>Slovenia</i>
1,7	2,1	2,2	6,8	4,7	2,6	5,2	-1,5	-2,6	<i>Sweden</i>
2,2	3,2	2,8	3,8	3,2	3,5	31,3	18,5	27,3	<i>Hungary</i>
3,0	2,3	2,1	1,7	-0,8	-1,8	5,1	4,9	2,9	<i>United Kingdom</i>
1,0	1,6	1,2	3,7	1,0	-2,6	0,0	-0,8	-0,1	<i>Italy</i>

wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. d Dane wyrównane sezonowo oraz dniami roboczymi. e III kw. 2017 r.

conditioning supply. d Data seasonally adjusted and adjusted by working days. e 3rd quarter 2017. f 2nd quarter 2018. g 3rd quarter 2018.

Tablica 38. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne (dok.)
Table 38. Main macroeconomic indicators (cont.)
B. OECD i wybrane kraje świata
B. OECD and selected countries

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	PKB ^{ab} <i>GDP^{ab}</i>			Handel zagraniczny <i>Foreign trade</i>				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a <i>Harmonized unemployment rate^a</i>		
				eksport <i>exports</i>	import <i>imports</i>	saldo <i>balance</i>				
	2017	2018		I-X 2018		I-X 2017	XI 2017	2018		
		II kw. <i>2nd quarter</i>	III kw. <i>3rd quarter</i>					X	XI	
zmiana w % w skali roku <i>annual change in %</i>					w mld USD <i>in bn USD</i>			w % <i>in %</i>		
OECD	2,5	2,5	2,2	10,2	11,2	-582,4	-449,7	5,5	5,2	5,2
w tym:										
Australia	2,9	3,1	2,8	10,8	3,0	25,0	9,5	5,4	5,0	5,1
Chile	1,5	5,1	2,8	12,1	16,1	4,8	6,1	6,8	7,1	.
Islandia	4,0	6,6	2,6	16,8	13,6	-1,8	-1,7	2,9	2,6	.
Izrael	3,5	3,5	2,9	3,6	18,8	-20,8	-11,9	4,3	4,1	4,1
Japonia	1,7	1,4	0,1	7,2	12,0	-2,7	22,3	2,7	2,4	2,5
Kanada	3,0	1,9	2,1	8,2	7,7	-6,7	-8,1	5,9	5,8	5,6
Korea Południowa	3,1	2,8	2,0	6,2	12,8	61,0	81,8	3,7	3,9	3,8
Meksyk	2,1	1,6	2,6	11,3	11,4	-11,3	-9,7	3,5	3,2	3,3
Norwegia	2,0	1,5	1,6	21,3	11,6	30,5	19,9	4,1	4,0	.
Nowa Zelandia	3,1	3,2	2,6	5,0	10,6	-3,6	-1,7	4,7 ^c	4,4 ^d	3,9 ^e
Stany Zjednoczone	2,2	2,9	3,0	9,5	9,6	-718,8	-653,4	4,2	3,8	3,7
Szwajcaria	1,6	3,2	2,2	6,9	11,5	24,6	29,8	4,8 ^c	4,9 ^d	4,3 ^e
Turcja	7,4	5,5	2,4	7,5	-0,6	-51,6	-62,4	10,7 ^c	10,6 ^d	11,2 ^e
Białoruś	2,4	3,9	2,2	17,9	16,1	-3,7	-3,6	0,6 ^f	.	.
Brazylia	1,1	0,9	1,3	8,2	20,3	47,8	58,1	.	.	.
Chiny	6,9	6,7	6,5	12,8	19,2	290,3	344,3	.	.	.
Indie	6,7	7,8	7,2	10,8	16,0	-156,7	-124,2	.	.	.
Południowa Afryka	1,3	0,6	0,6	7,6	14,4	0,5	4,8	27,5 ^c	27,0 ^d	27,2 ^e
Rosja	1,5	1,5	1,4	27,7	7,2	159,1	93,3	5,3 ^c	4,8 ^d	4,8 ^e
Ukraina ^g	2,5	3,8	2,8	10,3	17,0	-7,9	-4,6	10,5 ^h	.	.

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane na podstawie SNA 2008. c III kw. 2017 r. d II kw. 2018 r. e III kw. 2018 r. f Rejestrowana stopa bezrobocia. g Dane nie

U w a g a. Przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie Eurostatu i OECD dokonano w Departamencie
Źródło: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, UKRSTAT, GUS — dane pobrano w dn. 23.01.2019 r.

a Data seasonally adjusted. b On the basis of SNA 2008. c 3rd quarter 2017. d 2nd quarter 2018. e 3rd quarter 2018. f Registered unemployment rate. g Excluding

*No t e. Data computation was based on data extracted from the Eurostat and OECD databases and prepared in the Statistical Products Department
Source: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, UKRSTAT, Statistics Poland — data were downloaded on 23.01.2019.*

Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI) Consumer Price Index (CPI)			Produkcja przemysłowa ^a Industrial production ^a			Produkcja w budownictwie ^a Production in construction ^a			Wyszczególnienie Specification
XII 2017	2018		XI 2017	2018		XI 2017	2018		
	XI	XII		X	XI		X	XI	
zmiana w % w skali roku annual change in %									
2,3	2,7	.	3,6	.	.	3,4	.	.	OECD
									<i>of which:</i>
1,8 ^c	2,1 ^d	1,9 ^e	2,2 ^c	4,1 ^d	2,7 ^e	4,0 ^c	5,2 ^d	1,0 ^e	Australia
2,3	2,8	2,6	2,3	0,4	0,8	-3,5	72,0	-25,0	Chile
1,9	3,3	3,7	10,1	.	.	19,6	.	.	Iceland
0,4	1,2	0,8	2,8	3,6	.	3,5 ^c	.	.	Israel
1,0	0,8	0,3	3,5	.	.	3,8	.	.	Japan
1,9	1,7	2,0	4,3	4,6	.	7,3	-2,1	.	Canada
1,4	2,0	1,3	-1,0	0,4	-0,1	0,7	-2,9	-10,7	South Korea
6,8	4,7	4,8	.	.	.	-4,1	0,4	-2,5	Mexico
1,6	3,5	3,5	-1,6	4,6	.	4,9 ^c	2,3 ^d	3,9 ^e	Norway
1,9 ^c	1,5 ^d	1,9 ^e	3,1 ^c	0,6 ^d	0,1 ^e	2,7 ^c	3,9 ^d	-0,6 ^e	New Zealand
2,1	2,2	1,9	3,4	3,8	3,9	3,0	4,9	.	United States
0,8	0,9	0,7	9,1 ^c	.	.	-0,2 ^c	.	.	Switzerland
11,9	21,6	20,3	10,5	-4,8	.	.	.	.	Turkey
4,6	5,0	5,6	.	2,8	3,1	.	.	.	Belarus
2,9	4,0	3,7	5,6	-0,6	-1,0	4,8	4,5	-0,8	Brazil
1,8	2,2	1,9	.	.	.	.	.	.	China
4,0	4,9	.	8,3	8,2	0,4	.	.	.	India
4,5	5,1	.	.	.	.	34,7	-17,4	.	South Africa
2,5	3,8	4,3	-0,8	3,7	3,2	.	.	.	Russia
13,7	10,0	9,8	1,1	1,4	-0,9	10,7	5,8	1,1	Ukraine ^d

obejmują czasowo okupowanego terytorium Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol. h I kw. 2017 r.

Opracowań Statystycznych GUS.

the temporarily occupied territory of the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol. h 1st quarter 2017.

of Statistics Poland.